

ÁRSSKÝRSLA 2018



Ársskýrsla 2018

Efnisyfirlit

ÁVARP STJÓRNARFORMANNS	4
STJÓRN OG STARFSFÓLK	5
IÐGJÖLD	6
LÍFEYRIR.....	9
REKSTUR SJÓÐSINS.....	11
LÁN TIL SJÓÐFÉLAGA	12
ÁHÆTTUSTEFNA OG ÁHÆTTUSTÝRING.....	12
ÞRÓUN FJÁRMÁLAMARKAÐA	18
VERÐBRÉFAEIGN	23
ÁVÖXTUN	24
TRYGGINGAFRÆDILEG STAÐA	25
FJÁRFESTINGARSTEFNA VEGNA ÁRSINS 2018.....	26
SÉREIGNARDEILD.....	27
STJÓRNARHÁTTAYFIRLÝSING FESTU LÍFEYRISSJÓÐS 2018.....	31
HLUTHAFASTEFNA FESTU LÍFEYRISSJÓÐS	34
SAMSKIPTA- OG SIÐAREGLUR FYRIR STJÓRN OG STARFSFÓLK FESTU LÍFEYRISSJÓÐS	35
STEFNA FESTU UM ÁBYRGAR FJÁRFESTINGAR.....	37
ÁRSREIKNINGUR 2018	39

Ávarp Stjórnarformanns

Árið 2018 einkenndist af sveiflum á eigna- og gjaldeyrismörkuðum. Ávöxtun eignaflokka var því misjöfn. Þannig lækkaði vísitala aðallista hlutabréfa í Kauphöll Íslands um 2,8%. Innlend hlutabréf sjóðsins skiluðu þó jákvæðri ávöxtun. Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var jafnframt slök og lækkaði heimsvísitala hlutabréfa um 10,4% mælt í USD. Innlend skuldabréf skiluðu almennt þokkalegri ávöxtun.

Hrein nafnávöxtun samtryggingardeildar á árinu 2018 var jákvæð um 6,1%, en að teknu tilliti til verðbólgu var hrein raunávöxtun jákvæð um 2,7%. Fjárfestingar í erlendum fagfjárfestasjóðum skiluðu bestri raunávöxtun eignaflokka, en jafnframt skiluðu skuldabréf sjóðsins góðri ávöxtun. Ávöxtun sparnaðarleida séreignardeildar sjóðsins var heldur lakari. Hrein nafnávöxtun þeirra var á bilinu 0,9 – 2,9% árið 2018.

Hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris var í lok árs 2018 tæplega 148,9 milljarðar króna og jukust eignir sjóðsins um tæplega 15,5 milljarða króna eða um 10,4% m.v. lok árs 2017.

Iðgjöld síðasta árs námu tæplega 11,1 milljarði króna og jukust um 24,6% frá fyrra ári. Til sjóðsins greiddu samtals 19.448 sjóðfélagar hjá 2.354 launagreiðendum.

Á árinu 2018 fengu 9.641 lífeyrisþegar greiddan lífeyri hjá sjóðnum og fjölgaði þeim um 669 frá fyrra ári eða 7,5%.

Lífeyrisgreiðslur ársins 2018 námu rúmlega 3,8 milljörðum króna og hækkuðu þær um 8,4% frá fyrra ári. Skýrist það aðallega af hækkingu greiðslum til ellilífeyrisþega, auk þess sem lífeyrisgreiðslur eru verðtryggðar. Lífeyrir sem hlutfall af iðgjöldum var 35,3% á árinu 2018, en þetta hlutfall hefur farið lækkingu undanfarið ár.

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sjóðsins sem hlutfall af eignum lækkar lítillega á árinu þrátt fyrir þær auknu kröfur sem gerðar eru til starfsemi lífeyrissjóða. Fór hlutfallið úr 0,22% árið 2017 í 0,21% árið 2018.

Stjórn sjóðsins lét í fyrsta sinn framkvæma eigið áhættumat á árinu í samræmi við breytingar á lögum. Matið tók til allra viðeigandi áhættuþátta sjóðsins og voru niðurstöður þess nýttar til uppfærslu á áhættu- og áhættustýringarstefnu sjóðsins. Auk þess samþykkti stjórn nýja persónuverndarstefnu í kjölfar innleiðingar Evrópulöggjafar í íslenska löggjöf.

Tryggingafræðileg staða sjóðsins versnar á milli ára og er -1,3% í lok árs 2018, en staðan var neikvæð um 0,3% í lok árs 2017. Á árinu vann tryggingastærðfræðingur sjóðsins, ásamt Talmakönnun hf., að úttekt á sérhæfðum örorku- og dánarlíkum sjóðfélaga sjóðsins. Um árabil hafa forsendur til grundvallar útreiknings skuldbindinga sjóðsins byggst á grunni sem gildir fyrir alla lífeyrissjóði, auk álags vegna tíðni örorku. Niðurstöður þessarar sérhæfðu úttektar leiða til þess skuldbindingar sjóðsins vaxa og tryggingafræðileg staða hans versnar sem nemur 1,0% m.v. stöðuna árið á undan.

Stjórnin var eins og ávallt áður samhent í sínum störfum. Formlegir fundir stjórnar á starfsárinu voru 13 en auk þess hafa stjórnarmenn og framkvæmdastjóri reglulegt samband á milli formlegra funda.

Endurskoðunarnefnd sjóðsins starfar í samræmi við lög um ársreikninga. Formlegir fundir nefndarinnar á starfsárinu voru 7. Hlutverk og tilgangur nefndarinnar er m.a. að leitast við að tryggja áreiðanleika ársreikninga og annarra fjármálaupplýsinga ásamt því að kanna óhæði endurskoðenda sjóðsins.

Fyrir hönd stjórnar sjóðsins flyt ég starfsmönnum hans og sjóðfélögum þakkir fyrir ánægjulegt samstarf og samskipti á liðnu starfsári.

Anna Á. Halldórsdóttir
stjórnarformaður

Stjórn og starfsfólk

Stjórn sjóðsins er skipuð 6 mönnum. Þrír eru kosnir af fulltrúum sjóðfélaga á ársfundi og þrír af stjórn Samtaka atvinnulífsins (SA). Varamenn eru kosnir á sama hátt. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins samkvæmt ákvæðum samþykktá hans. Stjórnin fjallar m.a. um breytingar á samþykktum sjóðsins, mótar fjárfestingarstefnu, setur útlánareglur o.fl. Stjórnarmenn Festu lífeyrissjóðs starfsárið 2018–2019 voru:

Nafn:	Starfssvið:	Nafn:	Starfssvið:
Anna Halldórsdóttir	Formaður	Björg Bjarnadóttir	Varamaður
Sigurður Ólafsson	Varaformaður	Einar Steinþórsson	Varamaður
Halldóra Sigr. Sveinsdóttir	Meðstjórmandi		
Dagbjört Hannesdóttir	Meðstjórmandi		
Ólafur S. Magnússon	Meðstjórmandi		
Órvar Ólafsson	Meðstjórmandi		

Sjóðurinn er með skrifstofur á þremur stöðum. Aðalskrifstofa sjóðsins er í Reykjanesbæ þar sem vinna átta starfsmenn, en auk þess eru tveir starfandi á Akranesi og tveir á Selfossi. Hjá sjóðnum starfa því alls 13 starfsmenn í 12,3 stöðugildum. Starfsmenn Festu lífeyrissjóðs eru:

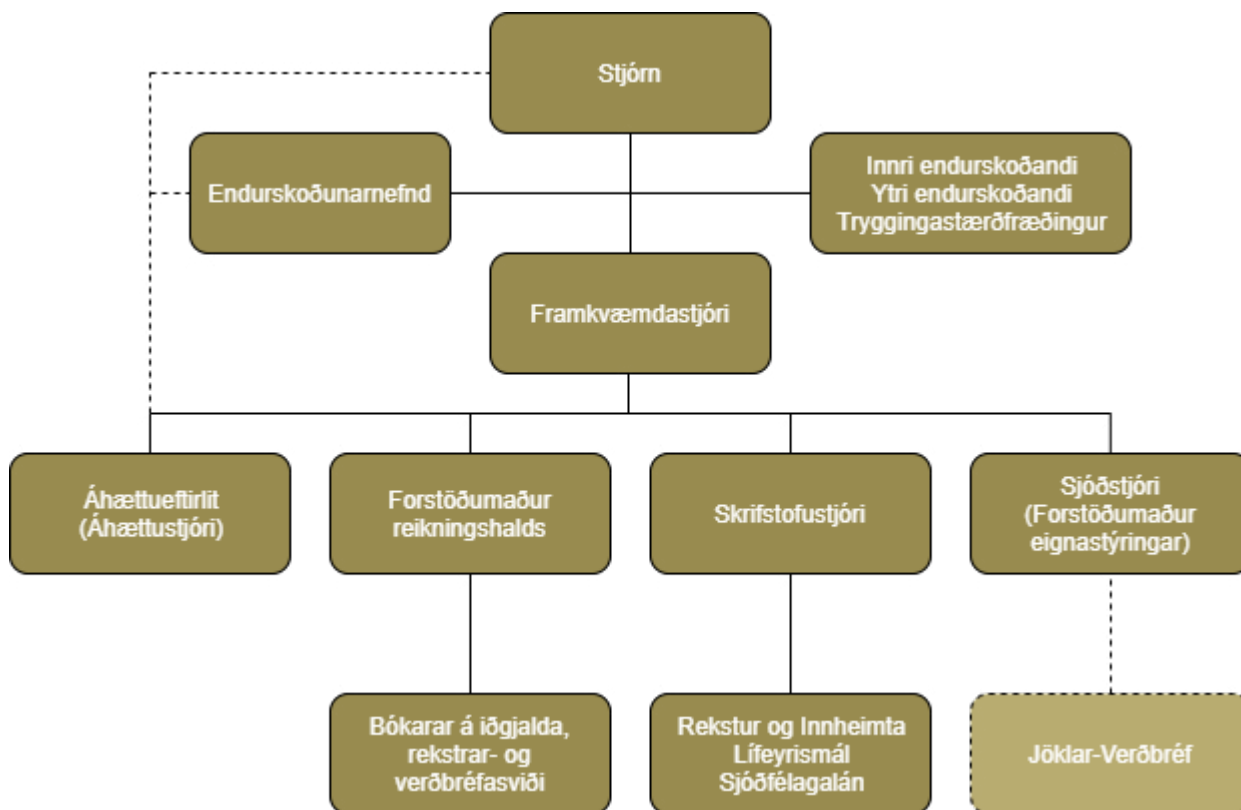
Reykjanesbær	Starfssvið
Gylfi Jónasson	Framkvæmdastjóri
Baldur Snorrason	Sjóðstjóri
Guðleif Bergsdóttir	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Ingbjörg Ármannsdóttir	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Harpa Sævarsdóttir	Forstöðumaður reikningshalds
Sigfús R. Eysteínsson	Skrifstofustjóri
Sigurlín Högnadóttir	Lífeyrismál / bókhald
Þórarinn G. Reynisson	Deildarstjóri innheimtu
Þráinn Guðbjörnsson	Áhættustjóri
Selfoss	
Fjóla Dögg Þorvaldsdóttir	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Sigurlín Guðný Ingvarsdóttir	Lífeyrismál / bókhald
Akranes	
Guðrún Lára Ottesen	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Ingbjörg Björnsdóttir	Lífeyrismál / bókhald

Endurskoðunarnefnd, sem er undirnefnd stjórnar sjóðsins, er skipuð einum utanaðkomandi aðila sem er sérfræðingur á sviði reikningshalds og tveimur stjórnarmönnum. Eftirfarandi aðilar eru í nefndinni starfsárið 2018–2019:

Nafn:	Starfssvið:
Kristinn Bjarnason	Formaður
Ólafur S. Magnússon	Nefndarmaður
Dagbjört Hannesdóttir	Nefndarmaður

Ytri endurskoðandi sjóðsins er PricewaterhouseCoopers ehf. Innri endurskoðandi er Ernst & Young ehf. og Vigfús Ásgeirsson hjá Talnakönnun hf. er tryggingastærðfræðingur sjóðsins.

Skipurit



Sjóðurinn er eignaraðili að Jöklum - Verðbréfum hf., sem er í eigu tveggja lífeyrissjóða og sinnir félagið eingöngu þjónustu við eigendur sína. Jöklar sinna eignastýringu á hluta af eignasafni sjóðsins ásamt því að veita ráðgjöf við fjárfestingar. Festa er jafnframt aðili að samstarfssamningi um Greiðslustofu lífeyrissjóða sem sér um útreikning og greiðslu lífeyris fyrir sjóðinn.

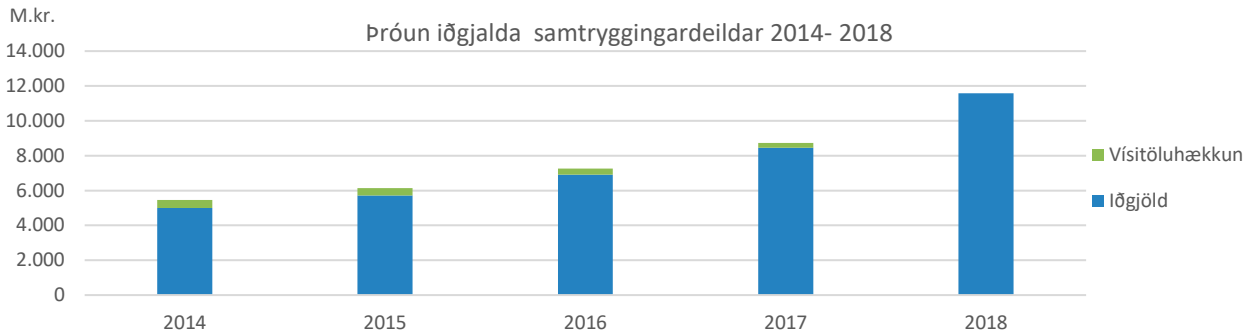
Iðgjöld

Samkvæmt lögum greiða launþegar á aldrinum 16 til 70 ára 4% iðgjald af heildarlaunum sínum til samtryggingardeildar lífeyrissjóðsins, en launagreiðendur greiða 8% mótframlag, samtals 12% launa.

Í kjarasamningi milli aðildarfélaga ASÍ o.fl. og SA frá 21. janúar 2016 var kveðið á um hækkað mótframlag launagreiðenda í lífeyrissjóði, frá og með 1. júlí 2016, fyrir þá sem eru aðilar að framangreindum kjarasamningi. Í kjarasamningnum var kveðið á um þrepaskipta hækkun mótframlags launagreiðenda í lífeyrissjóð og tók fyrsta breytingin gildi 1. júlí 2016.

Þann 1. júlí 2017 hækkaði framlag launagreiðenda um 1,5% og varð 10%. Þann 1. júlí 2018 hækkaði framlag launagreiðenda aftur um 1,5% og er því nú 11,5% hjá þeim sem eru aðilar að framangreindum kjarasamningi.

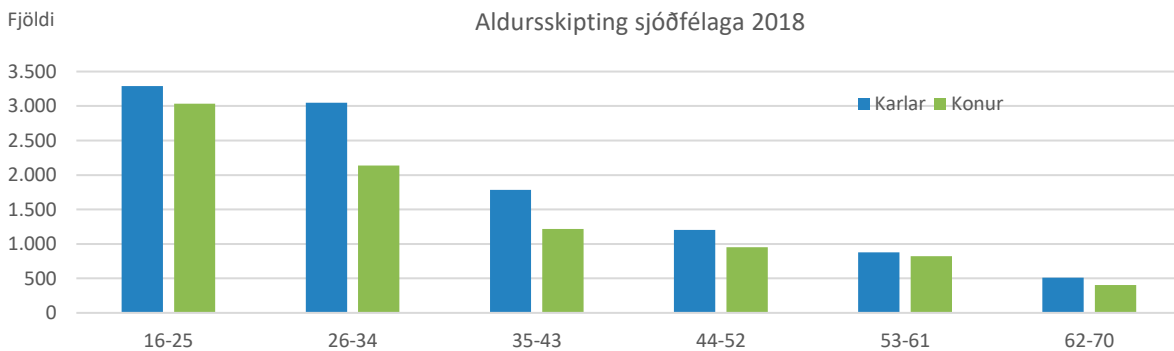
Frá og með 1. júlí 2017 hefur sjóðfélögum sem þess óska, gefist tækifæri til að ráðstafa að öllu leyti eða hluta því iðgjaldi sem er umfram 12% (2% frá 1. júlí 2017 til 1. júlí 2018 en hækkaði þá í 3,5%) í tilgreinda séreign sem svo er nefnd. Það er önnur tegund séreignarsparnaðar en áður hefur boðist. Þegar sjóðfélagi nær 70 ára aldri hættir hann að greiða iðgjald, enda aflar hann sér ekki frekari lífeyrisréttinda eftir þann tíma. Á meðfylgjandi mynd má sjá þróun iðgjalda samtryggingardeildar sl. 5 ár, annars vegar á verðlagi hvers árs og hins vegar á verðlagi í árslok 2018.



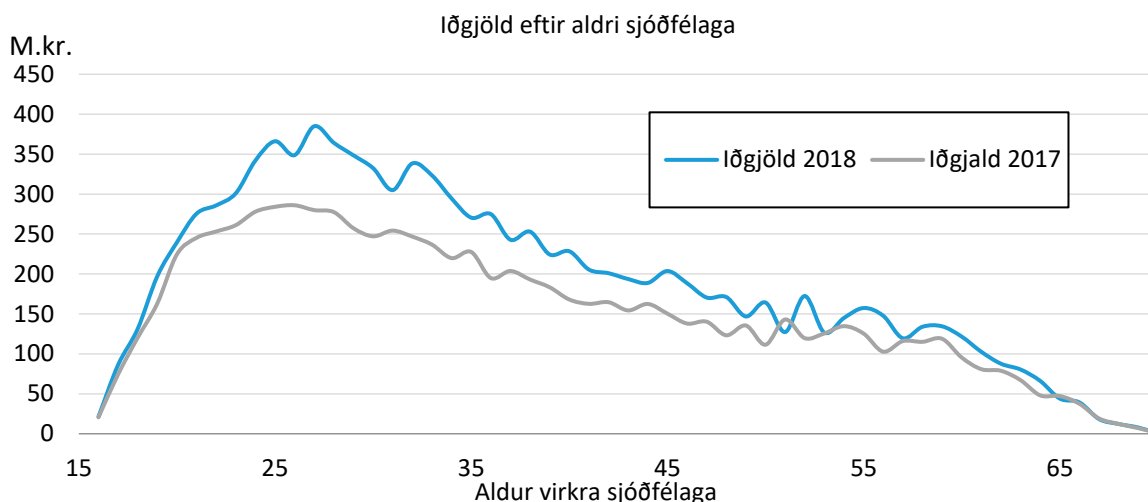
Á árinu 2018 námu iðgjaldagreiðslur til samtryggingardeildar um 10.427 milljón króna samanborið við um 8.414 milljón króna árið á undan. Um er að ræða 23,9% hækkun milli ára.

Aldursskipting sjóðfélaga

Meðalaldur sjóðfélaga Festu lífeyrissjóðs er lágur sé litið til aldursskiptingar. 32,8% sjóðfélaga með lífeyrisréttindi eru yngri en 25 ára og tæplega 60% sjóðfélaga með réttindi eru yngri en 34 ára.



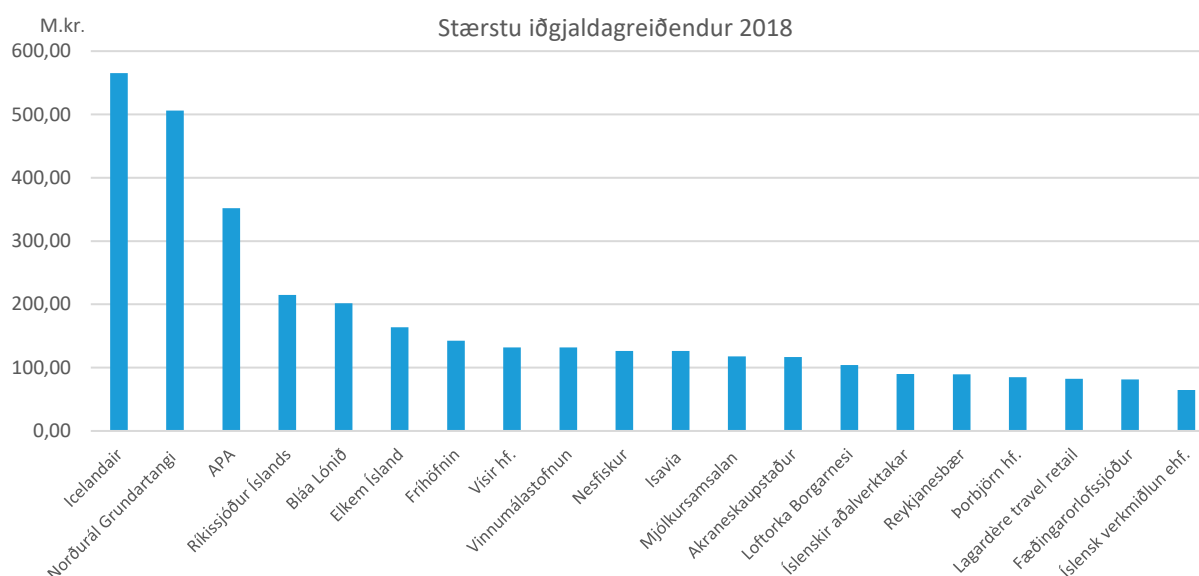
Með auknu atvinnuleysi í kjölfar bankahrunsins árið 2008, dró nokkuð úr iðgjaldagreiðslum yngri sjóðfélaga, enda varð atvinnuleysi heldur meira meðal þeirra. Þessi þróun hefur snúist við undanfarin ár, en hlutfall iðgjalda yngri sjóðfélaga hefur vaxið jafnt og þétt frá árinu 2011. Þessi þróun er jákvæð í tryggingafræðilegu tilliti, þar sem réttindaávinnsla yngri sjóðfélaga er aldursháð á meðan eldri sjóðfélagar hafa flestir áunnið sér rétt til jafnrar réttindaávinnslu. Framtíðarskuldbinding sjóðsins nær því hraðar jafnvægi við þessar aðstæður.



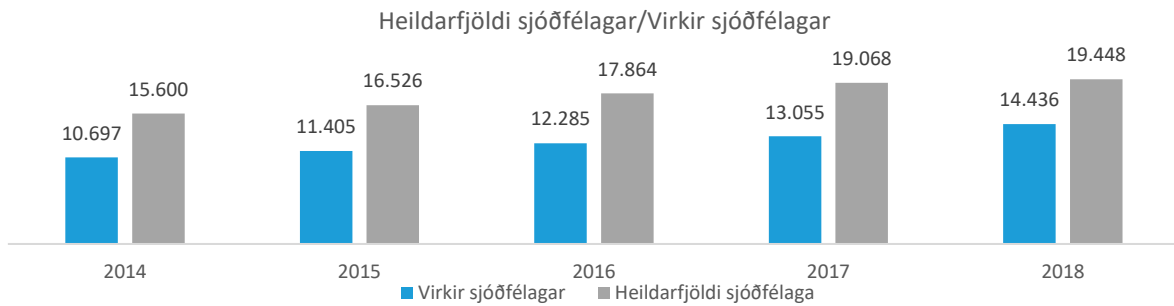
Stærstu iðgjaldagreiðendur

Á árinu 2018 greiddu 2.354 launagreiðendur iðgjöld til sjóðsins. Fimmtán stærstu launagreiðendur stóðu fyrir 29,3% af iðgjöldum. Ícelandair er stærsti launagreiðandinn með 5,4% allra iðgjalda og Norðurál Grundartangi kemur næst með 4,8% allra iðgjalda. Sjóðurinn nýtur þess að vera landfræðilega vel dreifður, en einnig er mikil dreifing á atvinnugreinum. Samdráttur í einni atvinnugrein hefur því ekki jafn mikil áhrif á iðgjaldagreiðslur og hjá sjóðum sem þjónusta afmarkaðri starfssvið.

Á meðfylgjandi mynd má sjá þá 20 launagreiðendur sem greiddu hæst iðgjöld vegna starfsmanna sinna á árinu 2018.

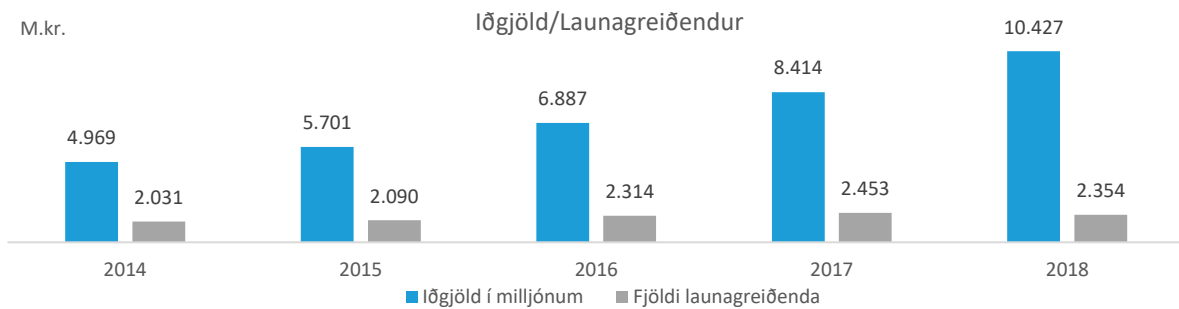


Á árinu 2018 greiddu alls 19.448 sjóðfélagar iðgjöld til sjóðsins, 380 fleiri en árið áður. Þar af voru 14.436 virkir sjóðfélagar en það eru þeir sem að jafnaði greiða iðgjöld með reglubundnum hætti í hverjum mánuði.



Eins og sjá má á mynd hefur greiðandi sjóðfélögum farið fjölgaði frá árinu 2014, sem endurspeglar bætt atvinnuástand á starfssvæði sjóðsins.

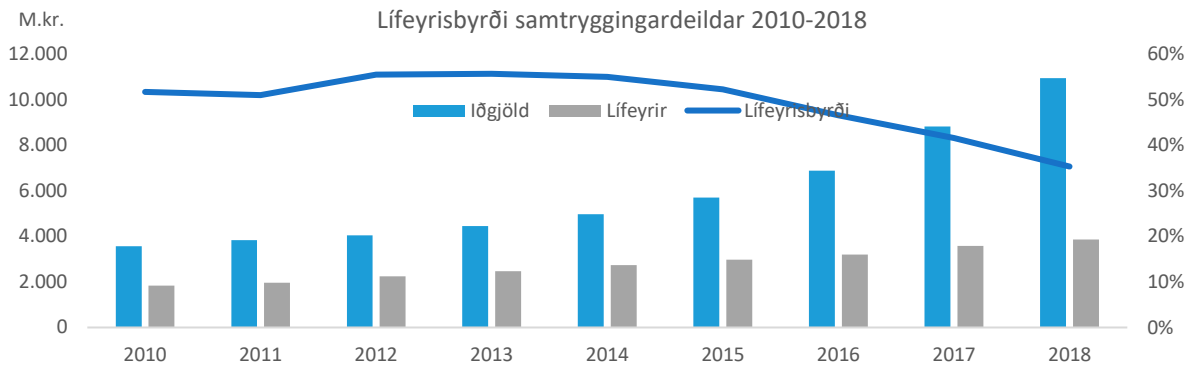
Heildariðgjöld samtryggingardeildar námu 10.427 milljón króna á árinu 2018 og hækkuðu þau um 2.013 milljónir króna frá fyrra ári. Launagreiðendum fækkaði um 99, voru 2.453 árið 2017 en 2.354 árið 2018.



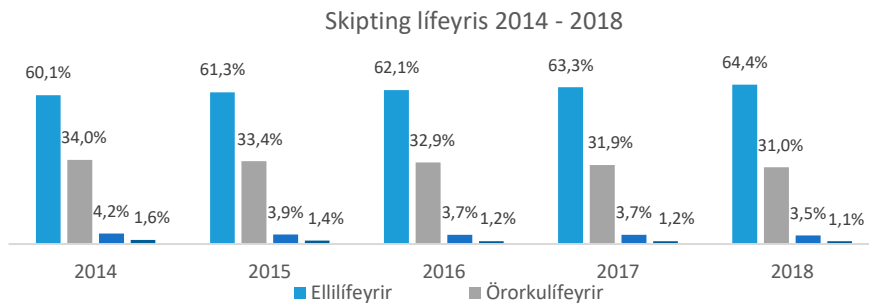
Lífeyrir

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 3.797 milljónir króna á árinu 2018 en það er 8,4% hækkun frá fyrra ári.

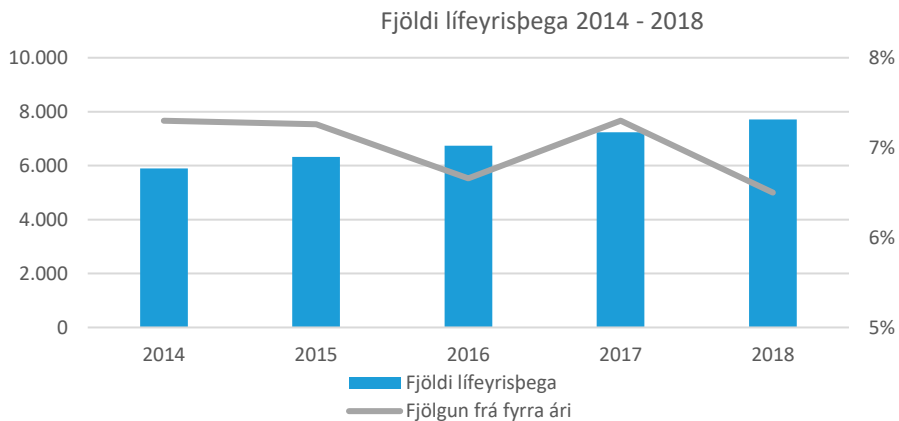
Heildarfjöldi lífeyrisþega á árinu var 9.641 samanborið við 8.972 árið á undan sem er 7,5% fjölgun milli ára. Hafa ber í huga að margir lífeyrisþegar fá greidda fleiri en eina tegund lífeyris. Ellilífeyrisþegum fjölgaði um 9,5% frá fyrra ári., örorkulífeyrisþegum fjölgaði um 5,4%, makalífeyrisþegum fjölgaði um 4,0%, og barnalífeyrisþegum fækkaði um 0,2%. Lífeyrisgreiðslurnar eru verðtryggðar og taka breytingum skv. vísitölu neysluverðs.



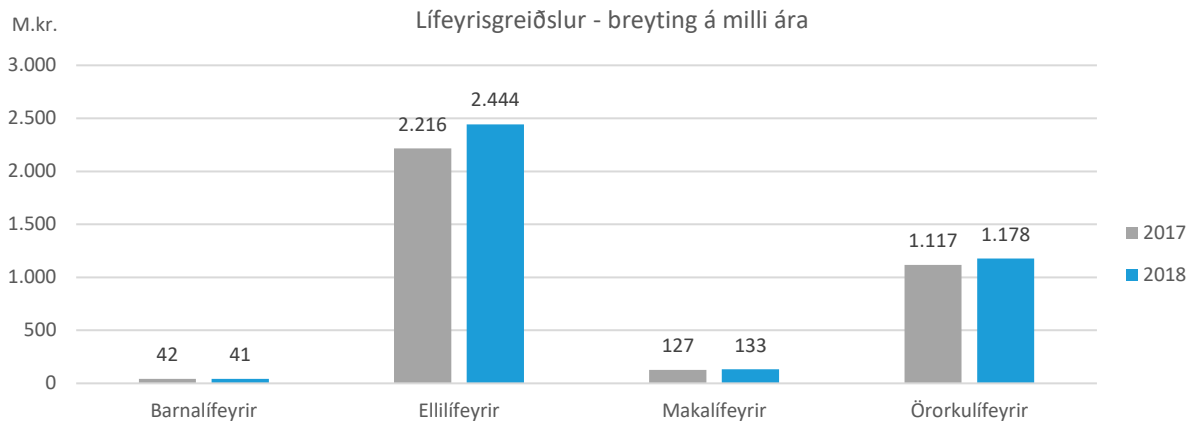
Lífeyrir sem hlutfall af iðgjöldum nam 35,3% á árinu 2018 samanborið við 40,5% árið áður. Fyrir efnahagshrunið fór lífeyrisbyrði sjóðsins lækkandi sem var í takt við hagsveifluna, þar sem í fullu atvinnustigi fjölga greiddandi sjóðfélögum ört á meðan aukning lífeyrisþega vex hægar. Í kjölfar bankahrunsins jókst atvinnuleysi og iðgjaldtekjur sjóðsins drógust saman á meðan lífeyrisgreiðslur tóku að vaxa. Atvinnuástandið undanfarnar ár hefur hins vegar batnað verulega og á árinu 2018 var það afar gott ef lítið er til iðgjalda sem greidd voru til lífeyrissjóðsins.



Af einstökum tegundum lífeyris vegur ellilífeyrir hvað þýngst eða rúmlega 64% af heildar lífeyrisgreiðslum ársins 2018. Hlutfall örorkulífeyris af heildarlífeyrisgreiðslum lækkar lítillega á milli ára, var 31,0% á árinu 2018 samanborið við 31,9% árið á undan. Virkir lífeyrisþegar, eða meðaltal þeirra lífeyrisþega sem fá greiddan lífeyri í hverjum mánuði yfir árið, hefur farið fjölgandi á undanförunum árum. Þannig fjölga þeim um 6,5% á milli áruna 2017-2018 en fjölgaði um 7,3% á milli áruna 2016-2017.



Af einstökum tegundum lífeyris aukast ellilífeyrisgreiðslur mest á milli ára, eða um 10,3%. Greiðslur örorkulífeyris aukast einnig nokkuð, eða um 5,5%, makalífeyrisgreiðslur aukast um 4,2% en barnalífeyrisgreiðslur dragast saman um 1,0% frá fyrra ári.



Rekstur sjóðsins

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sjóðsins fellur til annarsvegar vegna kostnaðar við ávöxtun eigna sjóðsins og hinsvegar vegna annars reksturs sjóðsins, s.s. innheimtu iðgjalda og greiðslu lífeyris. Á meðfylgjandi mynd má sjá þróun skrifstofu- og stjórnunarkostnaðar sem hlutfall af meðalstöðu eigna sjóðsins.



Það er mikilvægt fyrir sjóðinn að sýna hagræði í rekstri, þar sem lægri rekstrarkostnaður hefur jákvæð áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

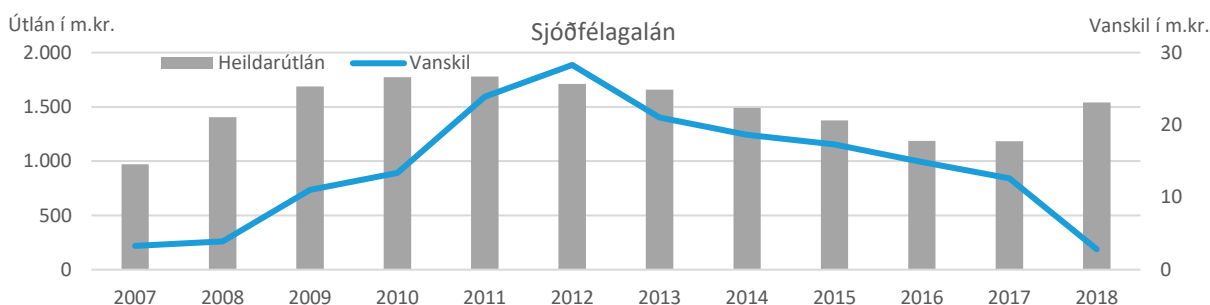
Kröfur sem gerðar eru til lífeyrissjóða varðandi aukið innra eftirlit, starfaaðgreiningu og áhættustýringu hafa aukið kostnað nokkuð á undanförunum árum. Þrátt fyrir það hefur náðst, með mikilli hagræðingu, að halda rekstrarkostnaði Festu lífeyrissjóðs í skefjum undanfarnin ár.

Sjóðurinn sinnir einnig skráningu og innheimtu stéttarfélagsiðgjalda fyrir þrjú aðildarfélög sjóðsins og greiða þau fyrir þá þjónustu skv. samningi þar um. Mikið hagræði hlýst af þessu samstarfi t.d. í formi bættrar innheimtu iðgjalda og stéttarfélagsiðgjalda. Auk þess sinnir sjóðurinn innheimtu iðgjalds til VIRK starfsendurhæfingarsjóðs samkvæmt samningi.

Lán til sjóðfélaga

Á árinu 2017 tóku gildi ný lög um fasteignalán til neytenda og heyra lán lífeyrissjóða til sjóðfélaga sinna undir þau lög. Tilgangur hinna nýju laga var að stuðla að ábyrgari lánveitingum og upplýstari ákvörðunum. Er það gert m.a. með því að efla upplýsingagjöf lánveitenda til lánsúmsækjenda. Talsverð aukning var í lánveitingum til sjóðfélaga á árinu 2018, ef miðað er við árin á undan. Uppgreiðslur sjóðfélagalána og nýting séreignarsparnaðar til innborgunar á fasteignalán jukust umtalsvert á árinu 2018.

Erfiðleikar í íslensku efnahagslífi í kjölfar bankahrunsins höfðu í för með sér að vanskil á lánamarkaði jukust. Á næstu mynd má sjá vanskil sjóðfélagalána Festu m.v. stöðu heildarútlána til sjóðfélaga. Skoðað er 12 ára tímabil þ.e. frá 2007-2018. Sjá má að hlutfall vanskila af heildarútlánum til sjóðfélaga hefur varið stöðugt lækkandi frá árinu 2012. Vanskil sjóðfélagalána í ársloka 2018 eru afar lítil eins og sjá má.



Áhættustefna og áhættustýring

Sjóðurinn framkvæmdi í fyrsta skipti eigið áhættumat á árinu. Framkvæmd þess var í samræmi við reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða; nr. 590/2017. Eigið áhættumat skal framkvæmt a.m.k. árlega og hvenær sem verulegar breytingar verða á áhættusniði sjóðsins, sem tekur mið af eðli og umfangi sjóðsins. Tilgangur slíks mats er að endurskoða og efla áhættueftirlit sjóðsins. Stjórn sjóðsins fékk drög að áhættumati til yfirlstrar á stjórnarfundum í maí og var tekið tillit til athugasemda er þar fram komu. Í lok júní 2018 skilaði sjóðurinn eigin áhættumati til Fjármálaeftirlitsins.

Áhætta er skilgreind sem öll þau atvik sem auka marktækt líkurnar á því að réttindi sjóðfélaga skerðist til skemmri eða lengri tíma. Skilgreining áhættu nær sér í lagi yfir hættuna á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem sjóðurinn skilgreinir og leiðir ekki til jafn mikillar eða meiri lækkunar skuldbindinga á sama tíma. Markmið áhættustýringar er að mæla þessa áhættu, setja skorður og viðmið og stuðla að því að hún sé meðvituð á hverjum tíma.

Áhættu- og áhættustýringarstefnan greinir frá umfangi og skipulagi heildar áhættustýringar hjá lífeyrissjóðnum. Hluti af áhættustefnu er lögbundin fjárfestingarstefna sjóðsins sem tilgreinir hvaða og hversu mikla áhættu lífeyrissjóðurinn er tilbúinn að taka. Áhættu sjóðsins er skipt í lífeyrstryggingaráhættu, mótaðilaáhættu, fjárhagslega áhættu og rekstraráhættu. Nánari útlitun er eftirfarandi:

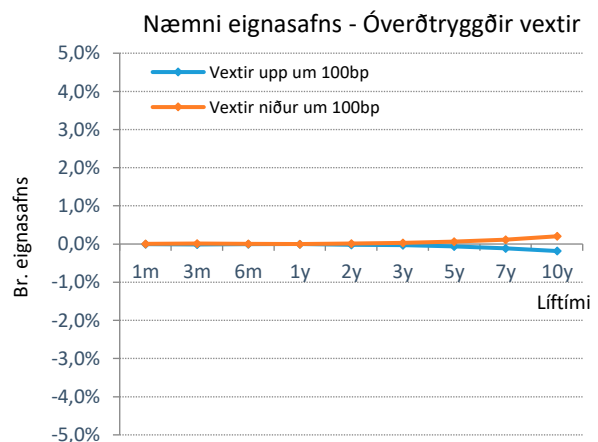
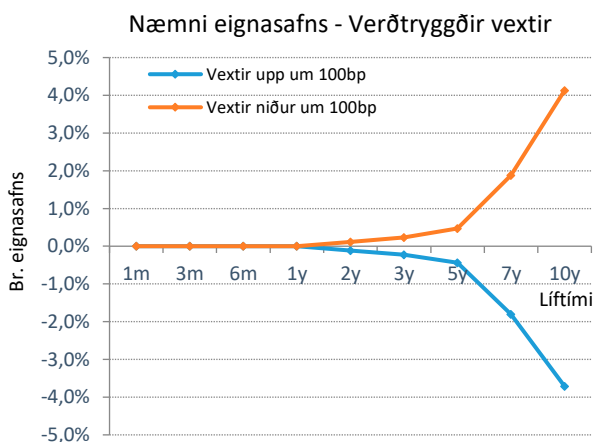
<p>Lífeyrstryggingaráhætta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Skerðingaráhætta ▪ Iðgjaldaáhætta ▪ Umhverfisáhætta ▪ Lýðfræðileg áhætta ▪ Réttindaflutningsáhætta ▪ Pólítísk áhætta, lög og reglur 	<p>Lausafjáraáhætta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Seljanleikaáhætta ▪ Útstreymisáhætta
<p>Fjárhagsleg áhætta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vaxta- og endurfjárfestingaáhætta ▪ Uppgreiðsluáhætta ▪ Markaðsáhætta ▪ Gjaldmiðlaáhætta ▪ Ósamræmisáhætta ▪ Verðbólguáhætta ▪ Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings 	<p>Mótaðilaáhætta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Útlánaáhætta ▪ Samþjöppunaráhætta ▪ Landsáhætta ▪ Afhendingar- og uppgjörshætta
	<p>Rekstraráhætta</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Starfsmannaáhætta ▪ Áhætta vegna svika ▪ Áhætta vegna upplýsingatækni ▪ Orðsporsáhætta ▪ Skjala- og lagaáhætta ▪ Skjalaáhætta ▪ Úrskurðaráhætta lífeyris ▪ Áhætta vegna útvistunar ▪ Upplýsingaáhætta

Rekstraráhætta á m.a. rætur að rekja til áhættu tengda upplýsingakerfum sjóðsins, framkvæmd viðskipta, ófullnægjandi verkferlum eða starfsmönnum. Ofangreinda áhættuþætti er misauðvelt að mæla. Þannig er erfitt að mæla rekstraráhættu. Með auknu innra eftirliti í starfseminni er þó hægt að draga verulega úr þessum áhættuþætti. Aðra þætti er auðveldara að mæla.

Sjóðurinn hefur einnig gert þjónustusamning við ALM Fjármálaráðgjöf hf. um ráðgjöf og framkvæmd mælinga einstakra áhættuþátta í samræmi við áhættu- og áhættustýringarstefnu.

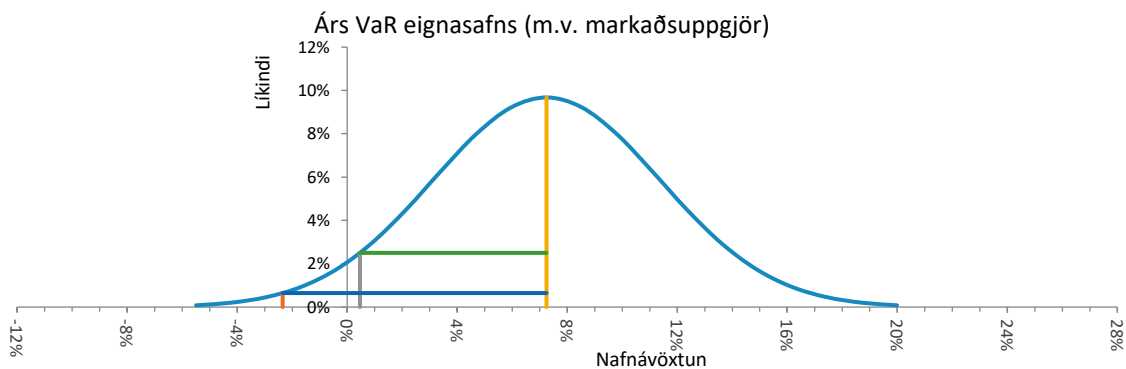
Fjárhagsleg áhætta

Mat á fjárhagslegri áhættu byggir á eignum sjóðsins hverju sinni og mælingu á þeim sjö undirflokkum er falla undir þennan áhættuþátt. Dæmi um mælingu á vaxtaáhættu má sjá á myndunum hér að neðan. Þar kemur fram hversu næmt eignasafn sjóðsins er fyrir breytingum á annars vegar verðtryggðum- og hins vegar óverðtryggðum vöxtum.

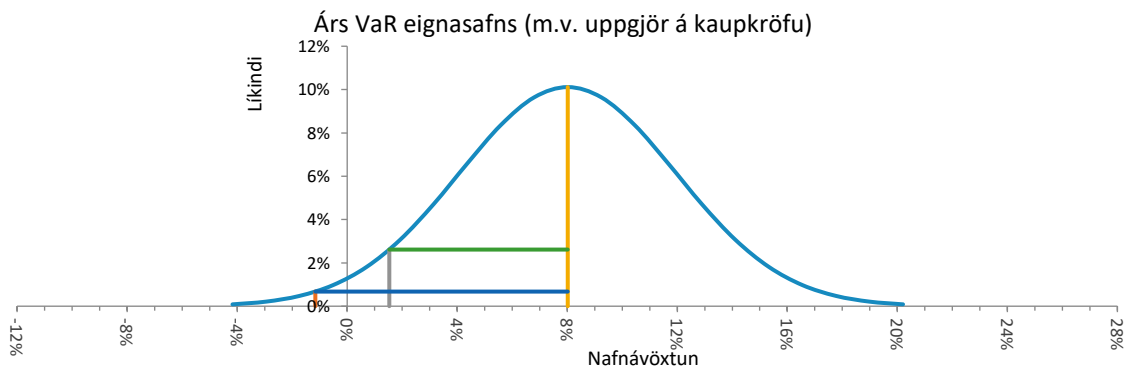


Myndin sýnir hlutfallslega breytingu á markaðsvirði eignasafnsins ef vextir breytast um 1% (100bp) á tilteknum tíma. Í þessari greiningu er gert ráð fyrir að skuldabréf sjóðsins séu gerð upp á markaðskröfu. Í raun er tiltölulega lítill hluti skuldabréfa sjóðsins gerður upp á markaðskröfu, eða 23%. Mælingin leiðir þó í ljós þá endurfjárfestingaráhættu sem sjóðurinn býr við í umhverfi lækkandi vaxta. Með innleiðingu nýrra reglna um reikningsskil lífeyrissjóða, mun hlutfall skuldabréfa sem virt eru á markaðskröfu fara hækkandi. Þannig hækkaði hlutfallið úr 18% í 23% árið 2018. Það mun auka sveiflur í ávöxtun sjóðsins og því mun mikilvægi slíkra mælinga fara vaxandi.

Við mat á markaðsáhættu er notuð svokölluð VaR greining. VaR (fjárhæð í húfi) sýnir hámarkstap sem getur orðið vegna breytinga á markaðsvirði eigna m.v. 99% líkur. Þannig eru 1% eða 5% líkur á því að tap vegna breytinga á virði eigna verði meira en sýnt er á mynd. Þar sem skuldabréf sjóðsins eru að mestu gerð upp á kaupkröfu horfir sjóðurinn frekar til mælinga er byggja á þeirri uppgjörsaðferð.



Míðað við uppgjör á markaðskröfu er ólíklegt að nafnávöxtun verði lakari en 0,5%, þ.e., 95% líkur eru á því að nafnávöxtun sjóðsins verði betri.



Míðað við uppgjör á kaupávöxtunarkröfu sem á við um meirihluta skuldabréfaeignar sjóðsins, er ólíklegt að nafnávöxtun sjóðsins á ársgrunni verði lakari en 1,5% míðað við núverandi eignasafn og gefnar forsendur.

Mikilvægt er að hafa í huga að þessir útreikningar byggja meðal annars á sögulegum gögnum um ávöxtun og væntingum um ávöxtun einstakra eignaflokka ásamt spám um verðbólgu og gengi krónu.

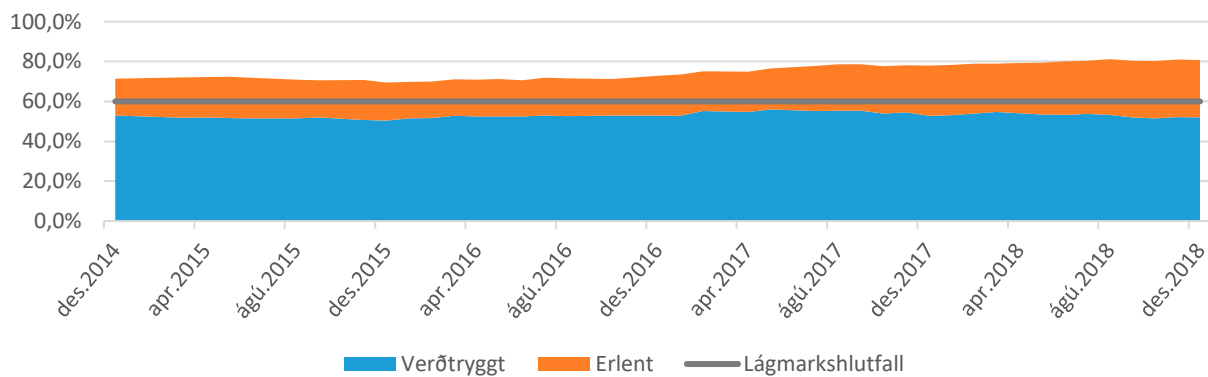
Verðbólguáhætta er einn af mikilvægari áhættuflokkum fjárhagslegrar áhættu. Lífeyrisréttindi eru verðtryggðar skuldbindingar, en eignasafn sjáldnast verðtryggt að fullu. Sumar tegundir eigna hafa þó eiginleika óbeinnar verðtryggingar s.s. erlend verðbréf.

Verðtryggingarhlutfall sjóðsins hefur farið lakkandi undanfarin misseri. Þessi þróun helgast af aukinni áherslu á kaup á erlendum eignum, ásamt gengishækkun innlendra og erlendra hlutabréfa.

Þegar söguleg árs verðbólga er borin saman við ársbreytingu gengis íslensku krónunnar (mældu með gengisvísitölu) kemur í ljós að sterk tengsl eru á milli breytnanna. Verðbólga birtist ýmist samstundis eða með allt að 3-6 mánaða seinkun í kjölfar gengisbreytinga.

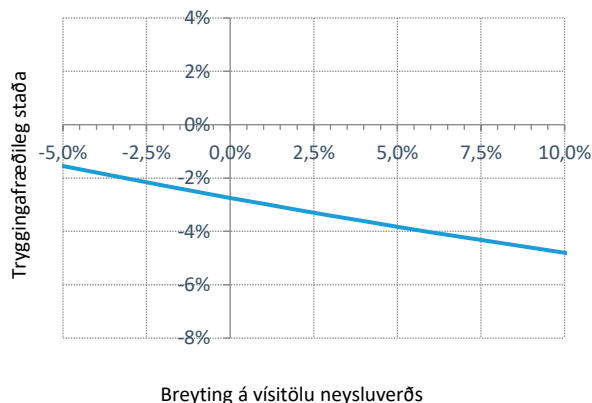
Sjóðurinn hefur sett sér stefnu um hlutfall erlendra eigna. Því er við hæfi að setja fram viðmið um lágmarkshlutfall verðtryggðra eigna sem tekur tillit til þeirrar stefnu. Viðmið sjóðsins er að samsett hlutfall erlendra eigna og verðtryggðra innlendra eigna verði aldrei lægra en 60%.

Samsett viðmið v/verðbólguáhættu

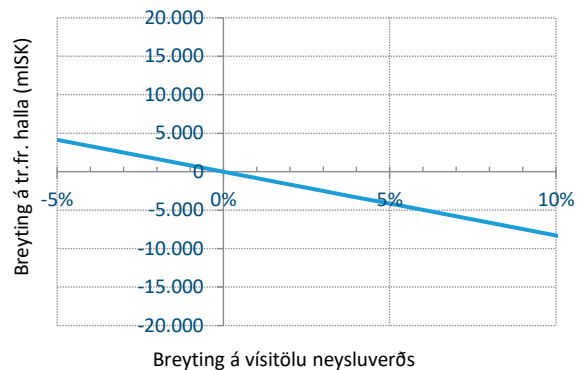


Álagspróf eru dæmigerð próf fyrir ósamræmi eigna og skuldbindinga þar sem leitast er við að meta næmni eigna og skuldbindinga fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem sameiginlegir eru eignum og skuldbindingum.

Bein áhrif verðbólgu á tryggingafræðilega stöðu

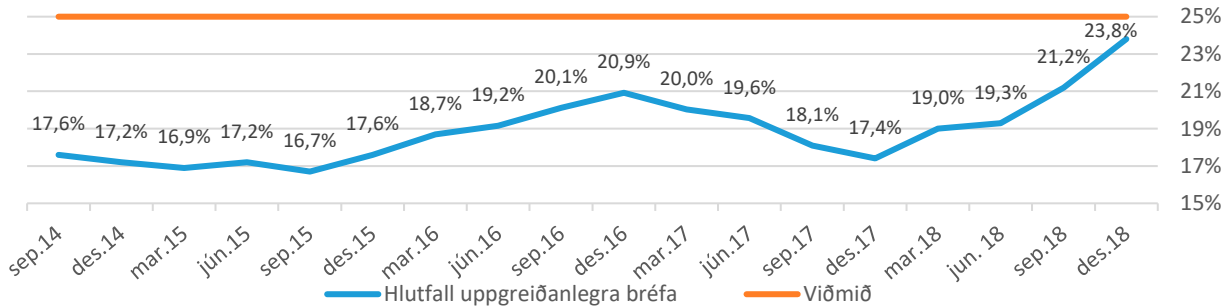


Bein áhrif verðbólgu á tryggingafræðilegan halla (eignir - skuldbindingar)

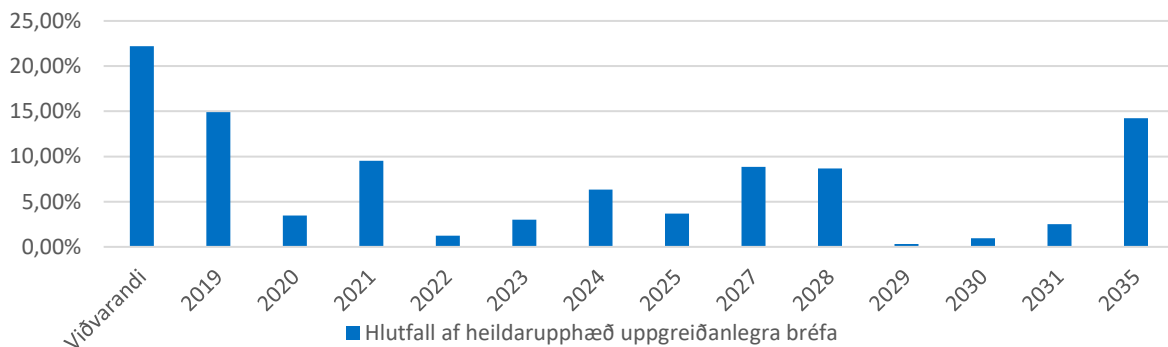


Uppgreiðsluáhætta

Sum skuldabréf eru með uppgreiðsluheimild sem felur í sér uppgreiðsluáhættu fyrir lífeyrissjóðinn. Uppgreiðsluáhætta er skilgreind sem líkur á að uppgreiðslur vaxi eftir því sem munur á vöxtum skuldabréfa og markaðsvöxtum er meiri.



Hlutfall uppgreiðanlegra skuldabréfa í safni sjóðsins hafði farið lítillega vaxandi á undanförunum árum og nemur 23,8% í lok árs 2018. Líklegt er að þessi þróun haldi áfram þar sem lítið er um útgáfu óuppgreiðanlegra bréfa. Þess ber þó að geta að ákvæði eru um uppgreiðslugjald vegna flestra skuldabréfa með uppgreiðsluheimild.



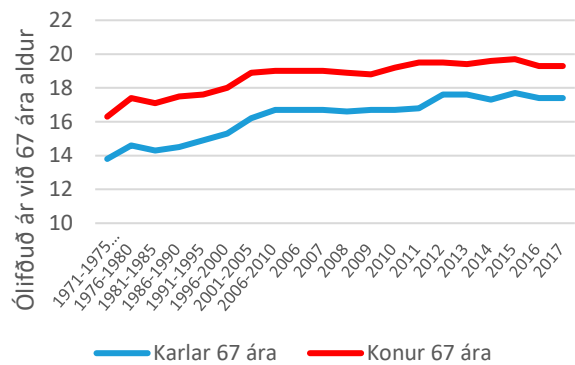
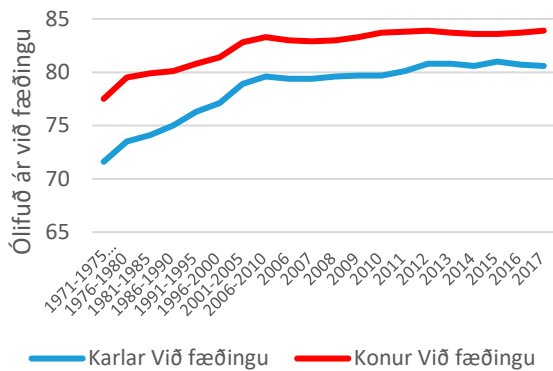
Hér að ofan sést hvernig innlausnartími uppgreiðanlegra bréfa skiptist milli ára.

Mótaðilaáhætta

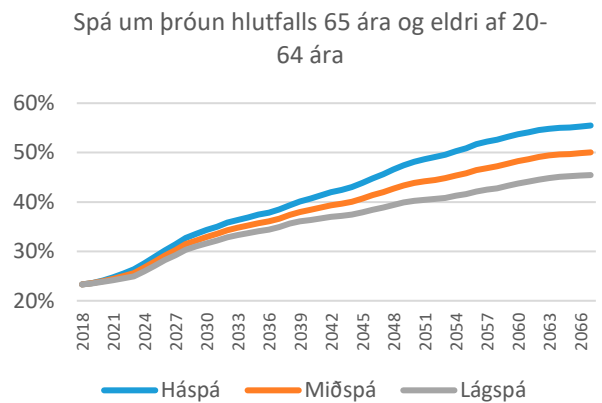
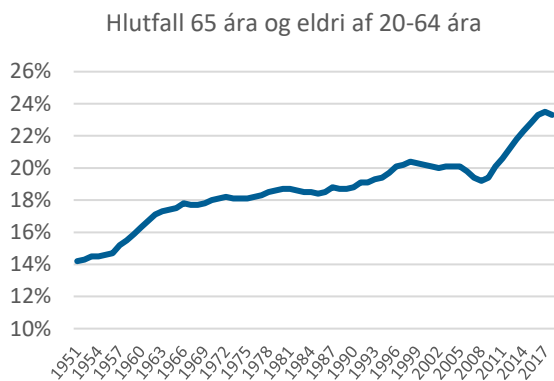
Við greiningu á mótaðilaáhættu er leitast við að meta hættuna á því að gagnaðilar fjármálagerninga standi ekki við skuldbindingar sínar. Undir mótaðilaáhættu fellur m.a. útlánaáhætta, sem er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum. Útlánaáhætta er mæld með svokölluðu gjaldþolsprófi eða lánshæfismati. Sjóðurinn hefur gert samning við ALM Fjármálaráðgjöf hf. um gerð lánshæfismats fyrir þá útgefendur í safni sjóðsins sem vege meira en 1% af hreinni eign til greiðslu lífeyris. Eru slík lánshæfismöt gerð árlega, en auk þess hefur sjóðurinn aðgang að greiningum IFS Ráðgjafar hf. og Reitunnar hf.

Lífeyristryggingaráhætta

Einn af mikilvægari áhættuflokkum er falla undir lífeyristryggingaráhættu er lýðfræðileg áhætta. Meðalævi Íslendinga hefur verið að lengjast umtalsvert á undanförunum áratugum og þ.a.l. greiða lífeyrissjódir sjóðfélögum ellilífeyri í lengri tíma. Á rúmum fjórum áratugum hefur ólífud meðalævi (lífslíkur) karla við fæðingu lengst um 9 ár eða úr 71,6 ári í 80,6 ár. Ólífud meðalævi (lífslíkur) kvenna við fæðingu hefur á sama tíma lengst um 6,4 ár eða úr 77,5 árum í 83,9 ár.



Þessi þróun hefur í för með sér að hlutfall sjóðsfélaga á lífeyrisaldri hefur aukist og mun aukning halda áfram. Mælikvarðið sem vert er að skoða í þessu sambandi er hlutfall 65 ára og eldri af 20-64 ára.

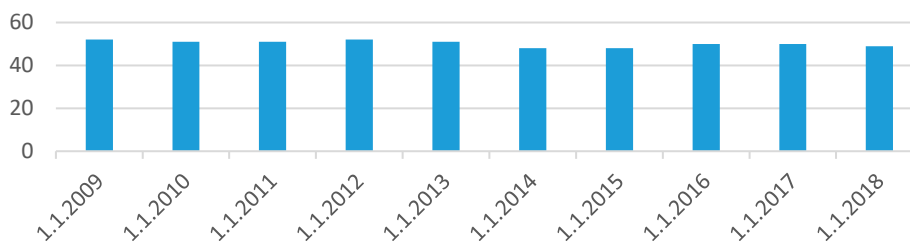


Síðastliðin 10 ár hefur þetta hlutfall hækkað úr 19,4% í 23,3%. Ef horft er til spár Hagstofunnar þá verður hlutfallið komið í 34,3% árið 2032 og 38% árið 2039. Aukin lífaldur hefur bein áhrif á afkomu lífeyrissjóða og mun óhjákvæmilega hafa áhrif á tryggingafræðilega stöðu þegar til lengri tíma er litið.

Mikið starf hefur verið unnið á vegum Landssamtaka lífeyrissjóða við að kanna hvernig bregðast megi við þeim auknu skuldbindingum sem fylgja auknum lífslíkum. Náð samstarf hefur verið haft við Félag íslenskra tryggingastærðfræðinga. Þær tillögur sem liggja fyrir lúta að því að seinka töku lífeyris, en sú framkvæmd yrði gerð í skrefum og markmiðum náð á nokkrum árum.

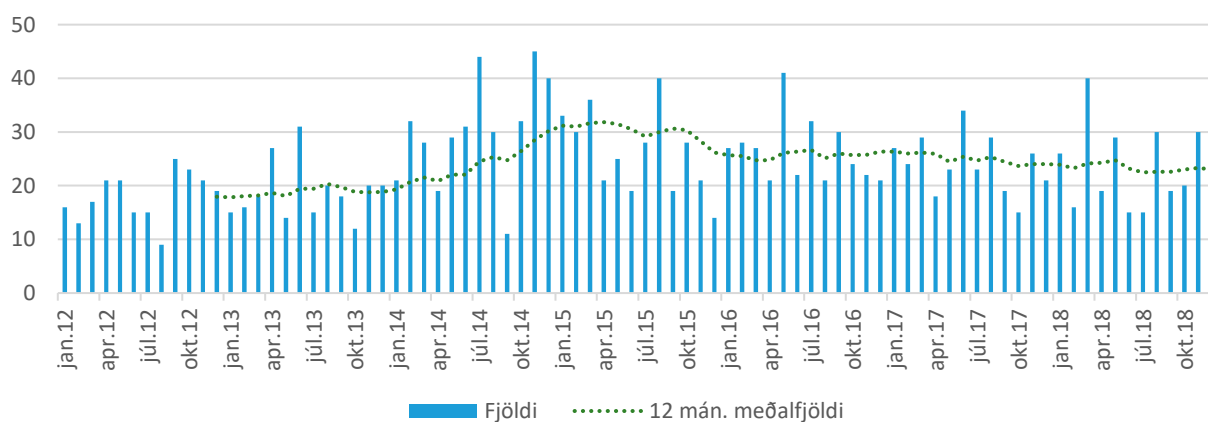
Meðalaldur umsækjenda um örorkulífeyri virðist nú standa í stað eftir að hafa lækkað lítillega 2014-2015. Yngri greiðsluþegar örorkulífeyris fela í sér auknar skuldbindingar fyrir sjóðinn þegar til lengri tíma er litið.

Meðalaldur þeirra sem sækja um örorkulífeyri



Nýgengi örorku fór hækkandi á árunum 2013-2015 en hefur síðan farið minnkandi og virðist nú standa í stað í kringum 24 umsóknir á mánuði.

Nýgengi örorku



Örorkubyrðin er þung hjá Festu lífeyrissjóði. Það er því mikilvægt að ná árangri við að minnka nýgengi örorku og ná fólki aftur út á vinnumarkaðinn. Með lögum um starfsendurhæfingarsjóð er verið að veita miklum fjármunum til starfsendurhæfingar. Það er því forgangsverkefni að nýta þessa fjármuni vel. Á árinu 2014 voru gerðar breytingar á samþykktum sjóðsins er lúta að því að auka vægi endurhæfingar umsækjenda um örorkulífeyri. Sjóðurinn hefur einnig náð samstarf við VIRK starfsendurhæfingu í því skyni að draga úr örorku hjá sjóðnum.

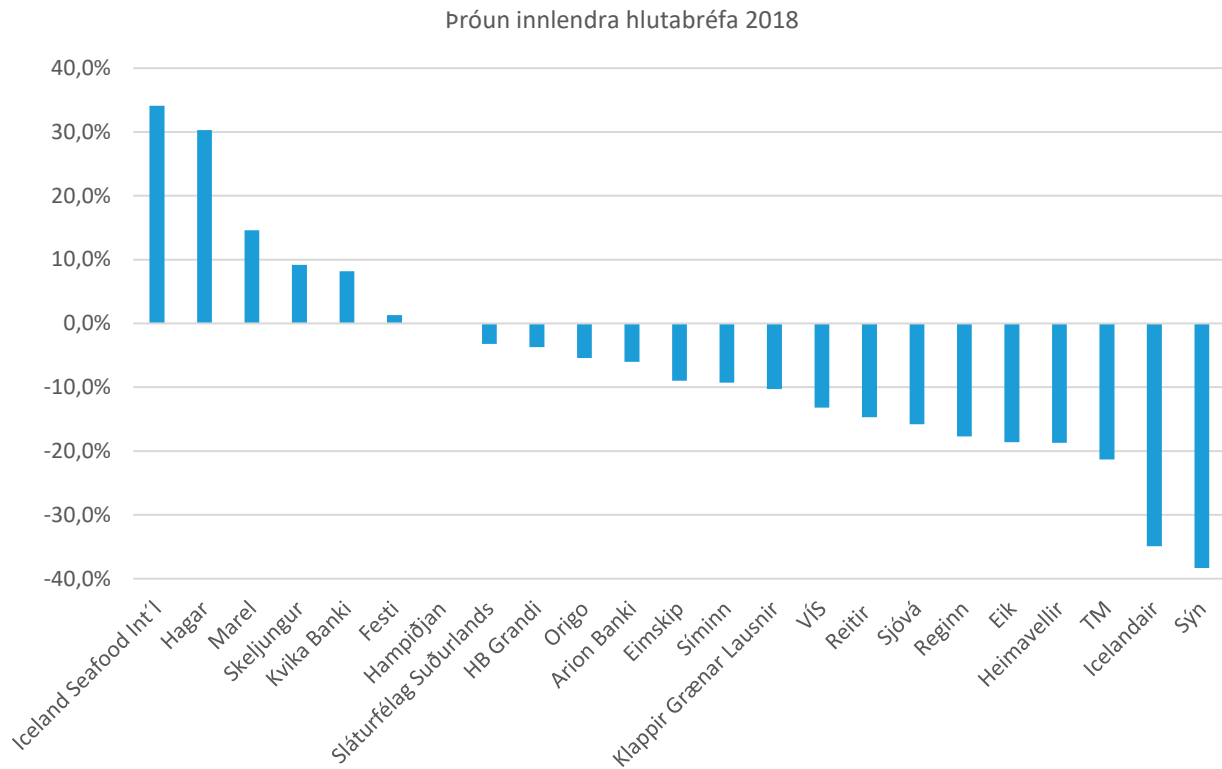
Þróun fjármálamarkaða

Árið einkenndist af meiri sveiflum en hafa verið undanfarin misseri. Innanlands voru vangaveltur um stöðu flugfélaganna og umræða um kjaramál helstu þættir sem höfðu áhrif á verðbrefamarkaðinn, auk þess sem væntingar um áhrif tilkomu Costco á markaðinn fóru dvínandi. Árið byrjaði vel í hlutabréfum en þegar á leið fóru fréttir af fyrirtækjum að verða neikvæðari en reiknað hafði verið með sem varð til þess að fjárfestar héldu að sér höndum.

Á árinu hélt sjóðurinn áfram að bæta við erlendar eignir og voru þær komnar upp undir 30% af eignasafninu við árslok. Ávöxtun ársins leit afar vel út framan af ári. Síðasti fjórðungur ársins var erfiður og má segja að allflestir eignaflokkar hafi lækkað mikið þegar leið á desember, en þá tóku erlendir markaðir töluverða dýfu og lækkaði heimsvísitala MSCI með arði um 10,4% mælt í USD. Þetta hafði umtalsverð áhrif á eignasafn sjóðsins við árslok.

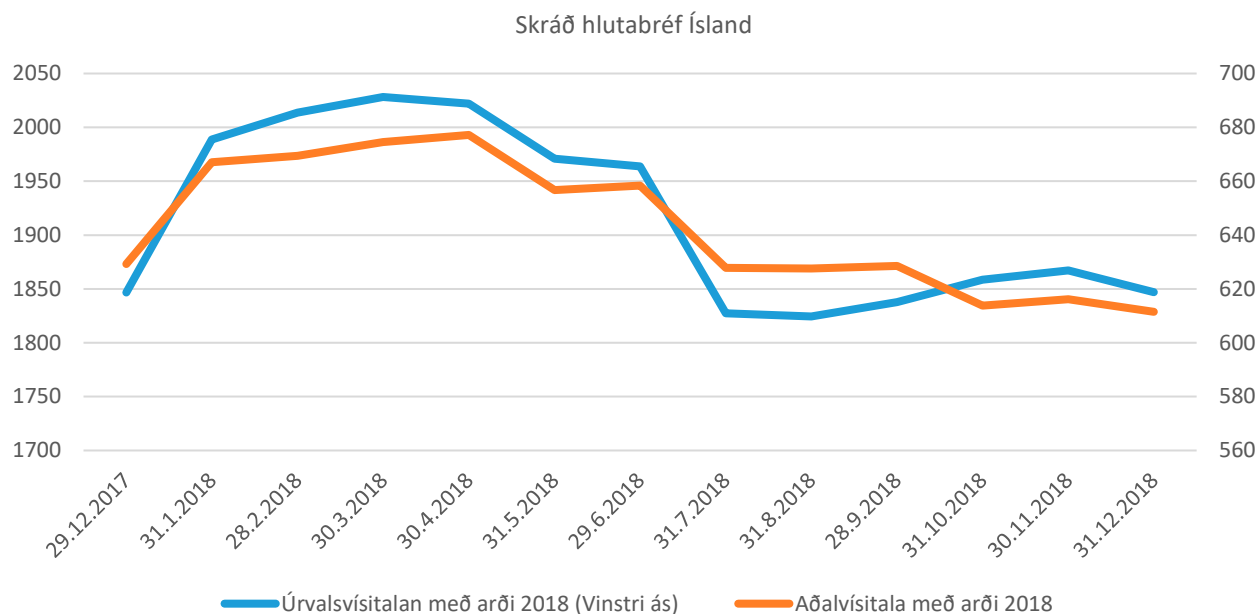
Hlutabréf

Heildarviðskipti með hlutabréf á árinu námu 506 milljörðum króna en það er umtalsverð lækkun frá árinu 2017 þar sem veltan var 632 milljarðar króna. Marel var veltumesta félagið í kauphöll með 96,8 milljarða, því næst Icelandair með 57,2 milljarða, Reitir með 42,7 milljarða og aðrir undir 40 milljörðum á árinu. Hagar hækkuðu mest eða um 30%



Á árinu voru bréf þriggja félaga tekin til viðskipta í kauphöll en það voru bréf Arion banka, Heimavalla og Kviku banka (First North)

Innlend hlutabréf áttu ekki gott ár og má segja að árið hafi einkennst af, eins og áður segir, óvissu með kjarasamninga og stöðu flugfélaganna en að auki voru ýmsar fréttir af innlendum félögum, s.s. tjónþungi tryggingafélaga, tafir á sameiningum félaga og samkeppnismál. Áhættufælni jókst og fjárfestar voru frekar á hliðarlínunni þar sem þeir biðu frekari fréttu af stöðunni. Almennt voru merki um að hagkerfið væri að hægja á sér og tíminn sem væri að koma í hönd myndi snúast um samþættingu í ferðaþjónustu og frekari breytingar á fasteignamarkaði. Ekki voru þó merki um samdrátt né verulegar breytingar í hagkerfinu til hins verra þó mætti sjá hærri verðbólguvæntingar sem og kólnun fasteignamarkaðar. Vísitölur íslenskra hlutabréfa enduðu árið í lækkun eða við núllið en Úrvalsvísitala með arði endaði í 0,03% hækkun. Heildarvísitala með arði lækkaði um -2,8%.

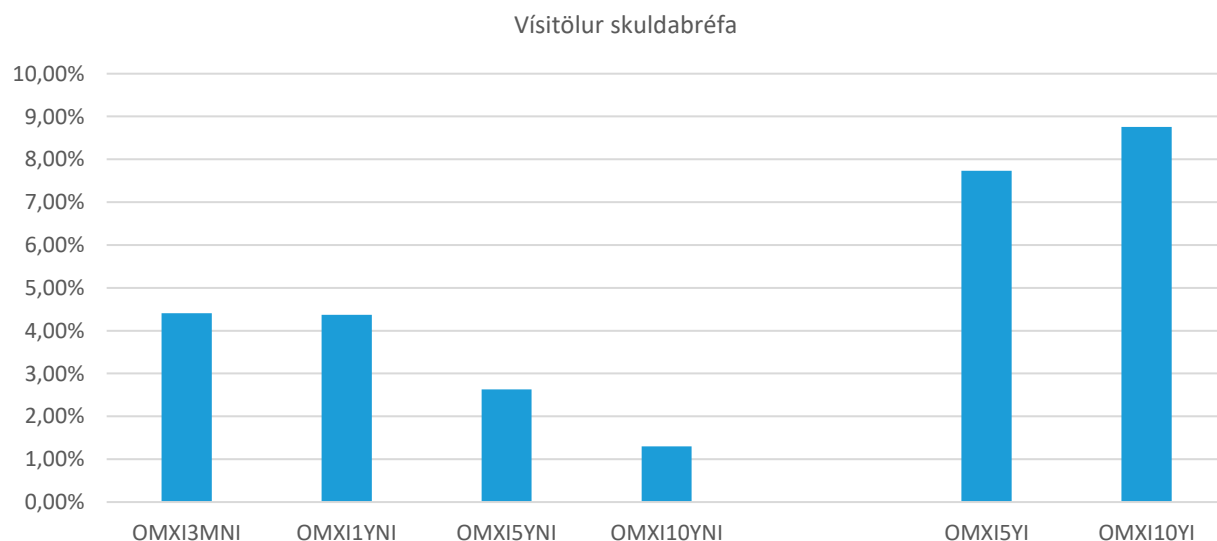


Skuldabréf

Heildarviðskipti með skuldabréf á árinu 2018 voru 1.066 milljarðar króna sem er nokkuð minna en árið 2017 eða 13% lægri velta. Ríkisbréf stóðu fyrir megninu af veltu eins og venja er en velta ríkisbréfa nam 808 milljörðum, bankabréfa 161 milljarði og íbúðabréfa 42 milljörðum.

Rétt er að taka fram að með íbúðarbréfum er átt við skuldabréfaflokka sem gefnir eru út af Íbúðalánasjóði en þau bréf hreyfast orðið lítið á markaði og eru að mestu í eigu lífeyrissjóða.

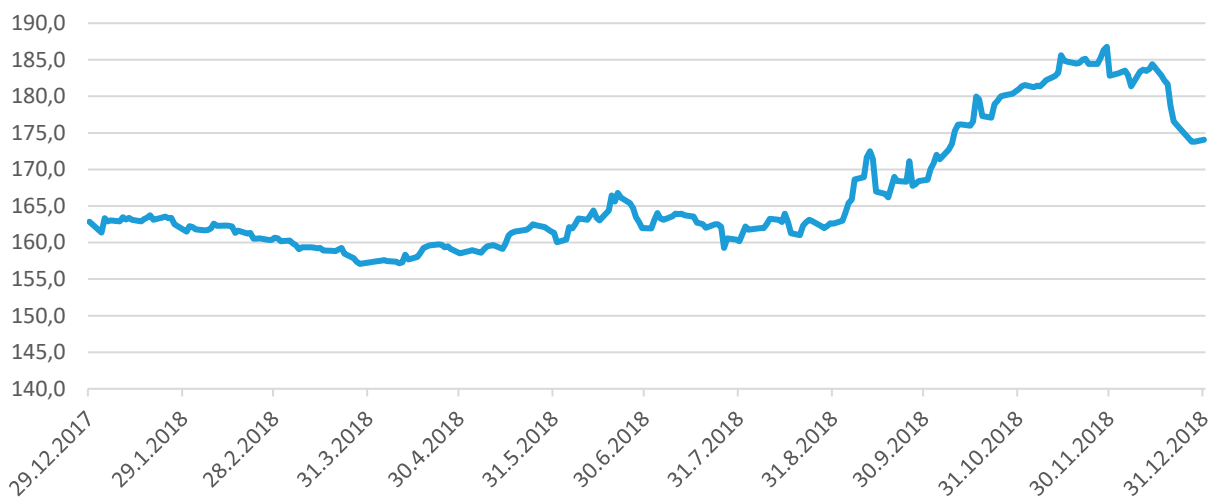
Allar skuldabréfavísitölur Kauphallar hækkuðu á árinu. OMXI10YI hækkaði um 8,8% en OMXI5YI hækkaði um 7,7%. Óverðtryggða vísitalan OMXI3MNI hækkaði um 4,4%, en langa óverðtryggða vísitalan OMXI10YNI hækkaði um 1,3%.



Gjaldeyrismarkaður

Framan af ári hélt gengi krónu nokkuð stöðugt þrátt fyrir nokkra aukningu á erlendum fjárfestingum lífeyrissjóða. Streymi ferðamanna var áfram sterkt og hélt vel í við útstreymi krónu í erlenda mynt. Þegar líða tók að hausti fór að bera áhyggjum af stöðu íslensku flugfélaganna og í kjölfarið væntingum um samdrátt í heimsóknnum ferðamanna til landsins. Krónan veiktist fram í lok nóvember, en styrktist síðan nokkuð í desember. Seðlabankinn beitti nokkrum inngrípum á gjaldeyrismarkaði á árinu. Það er erfitt að átta sig á stefnu krónunnar fyrir árið 2019, en undirliggjandi efnahagsstærðir styðja vel við gengið. Hinsvegar eru óvissuþættir framundan sem gætu haft veruleg áhrif og er þá helst að nefna þróun fjölda ferðamann ásamt niðurstöðum kjarasamninga. Á árinu veiktist krónan nokkuð en einna mest á móti USD en þar nam veikingin 11,2%. Í EUR reyndist veikingin vera 6,5%.

Gengisvísitala krónu 2018



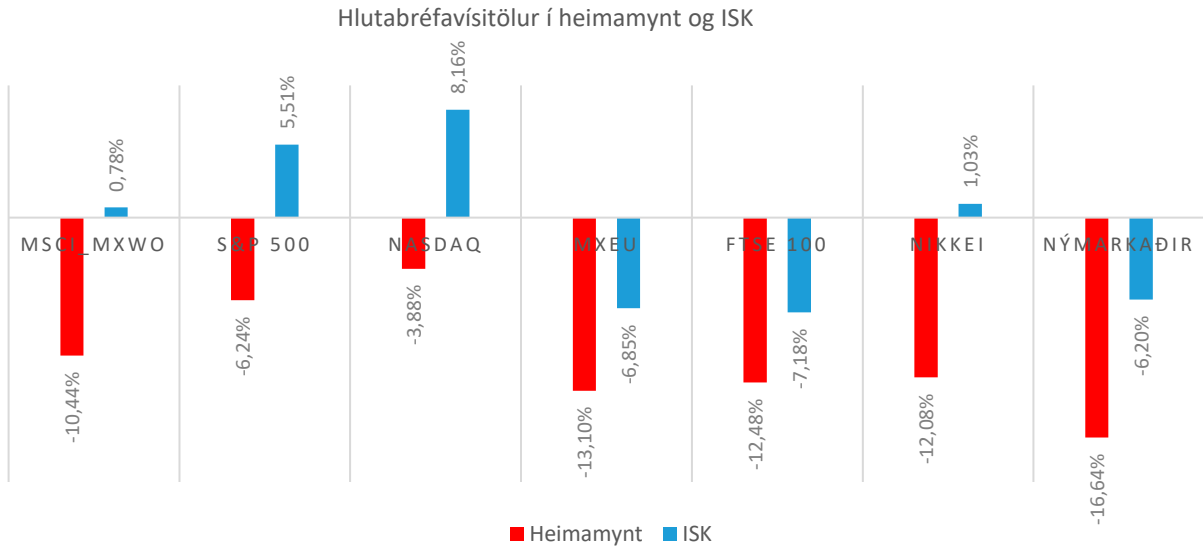
Erlend verðbréf

Erlend hlutabréf byrjuðu árið frekar illa en áhyggjur af tollastríði Bandaríkjanna við Kína litaði nokkuð markaðinn. Ekki aðeins voru áhyggjur af slíku stríði við Kína heldur var vísir af samskonar stríði við Evrópu og Kanada, þó það væri af töluvert annarri stærðargráðu en við Kína.

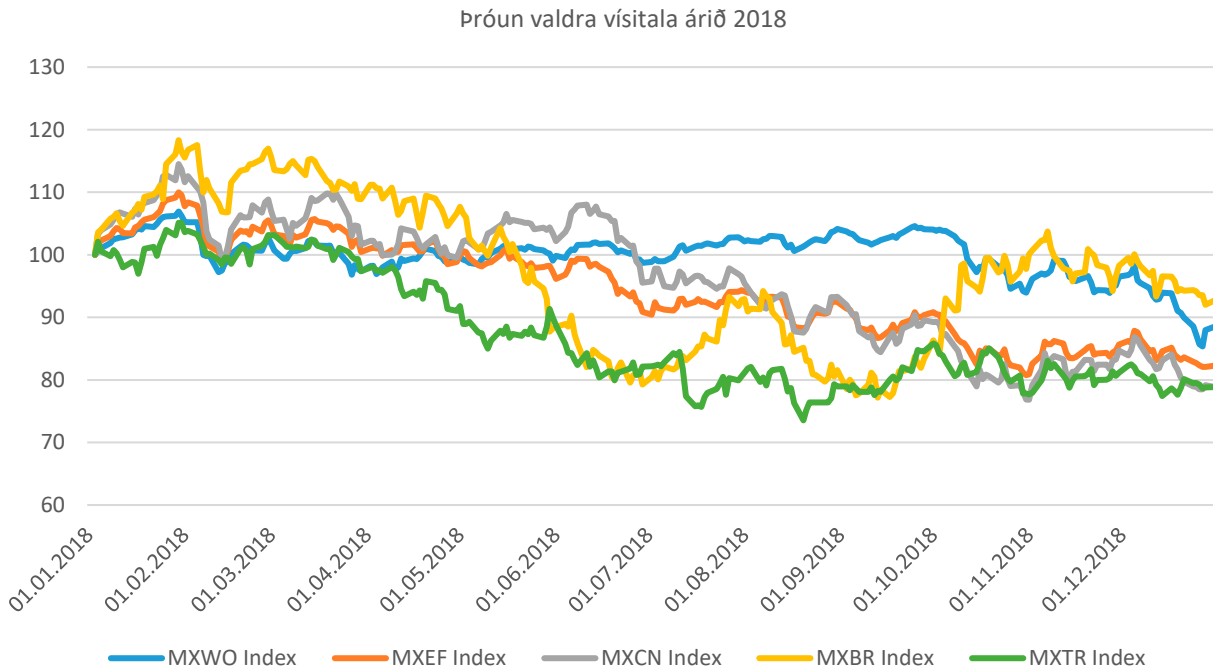
Þegar leið á árið kom aðeins mýkri tónn í viðræður stjórnvalda í Bandaríkjunum og Kína varðandi tollastríð og jukust því væntingar markaðsaðila um að ásætlanleg niðurstaða myndi nást í viðræðum ríkjanna. Í kjölfarið hækkuðu hlutabréf víða um heim. S&P500 vísitalan hækkaði um rúm 20%, en MSCI Europe hækkaði um tæp 5%.

Hinsvegar snerist staðan algerlega við í desember vegna aukinnar hörku sem virtist ætla að verða í tollaviðræðum ásamt minnkandi hagvexti, sérstaklega í Evrópu og Kína. Þessar fréttir urðu til þess að á fjórða ársfjórðungi fór í gang lökkunarhrina á nær öllum mörkuðum og endaði fjórðungurinn sem sá verst síðan 2009. Sömu sögu var að segja af nýmörkuðum en þeir eru mjög háðir gengi USD og flökta mjög með myntinni. Því urðu fréttir um minnkandi hagvöxt og tollastríð, ásamt hækkingu vöxtum í Bandaríkjunum, nýmörkuðum afar erfiðar og endaði vísitala nýmarkaðsríkja niður um 16,6%.

Misjafnt gengi var þó á hlutabréfum þegar tekið er tillit til ISK í viðskiptum en vegna veikingar USD/ISK þá skiluðu hlutabréf í dollar jákvæðri ávöxtun í krónu, þrátt fyrir nokkra lækun í heimamýnt.

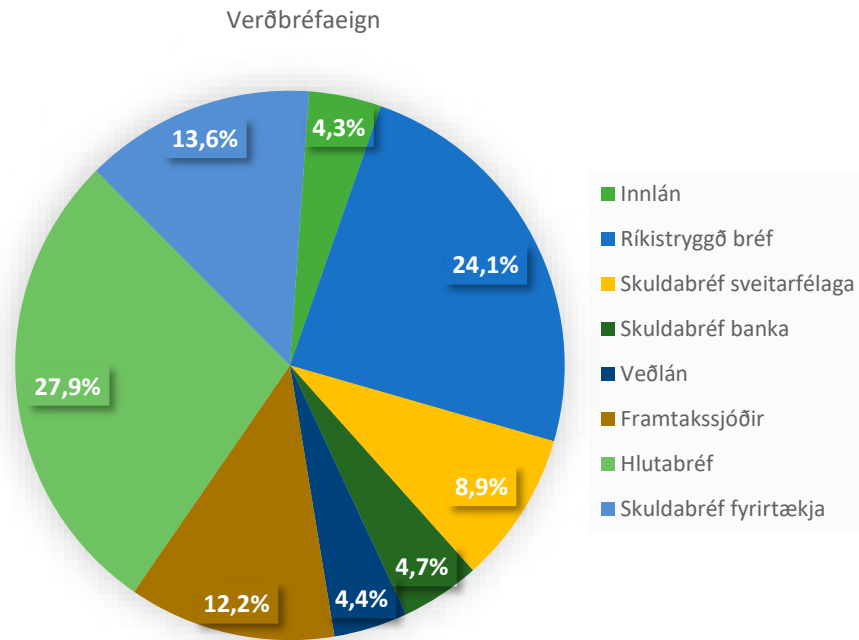


Samanburður á fáeinum vísitölum sýnir að allar helstu vísitölur lækkuðu á árinu. Á myndinni má sjá að Kína (MXCN) lækkaði hlutfallslega mest, á meðan Brasilía (MXBR) lækkaði hlutfallslega minnst af samanburðarvísitölunum.



Verðbréfaeign

Hlutabréf og framtaksfjárfestingar veða 43,6% eigna samtryggingardeildar, en skuldabréf og innlán veða 56,4%. Í neðangreindri skiptingu verðbréfa hefur verið horft til skiptingar undirliggjandi eigna verðbréfasjóða.



Af verðbréfaeign sjóðsins í lok ársins veða hlutabréf og ríkistryggð skuldabréf hvað þyngst í eignasafninu. Sjóðurinn hefur heldur dregið úr vægi ríkisskuldabréfa á undanförunum árum og er það í samræmi við fjárfestingarstefnu. Á sama tíma hefur vægi hlutabréfa verið aukið. Einnig hefur orðið aukning í vægi skuldabréfa félaga. Hlutfall erlendra fjárfestingaeigna eykst á milli ára, er 28,7% í lok árs en var 25,1% árið á undan. Heildarhlutfall eigna í erlendri mynt a.t.t. til innistæðna í erlendum gjaldmiðlum, var 30,4% í árslok.

Í kjölfar afléttingar gjaldeyrishafta hefur sjóðurinn aukið hlutfall eigna í erlendri mynt og þar með áhættudreifingu eignasafnsins. Í lok árs 2017 hafði sjóðurinn náð því hlutfalli sem telst til neðri varúðarmarka varðandi erlendar eignir (25%). Stefna sjóðsins er að hlutfallið sé 35% og er gert ráð fyrir að því hlutfalli verði náð á fyrri hluta ársins 2019 án verulegrar sölu innlendra eigna.

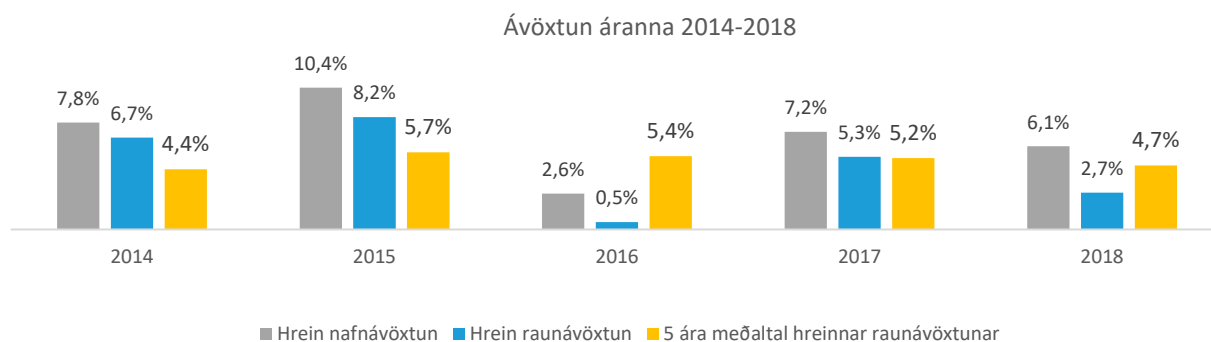
Reglubundið er farið yfir eignir sjóðsins og færð varúðarfærsla ef óvissa er talin um innheimtu. Ekki er um endanlega afskrift að ræða. Við skiptalok eða við lok fjárhagslegrar endurskipulagningar kemur síðan í ljós hvort afskrifa þarf þessar fjárhæðir að hluta eða öllu leyti. Varúðarfærslur skiptast á eftirfarandi flokka verðbréfa:

Varúðarfærslur	í milljónum króna
Skuldabréf félaga	368
Veðskuldabréf	15
Samtals	383

Varúðarfærslur í upphafi árs námu 1.048 milljónum króna og hafa því lækkað um 665 milljónir króna á árinu. Sjóðurinn afskrifaði endanlega um 731 milljón kr. Hækkun varúðarfærslu umfram afskriftir ársins nemur því tæplega 66 milljónum króna, sem færð eru til gjalda á árinu.

Ávöxtun

Hrein nafnávöxtun samtryggingardeildar á árinu 2018 var 6,1% sem samsvarar 2,7% hreinnar raunávöxtunar. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára var 4,7%.

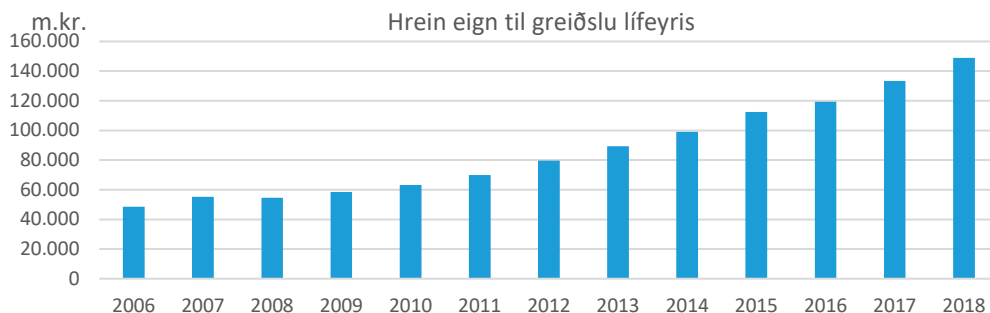


Ávöxtun á innlendum hlutabréfum var slök á árinu 2018. Þannig stóð Úrvalsvísitala Kauphallar nánast í stað á árinu, en vísitala aðallista lækkaði um 2,8%. Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var jafnframt slök árið 2018, en heimsvísitala hlutabréfa með arði hækkaði um 0,8% mælt í krónu.

Erlendir fagfjárfestasjóðir skiluðu bestri ávöxtun eignaflokka á árinu eða 22,9%. Einnig skiluðu skuldabréf almennt góðri ávöxtun, eða um 7,9% að meðaltali. Verðbólga mældist 3,25% yfir árið.

	Nafnávöxtun	Raunávöxtun
Ríkisskuldabréf	7,7%	4,3%
Skuldabréf sveitarfélaga	8,0%	4,6%
Skuldabréf lánastofnanna	7,8%	4,5%
Sértryggð skuldabréf	7,8%	4,4%
Veðskuldabréf	7,5%	4,1%
Hlutabréf og sjóðir	1,9%	-1,3%
Þ.a. innlend hlutabréf og sjóðir	5,6%	2,3%
Þ.a. erlend hlutabréf og sjóðir	-1,0%	-4,2%
Fagfjárfestasjóðir	15,9%	12,3%
Þ.a. innlendir	5,1%	1,8%
Þ.a. erlendir	22,9%	19,0%
Skuldabréf félaga	9,0%	5,5%
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	8,0%	4,6%

Hrein eign sjóðsins nam tæplega 149 milljörðum króna í lok ársins. Á árinu hækkaði hún um rúmlega 15 milljarða króna eða sem nemur 11,6%.



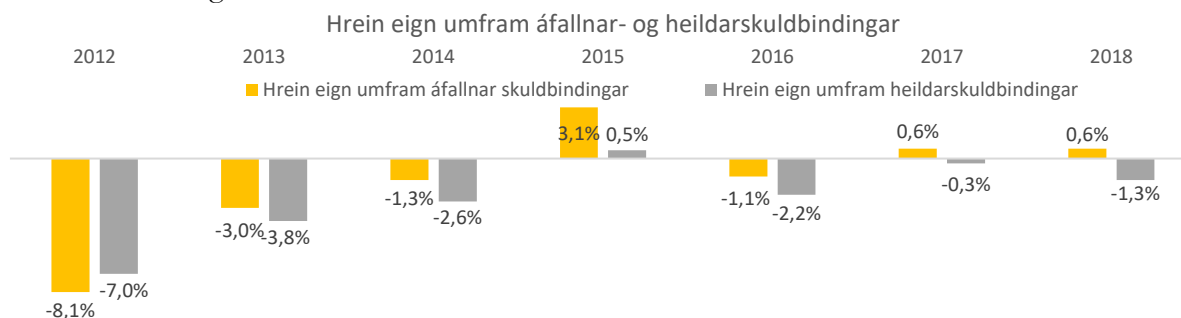
Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg úttekt á stöðu sjóðsins í árslok 2018 var unnin af Vigfúsi Ásgeirssyni tryggingastærðfræðingi hjá Talmakönnun hf. Úttektin fólst í að reikna annarsvegar áfallna skuldbindingu miðað við áunninn rétt sjóðfélaga og hinsvegar heildarskuldbindingu miðað við sjóðfélagar haldi áfram að greiða í sjóðinn þar til þeir fara á lífeyri. Við úttektina er miðað við að árleg ávöxtun sjóðsins á næstu áratugum verði 3,5% umfram hækkun vísitölu neysluverðs. Við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda er þannig notuð 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs.

Áfallin staða	2018	2017	Heildarstaða	2018	2017
Höfuðstóll	148.421	133.048	Núvirði framtíðariðgjalda	176.293	142.967
Endurmat	1.171	802	Höfuðstóll	149.591	133.850
Fjárfestingakostnaður	-246	-246	Kostnaður	-6.832	-6.092
Rekstrarkostnaður	-1.931	-1.848	Heildareignir	319.052	270.725
Eign	147.413	131.756	Lífeyrisskuldbindingar	323.291	271.461
Lífeyrisskuldbinding	146.500	130.994	Eignir umfram skuldbindingar	-4.239	-737
Eignir umfram skuldbindingar	914	762	Í hlutfalli af skuldbindingum	-1,3%	-0,3%
Í hlutfalli af skuldbindingum	0,6%	0,6%			

Við úttekt ársins 2018 voru notaðar sértækar örorku- og dánarlíkur byggðar á gögnum um sjóðsfélaga frá árunum 2010-2014. Nýjar forsendur sýna að örorkutíðni meðal sjóðfélaga er hærri en áður var talið. Á meðal karla hefur örorkutíðni hækkað, sérstaklega meðal yngri sjóðsfélaga, á meðan hækkunin á meðal kvenna er í öllum aldurshópum. Hvað varðar dánartíðni þá mælast bæði konur og karlar hjá sjóðnum með hærri dánartíðni heldur en á landsgrundvelli. Á meðal karla er munurinn þó minni.

Úttektin sýnir að áfallin staða er jákvæð um 914 milljónir króna eða 0,6% af áfallinni skuldbindingu þegar miðað er við höfuðstól með endurmati. Hún sýnir einnig að heildarstaða sjóðsins þegar búið er að taka tillit til framtíðarskuldbindingar, er neikvæð um 4.239 milljónir króna, eða -1,3% af heildarskuldbindingu.



Tryggingafræðileg staða sjóðsins versnar á milli ára, var -0,3% árið 2017, en er -1,3% í lok árs 2018.

Skv. 39. gr. laga nr. 129/1997, má ekki vera meira en 10% munur á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga og er þá miðað við mismun í hlutfalli af heildarskuldbindingu. Í sömu grein er einnig kveðið á um að hafi slíkur mismunur haldist meira en 5% samfellt í fimm ár, beri stjórn sjóðsins að gera viðeigandi breytingar á samþykktum hans.

Fjárfestingarstefna vegna ársins 2018

Markmið um eignasamsetningu

Fjárfestingarstefna Festu lífeyrissjóðs er grundvölluð á samþykktum sjóðsins og lögum um lífeyrissjóði. Sjóðstjórar sjóðsins skulu ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu.

Skipting fjárfestinga á eignaflokkum

Í samræmi við það sem að ofan greinir skal skipting verðbréfaeignar samtryggingardeildar í grófum dráttum miðuð við þau eignamörk sem tilgreind eru í hér að neðan. Einnig er kveðið nánar á um skiptingu hlutabréfa í innlend og erlend. Eignaskipting getur farið tímabundið út fyrir tilgreind mörk, m.a. vegna skyndilegra breytinga á markaðsgengi verðbréfa. Skal þá leitast við að lagfæra hlutföll í eignasamsetningu eins fljótt og mögulegt er.

Samtryggingardeild - flokkar verðbréfa	Stefna	Vikmörk
Innlán í bönkum og sparisjóðum	0%	0%-20%
Ríkisvixlar, ríkisskuldbréf og skuldbréf með ábyrgð ríkissjóðs	25%	15%-70%
Skuldbréf bæjar- og sveitarfélaga	10%	0%-20%
Skuldbréf og vixlar banka, sparisjóða og annarra lánastofnana	5%	0%-15%
Fasteignaveðtryggð skuldbréf	5%	0%-15%
Hlutabréf	35%	0%-60%
Hlutir og hlutdeildarskírteini annarra sjóða um sam. fjárfestingu	10%	0%-15%
Önnur verðbréf	10%	0%-40%
Fjárfesting í íbúðarhúsnæði	0%	0%-10%
Samtals:	100%	

Samtryggingardeild - hlutabréf	Markmið	Lágmark	Hámark
	32%	0%	60%
Innlend hlutabréf	17%	0%	30%
Erlend hlutabréf	18%	0%	30%

Fjárfestingarstefna sjóðsins er sett fram til lengri tíma lítið. Það getur því tekið nokkur ár að ná markmiðum um fjárfestingarstefnu í einstökum flokkum verðbréfa. Takmarkandi þættir, t.d. gjaldeyrishöft og skortur á framboði ákveðinna verðbréfa, geta tafið slíkt ferli.

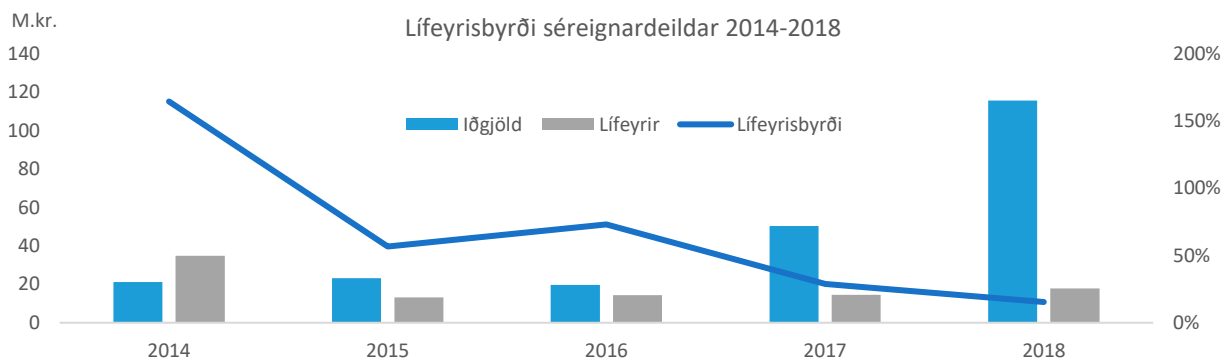
Séreignardeild

Sjóðurinn býður upp á tvær sparnaðarleiðir fyrir almennan- og tilgreindan séreignasparnað. Sparnaðarleið 1 hóf starfsemi í apríl 2018 og er hugsuð sem varfærin ávöxtunarleið fyrir eldri og/eða áhættufælna sjóðfélaga, en sparnaðarleið 2, sem á sér lengri sögu, samanstendur af vel dreifðu eignasafni sem hentar tiltölulega breiðum hópi sjóðfélaga.

Iðgjöld til séreignardeildar námu alls 115,5 milljónir króna á árinu 2018, samanborið við 50,3 milljónir króna árið á undan sem nemur 130% hækkun á milli ára. Tilgreind séreignardeild tók til starfa hjá sjóðnum á miðju ári 2017 en á árinu 2018 námu iðgjöld til þeirrar deildar 83 milljónum króna.

Lífeyrisgreiðslur séreignardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 17,8 milljónir króna. Lífeyrisþegar voru alls 25. Að meðaltali fengu 4 lífeyrisþegar greiðslur í hverjum mánuði. Ellilífeyri fengu 20, greiðslur séreignar vegna andláts voru 4 og greiðsla séreignar vegna örorku var 1. Jafnframt nýtti 31 sjóðfélagi rétt sinn til ráðstöfunar séreignarsparnaðar inn á íbúðarlán.

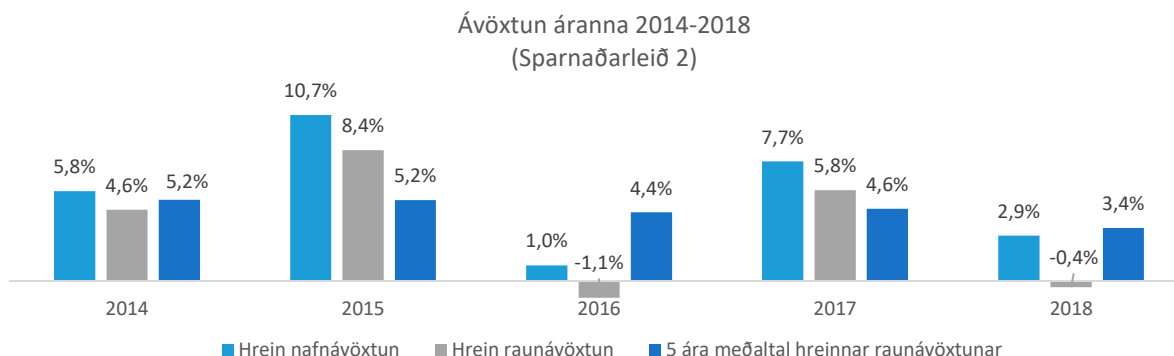
Á meðfylgjandi mynd má sjá þróun í lífeyrisbyrði séreignardeildar Festu frá 2014-2018.



Á árinu 2018 greiddu alls 215 sjóðfélagar til almennrar séreignardeildar. Virkir sjóðfélagar, þ.e. þeir sem greiddu í hverjum mánuði, voru 97. Til tilgreindrar séreignardeildar sjóðsins greiddu á árinu 516 sjóðfélagar. Virkir sjóðfélagar í tilgreindri séreignardeild voru 435. Í árslok eiga 5.345 sjóðfélagar réttindi í almennri séreignardeild og 536 sjóðfélagar eiga réttindi í tilgreindri séreignardeild.

Ávöxtun séreignardeildar

Eins og áður sagði býður sjóðurinn upp á tvær sparnaðarleiðir fyrir séreignarsparnað og tilgreindan séreignasparnað, sparnaðarleið 1 sem hóf starfsemi í apríl 2018 og sparnaðarleið 2. Hrein nafnávöxtun sparnaðarleiðar 1 var 0,9% á árinu 2018. Hrein nafnávöxtun sparnaðarleiðar 2 var 2,9% samanborið við 7,7% árið á undan. Hrein raunávöxtun, þ.e. ávöxtun að teknu tilliti til verðbólgu var -2,3% í sparnaðarleið 1 og -0,4% í sparnaðarleið 2. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar sparnaðarleiðar 2 síðustu 5 ára var jákvætt um 3,4% í lok árs 2018. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar sparnaðarleiðar 2 fyrir síðustu 10 ár var 4,2%.



Hrein eign séreignardeildar til greiðslu lífeyris í árslok 2018 nam 507 milljónum króna, þ.a. námu eignir sparnaðarleiðar 1 rúmunum 7 milljónum króna og eignir sparnaðarleiðar 2 rúmunum 499 milljónum króna.

Markmið um eignasamsetningu

Fjárfestingarstefna séreignardeildar er grundvölluð á samþykktum sjóðsins og lögum um lífeyrissjóði. Sjóðstjórar sjóðsins skulu ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu. Skipting verðbréfaeignar skal miðuð við þau eignamörk sem tilgreind eru í töflu hér að neðan. Eignaskipting getur farið tímabundið út fyrir tilgreind mörk, m.a. vegna skyndilegra breytinga á markaðsgengi verðbréfa. Skal þá leitast við að lagfæra hlutföll í eignasamsetningu eins fljótt og mögulegt er.

Fjárfestingarstefna séreignardeilda vegna ársins 2018

Fjárfestingarstefna séreignardeilda tekur mið af þeim takmörkunum sem lög um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 setja.

Samkvæmt eðli máls, geta réttahafar óskað eftir flutningi innistæðna sinna til annarra vörsluaðila. Því er brýnt að velja auðseljanlegar fjárfestingar til að mæta slíkum óskum. Fjárfestingarheimildir séreignardeilda eru því þrengri en samtryggingardeildar. Stefnt skal að fjárfestingum í skráðum auðseljanlegum eignum. Þó er heimilt að eiga óskráðar eignir ef þær eru inni í sjóðum sem eru sem slíkir auðseljanlegir.

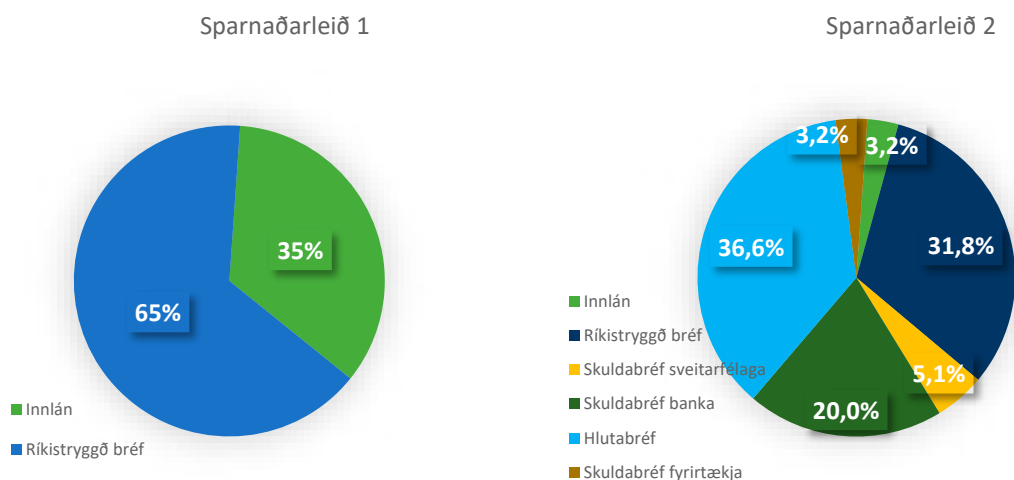
Séreignardeild – Leið 1	Markmið	Vikmörk
Skuldabréf		
Íslensk skuldabréf með ábyrgð ríkis	100%	70-100%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	0%	0-0%
Skuldabréf og víxlar banka, sparisjóða og annarra lánastofnana	0%	0-0%
Önnur verðbréf	0%	0-0%
Erlend skuldabréf	0%	0-0%
Innlán	0%	0-30%
Samtals skuldabréf	100%	100-100%
Hlutabréf		
- þ.a. erlend hlutabréf	0%	0-0%
- þ.a. innlend hlutabréf	0%	0-0%
Samtals hlutabréf	0%	0-0%
Samtals	100%	

Séreignardeild – Leið 2	Markmið	Vikmörk
Skuldabréf		
Íslensk skuldabréf með ábyrgð ríkis	40%	20-80%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	7%	0-20%
Skuldabréf og víxlar banka, sparisjóða og annarra lánastofnana	9%	0-20%
Önnur verðbréf	6%	0-20%
Erlend skuldabréf	0%	0-10%
Innlán	1%	0-30%
Samtals skuldabréf	63%	50-100%
Hlutabréf		
- þ.a. erlend hlutabréf	25%	0-35%
- þ.a. innlend hlutabréf	12%	0-20%
Samtals hlutabréf	37%	0-55%
Samtals	100%	

Séreignardeildir sjóðsins eru fremur litlar. Aldurssamsetning sjóðfélaga séreignardeildar er tiltölulega hagstæð, meðalaldur sjóðfélaga í almennri séreignardeild er 41 ár og 48 ár í tilgreindri séreignardeild, því er gert ráð fyrir jákvæðu greiðsluflæði til lengri tíma lítið. Þetta er þó háð óvissu sbr. ákvæði laga um nýtingu iðgjalda í séreignasparnað til niðurgreiðslu húsnæðisskulda sem gætu haft áhrif á þær forsendur. Því er brýnt að leggja áherslu á seljanleika eigna.

Verðbréfaeign séreignardeilda

Sparnaðarleiðir séreignardeildar eru afar ólíkar. Sparnaðarleið 1 er eingöngu fjárfest í ríkisskuldabréfum og innlánnum. Sökum smæðar mun þetta fyrstu árin verða fjárfestingar í skammtímasjóðum og ríkisskuldabréfasjóðum. Sparnaðarleið 2 samanstendur af vel dreifðu safni innlendra og erlendra verðbréfa. Af verðbréfaeign hennar í lok ársins veða hlutabréf og ríkistryggð skuldabréf hvað þyngst í eignasafninu. Erlend hlutabréf veða hvað þyngst í hlutabréfaeign sparnaðarleiðar 2, eða sem nemur 25,5% af heildareignum.



Í skiptingu verðbréfa á flokka hefur verið horft til samsetningar undirliggjandi eigna verðbréfasjóða. Erlendar eignir lækka lítillega á milli ára, eru tæplega 26% í árslok 2018 en voru tæplega 29% árið á undan. Stafar það af mikilli lækkun á erlendum hlutabréfamörkuðum í desember 2018.

Stjórnarháttayfirlýsing Festu lífeyrissjóðs 2018

Með góðum stjórnarháttum í starfsemi Festu lífeyrissjóðs er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur sem greiða iðgjald til sjóðsins fyrir starfsmenn sína og ábyrgðaraðila sjóðsins. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við mótun stjórnarháttanna hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins litið til og haft til hliðsjónar almennt viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Grundvöllur sjóðsins og hlutverk

Festa lífeyrissjóður starfar á grundvelli starfsleyfis fjármálaráðherra, í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, með síðari breytingum, samþykktir sjóðsins og annarra reglna sem um lífeyrissjóði gilda

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri eftir þeim reglum sem fram koma í samþykktum. Í samþykktum kemur m.a. fram að sjóðurinn leggi sérstaka áherslu á ellilífeyrisréttindi og áskilji sér heimild til að verja þau réttindi umfram önnur við endurskoðun á réttindaákvæðum samþykta sjóðsins.

Sjóðurinn er langtímafjárfestir sem ávaxtar fjármuni sjóðfélaga með það að markmiði að ná sem bestri ávöxtun að teknu tilliti til áhættu. Stjórn leggur áherslu á að þróa hluthafastefnu sjóðsins með þeim hætti að hún styðji, eftir því sem við verður við komið, við góða stjórnarhætti í þeim félögum sem sjóðurinn fer með eignahlut í.

Umboðsskylda

Stjórnarmenn og starfsmenn skulu taka ákvarðanir í samræmi við gildandi lög og reglur og sannfæringu sína með þeim hætti að hagsmuna sjóðfélaga sé sem best gætt og að ákvörðunin styðji við tilgang og starfsemi sjóðsins.

Stjórnarmenn og starfsmenn mega ekki gera neinar þær ráðstafanir sem bersýnilega eru til þess fallnar að afla ákveðnum sjóðfélögum, félögum eða öðrum, ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra eða á kostnað sjóðsins.

Stjórnarmaður er ekki bundinn af fyrirmælum þeirra sem tilnefna hann til setu í stjórn sjóðsins.

Stjórnarhættir og stjórnarháttayfirlýsing Festu

Lífeyrissjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti við stefnumótun og daglega stjórnun sjóðsins. Með stjórnarháttayfirlýsingu þessari er sjóðfélögum, iðgjaldagreiðendum, opinberum aðilum, starfsmönnum og öðrum haghöfum veittar upplýsingar um stjórnarhætti lífeyrissjóðsins. Yfirlýsingunni er jafnframt ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum og styðja þannig við traustan rekstur.

Stjórnarháttayfirlýsing Festu fyrir árið 2018 byggir á þeim lögum og reglum sem í gildi eru á þeim tíma sem ársreikningur sjóðsins er staðfestur af stjórn og framkvæmdastjóra. Í því sambandi er sérstaklega litið til þeirra ákvæða laga nr. 129/1997 sem lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða, ákvæða samþykta sjóðsins, reglna FME þar um, m.a. reglna nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða sem og 5. útgáfu leiðbeininga um stjórnarhætti fyrirtækja útgefnum af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins.

Ofangreind lög og reglur má finna á vefsíðu Fjármálaeftirlitsins (www.fme.is). Samþykktir Festu má finna á vefsíðu sjóðsins (www.festa.is). Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja eru aðgengilegar á vefsíðu Viðskiptaráðs Íslands (www.vi.is).

Sjóðurinn tileinkar sér ábyrgja starfshætti, með vönduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öfluga upplýsingatækni. Þannig verður Festa traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Gildi sem starfsmenn Festu hafa tileinkað sér eru traust, ábyrgð og festa. Með þau gildi að leiðarljósi vinna starfsmenn að markmiði og stefnu lífeyrissjóðsins. Jafnframt er mikilvægt að samfélagslegt hlutverk lífeyrissjóðsins verði haft að leiðarljósi í allri starfsemi hans.

Stjórn Festu er skipuð sex einstaklingum. Samtök atvinnulífsins skipa þrjá stjórnarmenn og einn til vara og þau ellefu stéttarfélög sem aðild eiga að sjóðnum kjósa þrjá stjórnarmenn og einn til vara. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins í samræmi við lög um lífeyrissjóði, reglugerðir settar samkvæmt þeim og samþykktir sjóðsins. Stjórnin hefur sett sér starfsreglur. Þá hefur stjórnin sett reglur um hæfi lykilstarfsmanna, sett samskipta- og síðareglur, sett reglur um lánveitingar til sjóðfélaga og samþykkt hluthafastefnu. Þessar reglur og stefnur eru aðgengilegar á vefsíðu sjóðsins (www.festa.is) ásamt upplýsingum um stjórn.

Stjórnin hefur auk þessa samþykkt margvíslegar reglur sem gilda í starfseminni. Má þar m.a. nefna verklagsreglur um verðbréfavíðskipti lífeyrissjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna, reglur um varnir gegn peningþvætti og reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar.

Stjórn Festu hefur samþykkt fjárfestingarstefnu. Um form og efni hennar ásamt úttekt á ávöxtun fer eftir reglugerð útgefinni af fjármálaráðuneytinu nr. 916/2009 með síðari breytingum. Í fjárfestingarstefnu eru tilgreindar megináherslur sem unnið er eftir við ávöxtun á fjármunum sjóðsins. Stefnan miðar að því að tryggja góða ávöxtun til lengri tíma en jafnframt að takmarka áhættu eftir því sem kostur er. Við fjárfestingarákvarðanir er jafnframt tekið tillit hluthafastefnu og stefnu um ábyrgar fjárfestingar sem stjórn hefur sett sjóðnum. Fjárfestingarstefnu sjóðsins er að finna í heild sinni á vefsíðu sjóðsins (www.festa.is).

Um áhættustýringu lífeyrissjóða gilda ákvæði laga og reglugerða, þ.m.t. reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Á grundvelli þessa hefur stjórn sett sjóðnum áhættu- og áhættustýringarstefnu sem innihalda m.a. helstu ferla áhættustýringar varðandi alla þætti í starfsemi sjóðsins.

Áhættustefnan er eitt af lykilverkfærum stjórnar við að uppfylla þær skyldur sem á yfirstjórn sjóðsins hvíla. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu sjóðsins og stuðlar hún að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásattanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Það er eitt af verkefnum stjórnar að móta innra eftirlit lífeyrissjóðsins og skjalfesta eftirlitsferla. Allir helstu ferlar í starfseminni hafa verið skjalfestir og hlutverk skilgreind. Lögð er áhersla á að greina helstu áhættuþætti og innleitt er virkt eftirlit til að draga úr áhættu og villum. Stjórn Festu lífeyrissjóðs hefur jafnframt sett sjóðnum persónuverndarstefnu sem tryggir að meðferð viðkvæmra persónugreinanlegra gagna sé í samræmi við lög um persónuvernd. Stefnan er aðgengileg á vefsíðu sjóðsins (www.festa.is).

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar og er hún skipuð til eins árs í senn. Hún starfar í samræmi við IX. kafla laga um ársreikninga nr. 3/2006. Nefndin hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila, tilhögun innra eftirlits og aðferðum við áhættumat og eftirlit með áhættu í því skyni að

auka trúverðugleika í starfsemi sjóðsins. Upplýsingar um endurskoðunarnefnd er að finna á vefsíðu sjóðsins (www.festa.is).

Með lögum, samþykktum, reglum og leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins er markaður rammi sem lífeyrissjóðurinn starfar eftir. Til viðbótar eru settar skýrar innanhússreglur og verkferlar sem auðvelda störf starfsmanna, auka gagnsæi og bæta þjónustu við sjóðfélaga í hvívetna.

Hluthafastefna Festu lífeyrissjóðs

Almennt

Festa lífeyrissjóður er langtímafjárfestir sem leitast við að ná góðri ávöxtun á fjárfestingar sínar en jafnframt að vera ábyrgur hluthafi og stuðla að framþróun starfshátta á hlutabréfamarkaði. Hluthafastefna þessi varðar aðkomu Festu að fyrirtækjum sem sjóðurinn fjárfestir beint í.

Festa lífeyrissjóður gerir kröfu til þess að fyrirtæki, sem sjóðurinn fjárfestir í, sýni ábyrgð gagnvart samfélagslegum gildum, gæti að jafnrétti kynjanna, umhverfinu og að starfað sé í samræmi við viðurkenndar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja. Við mat á starfsháttum fyrirtækja horfir sjóðurinn m.a. til aðstæðna á markaði, laga og almennt viðurkenndra reglna og gilda. Hér að neðan er fjallað um helstu atriði sem Festa lítur til sem virkur fjárfestir á íslenskum markaði. Við mat á virkni sjóðsins sem fjárfestis er m.a. litið til eignarhlutdeildar, fjárhæða og samkeppnisumhverfis.

Stjórnarhættir fyrirtækja

Sjóðurinn mun horfa til þess við fjárfestingar hvort fyrirtækin fylgi góðum stjórnarháttum við rekstur (t.d. reglum OECD um stjórnarhætti) og gefi upplýsingar þar um í ársskýrslum. Horft verður til þess hvort innlend fyrirtæki fylgi leiðbeiningum Viðskiptaráðs Íslands, Kauphallar Íslands og Samtaka atvinnulífsins um stjórnarhætti fyrirtækja en frá 1. janúar 2005 ber útgefendum hlutabréfa í Kauphöll Íslands að fylgja leiðbeiningunum eða upplýsa um frávik frá leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja.

Aðkoma að vali stjórnarmanna

Festa gerir kröfu um að stjórnarmenn í fyrirtækjum sem sjóðurinn fjárfestir í sinni stjórnarstarfi sínu af heilindum og kostgæfni og í samræmi við góða stjórnarhætti. Stjórnarmenn eiga að vera sjálfstæðir í störfum sínum og ætíð hafa hagsmuni viðkomandi fyrirtækis að leiðarljósi.

Festa metur í hverju tilviki fyrir sig hvort sjóðurinn gerir tillögu um stjórnarmann fyrir hluthafafund þar sem kosning stjórnar fer fram. Ef sjóðurinn á þess kost á grundvelli eignarhalds leitast hann við að tilnefna hæfa fulltrúa í stjórnir félaga, annaðhvort einn og sér eða í samstarfi við aðra aðila. Framkvæmdastjóri, stjórnarformaður og varaformaður stjórnar Festu mynda valnefnd sem tilnefnir stjórnarmenn þegar það á við.

Hluthafafundir

Á hluthafafundum mun Festa greiða atkvæði í samræmi við hagsmuni lífeyrissjóðsins. Almennt munu tillögur á hluthafafundum vera studdar ef Festa telur ákvörðun vera til hagsbóta fyrir viðkomandi fyrirtæki. Framkvæmdastjóri fer með atkvæði sjóðsins á hluthafafundum í fyrirtækjum sem sjóðurinn á eignarhlut í. Hann getur jafnframt veitt öðrum umboð til að fara með atkvæði sjóðsins.

Starfskjör stjórnenda

Festa gerir kröfu um að starfskjarastefna uppfylli kröfur hlutafélagalaga og taki mið af viðurkenndum leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja eins og við á.

Festa telur að við ákvörðun um starfskjör stjórnenda eigi að gæta hófs og m.a. að líta til stærðar og umfangs fyrirtækisins, launadreifingar innan þess svo og þeirra starfskjara sem ætla má að bjóðist almennt á þeim markaði sem fyrirtækið starfar á.

Samskipta- og siðareglur fyrir stjórn og starfsfólk Festu lífeyrissjóðs

Almenn atriði:

Reglur þessar gilda fyrir starfsmenn sjóðsins sem og stjórnarmenn. Með stjórnarmönnum er átt bæði við aðal- og varastjórnarmenn. Starfsemi sjóðsins byggir á lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og samþykktum sem um sjóðinn gilda. Jafnframt hefur sjóðurinn sett ýmsar reglur s.s. starfsreglur stjórnar, verklagsreglur um verðbréfavíðskipti, starfsreglur framkvæmdastjóra o.fl. Um sjóðinn er víðtækt eftirlit s.s. með innra og ytra eftirliti endurskoðenda, endurskoðunarnefnd og einnig með eftirliti frá Fjármálaeftirliti og Seðlabanki Íslands. Er meðfylgjandi reglum á engan hátt ætlað að koma í staðinn fyrir eða breyta fyrirbyggjandi reglum, heldur er þeim ætlað að undirstrika tiltekin grunngildi í störfum og starfsháttum stjórnar og starfsmanna sjóðsins.

Ábyrgð:

Stjórn og starfsfólk sjóðsins gera sér ljósa þá ábyrgð sem fylgir því að hafa umsjón og eftirlit með þeim fjármunum sem eru í eigu sjóðfélaga. Í ábyrgðinni felst m.a. að fara í hvívetna eftir þeim lögum og reglum er gilda, að hagsmunir sjóðfélaga séu í fyrirrúmi og að fjárfestingar sjóðsins byggji á góðu viðskiptasiðferði.

Þagnarskylda og meðferð trúnaðarupplýsinga:

Á stjórn og starfsfólki hvílir þagnarskylda um málefni sjóðsins, s.s. málefni sjóðfélaga, lífeyrisþega og önnur atriði sem þeir fá vitneskju um í starfi sínu sem stjórnar- eða starfsmenn sjóðsins og leynt skulu fara samkvæmt lögum eða eðli máls. Stjórnar- eða starfsmenn eru ábyrgir fyrir því að gögn sem þeir taka við og fara skuli leynt komist ekki í hendur annara. Þagnarskylda helst þó látið sé af starfi.

Góðir starfshættir:

Stjórn og starfsmenn skulu leggja rækt við starf sitt og stunda það af kostgæfni. Öll störf og aðrar athafnir skulu miða að því að vera lífeyrissjóðnum, sjóðfélögum og öðrum sem sjóðurinn veitir þjónustu til framdráttar. Stjórn og starfsfólk skulu ávallt gæta þess utan vinnutíma að aðhafast ekkert það sem getur vakið efa um hæfni þeirra til að sinna störfum fyrir sjóðinn eða skaða ímynd hans. Forðast ber hvers konar hagnunaárekstra milli starfa þeirra og annarra athafna eða tengsla utanaðkomandi aðila. Stjórn eða starfsfólk mega ekki taka þátt í meðferð mála sem varða sjóðinn og þá persónulega. Skylt er stjórnar- eða starfsmanni að upplýsa um slík atvik.

Hagnýting trúnaðarupplýsinga:

Stjórn eða starfsfólki er óheimilt að nýta sér trúnaðarupplýsingar, beint eða óbeint til öflunar eða ráðstöfunar verðbréfa sjálfum sér eða öðrum til hagsbóta.

Viðskiptahættir:

Sjóðurinn leggur áherslu á mikilvægi þess að eiga góð samskipti við þá aðila sem hann á samskipti við hvort sem um er að ræða iðgjaldagreiðendur, sjóðfélaga, þjónustuaðila á fjármálamarkaði eða útgefendur verðbréfa. Sjóðurinn leggur áherslu á að ávöxtun fjármuna sjóðsins taki mið af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma. M.a. næst það með góðum samskiptum við aðila á verðbréfamarkaði. Þau samskipti þurfa að vera í samræmi við almennar grunnreglur er tryggja gott viðskiptasiðferði og hagsmuni sjóðfélaga. Lögð er áhersla á að allar kynningar sem tekið er þátt í og önnur samskipti séu hlutlægar, nákvæmar, sannar og í samræmi við lög og almennt siðferði.

Ferðalög:

Eðlilegt er að stjórn og starfsfólk sjóðsins sækir kynningar- og fræðslufundi um fjárfestingar sem skipulagðar eru af þjónustuaðilum bæði innanlands og utan sem eru til þess fallnir að afla sjóðnum upplýsinga um viðskiptatækifæri, valkosti í eignastýringu eða annað er skiptir sjóðinn máli. Efni fundanna verður að vera stutt gögnum sem eru til reiðu á fundunum. Skál gögnunum haldið til haga í minnst eitt ár. Vettvangur funda á ekki að krefjast ferðalaga umfram það sem nauðsynlegt getur talist. Sjóðurinn skal að jafnaði bera kostnað vegna ferða og gistingar. Þjóði skipuleggjendur upp á útivistar- eða skemmtiatriði, svo sem íþróttar- eða menningarviðburði, í tengslum við slíka fundi skulu þeir viðburðir vera almennt viðeigandi og ganga sem minnst á hefðbundinn vinnutíma.

Gjafir og boð:

Stjórn og starfsfólki er óheimilt er að þiggja gjafir, boð eða önnur fríðindi af þjónustuaðilum sjóðsins. Með þjónustuaðilum er átt við alla aðila sem með einhverjum hætti eru í samskiptum eða viðskiptum við sjóðinn. Undanþegnar eru jólagjafir og aðrar tækifærisgjafir sem eru að fjárhagslegu verðmæti innan marka sem teljast algeng í slíkum tilvikum eða þegar um er að ræða persónuleg tengsl sem ekki verða rakin til viðskipta við sjóðinn. Einnig boð á menningar- eða íþróttaviðburði á starfssvæði sjóðsins, enda gætt hófs í umgjörð og viðurgjörningi. Enn fremur er heimilt að þiggja viðeigandi viðurgjörning í tengslum við samskipti við þjónustuaðila.

Annað:

Brot starfsmanna á þessum reglum getur varðar áminningu eða uppsögn.

Stefna Festu um ábyrgar fjárfestingar

Stefna þessi er sett fram á grundvelli 5. töluliðs, 36. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Með stefnu þessari setur Festa lífeyrissjóður fram þau atriði sem sjóðurinn telur mikilvæg siðferðisleg viðmið í fjárfestingum. Að auki skal hluthafastefna sjóðsins höfð til viðmiðunar við fjárfestingaákvörðanir.

Þegar fjallað er um ábyrgar fjárfestingar, er horft til þátta er taka til umhverfis- og félagslegra viðmiða ásamt góðum stjórnarháttum félaga. Þessi viðmið geta varðað m.a. eftirfarandi atriði: a) Umhverfisþættir (loftslag, mengun, orkunýting); b) Samfélagslegir þættir (mannréttindi, aðbúnaður verkafólks); c) Stjórnarhættir (samsetning stjórnna, launastefna, gagnsæi).

Festa lífeyrissjóður er tiltölulega stór fjárfestir á innlendum verðbréfamarkaði. Sjóðurinn er hinsvegar lítill í alþjóðlegum samanburði. Stefna þessi er því sett fram með innlendan verðbréfamarkað í huga, þar sem sjóðurinn getur að einhverju leiti haft áhrif á ofangreinda þætti í fjárfestingum sínum.

Erlendar fjárfestingar Festu fara að mestu fram í gegn um verðbréfa- og fagfjárfestasjóði. Leitast er við að velja erlenda samstarfsaðila sem meðal annars hafa sett sér siðferðisleg viðmið við fjárfestingar, áður en ákvörðun er tekin um að fjárfesta í erlendum sjóðum.

Markmið stefnunnar

Festa lífeyrissjóður er langtímafjárfestir sem hefur það að markmiði að taka við iðgjaldi félagsmanna, ávaxta það og skila til félagsmanna í formi lífeyris. Stefna sjóðsins er að hámarka þær greiðslur með því að ná sem bestri langtímaávöxtun, að teknu tilliti til áhættu. Við fjárfestingar er einnig tekið tillit til þeirra viðmiða sem falla undir ábyrgar fjárfestingar að því marki sem lög leyfa og að teknu tilliti til hlutverks sjóðsins um hámarksréttindi lífeyrissjóðsfélaga.

Fjárfestingar á innlendum markaði sem stefna þessi tekur til eru meðal annars:

1. Hlutabréf og skuldabréf í skráðum félögum
2. Hlutabréfasjóðum, að vísitölusjóðum undanskyldum.
3. Skuldabréfasjóðum að vísitölusjóðum undanskyldum.
4. Öðrum sjóðum sem fjárfesta í fjármálagerningum skráðra/óskráðra félaga.

Eftirfylgni stefnu um ábyrgar fjárfestingar

Stefna Festu lífeyrissjóðs sem eiganda er að þau fyrirtæki sem sjóðurinn kemur að, starfi í sátt við umhverfi sitt, fylgi lögum og reglum og hafi leiðbeiningar um góða stjórnarhætti að leiðarljósi.

Sjóðurinn mun sem eigandi, reyna að stuðla að því að fyrirtæki starfi eftir almennum lögum og reglum, sinni upplýsingaskyldu, hafi umhverfismál að leiðarljósi og leitist við að starfa í sátt við umhverfi sitt.

Ef upp koma tilvik þar sem fyrirtæki sem skráð eru á markaði og Festa er eigandi að, verður uppvíst að broti á sviði umhverfismála, félagslegra mála eða stjórnháttu að mati lögbærra aðila, mun sjóðurinn beita sér fyrir því að tafarlaust verði brugðist við slíku og látið af broti. Jafnframt verði farið fram á að gripið verði til viðeigandi ráðstafana í því skyni að tryggja að ekki komi til sambærilegra atvika aftur.

Ef ekki verður brugðist við með fullnægjandi hætti að mati Festu þá mun sjóðurinn taka það til skoðunar að selja viðkomandi eignarhlut að hluta eða heild ef svo ber undir. Einnig getur sjóðurinn útilokað ákveðnar fjárfestingar þar til talið sé að viðkomandi hafi látið af broti og/eða gert fullnægjandi úrbætur.

Festa hefur væntingar til þess að eignastýringaraðilar sem sjóðurinn stofnar til samstarfs við, setji sér stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Slíkar stefnur eru einn þeirra þátta sem sjóðurinn tekur tillit til við val á samstarfsaðilum.

Endurskoðun og framfylgni stefnunnar.

Stefna þessi verður endurskoðuð árlega.

Ársreikningur 2018

Skýrsla stjórnar Festu lífeyrissjóðs

Hlutverk lífeyrissjóðsins

Festa lífeyrissjóður starfar samkvæmt lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Sjóðurinn rekur skrifstofur á þremur stöðum. Aðalskrifstofa sjóðsins er í Reykjanesbæ, en auk þess eru skrifstofur á Akranesi og á Selfossi.

Reglur um ársreikninga lífeyrissjóða

Ársreikningur sjóðsins er gerður samkvæmt reglum Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

Fjöldi sjóðfélaga, launagreiðenda og iðgjöld

Sjóðurinn starfar í þremur deildum, samtryggingardeild, almennri og tilgreindri séreignardeild. Ávöxtun eigna samtryggingadeildar og séreignadeilda er að fullu aðskilin, en eignasafn séreignadeilda er rekið sameiginlega. Á árinu greiddu til samtryggingardeildar sjóðsins samtals 19.448 sjóðfélagar hjá 2.354 launagreiðendum. Virkir sjóðfélagar, þ.e. þeir sem greiddu í hverjum mánuði, voru 14.436. Iðgjöld námu 10.427 millj. kr. sem er 23,9% hækkun frá fyrra ári. Í árslok eiga 96.219 sjóðfélagar réttindi hjá sjóðnum.

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 3.797 millj. kr. á árinu 2018, sem er 8,4% hækkun frá fyrra ári.

Lífeyrisþegar voru 9.641, en þeim fjölgaði um 669 frá fyrra ári. Ellilífeyri fengu 5.898, örorkulífeyri 2.630, makalífeyri 668 og barnalífeyri 445. Hafa ber í huga að margir lífeyrisþegar fá greidda fleiri en eina tegund lífeyris.

Til almennrar séreignardeildar greiddu á árinu 215 sjóðfélagar hjá 112 launagreiðendum. Virkir sjóðfélagar í almennri séreignardeild voru 97. Til tilgreindrar séreignardeildar greiddu á árinu 516 sjóðfélagar hjá 289 launagreiðendum. Virkir sjóðfélagar í tilgreindri séreignardeild voru 435. Iðgjöld séreignardeilda námu 115,6 millj. kr., sem er um 130% hækkun frá fyrra ári, en þá voru iðgjöldin 50,3 millj. kr. Þess ber að geta að af iðgjöldum séreignardeildar námu iðgjöld tilgreindrar séreignardeildar 82,2 millj. kr. Í árslok eiga 5.345 sjóðfélagar réttindi í almennri séreignardeild og 536 sjóðfélagar í tilgreindri séreignardeild.

Lífeyrisgreiðslur séreignardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 17,8 millj. kr., samanborið við 14,4 millj. kr. árið áður. Lífeyrisþegar voru alls 25. Ellilífeyri fengu 20, vegns andláts voru greiddar 4 greiðslur og 1 vegna örorku. Jafnframt nýttu 38 sjóðfélagar séreignardeildar sér ákvæði laga um ráðstöfun séreignarsparnaðar inn á íbúðarlán.

Fjárfestingartekjur og rekstrarkostnaður

Hreinar fjárfestingartekjur námu 8.599 millj. kr samanborið við 9.012 millj. kr. árið áður. Rekstrarkostnaður sjóðsins, þ.e. skrifstofu- og stjórnunarkostnaður nam 294,8 millj. kr. samanborið við 278,1 millj. kr. árið áður. Rekstrarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna var 0,21% samanborið við 0,22% árið áður. Hjá sjóðnum starfa 13 starfsmenn í 12,3 stöðugildum og nam heildarfjárhæð launa 134,2 millj. kr., launatengd gjöld voru 32,5 millj. kr. og gjaldfærð orlofsskuldbinding 1,6 millj. kr.

Hrein eign til greiðslu lífeyris

Hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris nam 148.928 millj. kr. í árslok. Á árinu hækkaði hún um kr. 15.483 millj. kr. eða um 11,6%. Af fjárfestingum sjóðsins voru 28,7% í erlendum gjaldmiðlum og 71,3% í íslenskum krónum. Félög og sjóðir námu 43,6% fjárfestinga, en skuldabréf og innlán 56,4%. Sé horft til undirliggjandi eigna verðbréfasjóða, nema hlutabréf og framtaksfjárfestingar 40,1% fjárfestinga en skuldabréf og innlán nema 59,9%.

Ávöxtun

Sedlabanki Íslands hækkaði stýrivexti síðla árs 2018 og fóru vextir úr 4,25% í 4,5%, eftir að hafa farið lakkandi árið áður. Nafnvöxtun óverðtryggðra ríkisskuldabréfa var á bilinu 1,4-4,3%, en styttri bréfin skiluðu betri ávöxtun. Verðtryggð ríkistryggð skuldabréf skiluðu heldur betri ávöxtun, en nafnávöxtun þeirra var á bilinu 3,6-6,6% og skiluðu lengri bréfin betri ávöxtun en þau styttri. Ávöxtun á innlendum hlutabréfum var slök á árinu. Þannig stóð úrvalsvisitala hlutabréfa í stað, en visitala aðallista lækkaði um 2,8%.

Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var mjög slök á árinu, en heimsvísitala hlutabréfa lækkaði um rúmlega 10,4% mæld í USD. Íslenska krónan veiktist um 6,7% gagnvart helstu myntum árið 2018. Hún veiktist hinsvegar um 11,2% gagnvart dollar. Ávöxtun heimsvísitölu í krónu mældist því um 0,8%.

Hrein nafnávöxtun samtryggingardeildar var jákvæð um 6,07% á árinu 2018. Verðbólga mældist 3,25% yfir árið og því var hrein raunávöxtun 2,73%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára er 4,68%. Ef litið er til 10 ára er meðaltalið jákvætt um 3,32%. Hrein nafnávöxtun séreignardeildar I var 0,87% og hrein raunávöxtun hennar neikvæð um 2,31%. Deildin hóf starfsemi á vormánuðum 2018. Hrein nafnávöxtun séreignardeildar II var 2,86% og hrein raunávöxtun hennar neikvæð um 0,38%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar séreignardeildar II síðustu 5 ár er jákvætt um 3,41%. Ef litið er til 10 ára er meðaltalið jákvætt um 4,16%. Eignir séreignardeilda eru allar metnar á markaðsvirði.

Tryggingafræðileg úttekt

Vigfús Ásgeirsson tryggingastærðfræðingur hjá Talnakönnun hf. hefur gert tryggingafræðilega úttekt á fjárhagsstöðu samtryggingardeildar sjóðsins miðað við árslok 2018. Samkvæmt henni eru endurmetnar eignir 914 millj. kr. hærri en áunnin réttindi sjóðfélaga. Heildareignir, þ.e. endurmetnar eignir og núvirt framtíðariðgjöld eru 4.239 millj. kr. lægri en heildarskuldbindingar, miðað við 3,5% vexti. Skuldbindingar umfram eignir í árslok 2018 nema því 1,3%.

Stjórnarhættir og áhættustýring

Með góðum stjórnarháttum í starfsemi Festu lífeyrissjóðs er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur sem greiða iðgjald til sjóðsins fyrir starfsmenn sína og ábyrgðaraðila sjóðsins. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við mótun stjórnarhátta hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins litið til og haft til hliðsjónar almennt viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri eftir þeim reglum sem fram koma í samþykktum. Sjóðurinn tileinkar sér ábyrga starfshætti, með vönduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öfluga upplýsingatækni. Þannig verður Festa traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Gildi sem starfsmenn Festu hafa tileinkað sér eru traust, ábyrgð og festa. Með þau gildi að leiðarljósi vinna starfsmenn að markmiði og stefnu lífeyrissjóðsins. Jafnframt er mikilvægt að samfélagslegt hlutverk lífeyrissjóðsins verði haft að leiðarljósi í allri starfsemi hans.

Festa lífeyrissjóður starfar á grundvelli starfsleyfis fjármálaráðherra, í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, með síðari breytingum, samþykktir sjóðsins og annarra reglna sem um lífeyrisjóði gilda.

Stjórnarháttayfirlýsing fyrir árið 2018 er birt í heild í ársskýrslu sjóðsins.

Stjórn hefur sett sjóðnum áhættustefnu og áhættustýringarstefnu með það að markmiði að auka öryggi í rekstri sjóðsins. Stefnan grundvallast á lagafyrirmælum og stefnumótun sjóðsins. Áhættustefnan byggir á skilgreiningu á áhættustýringu, sem felst í því að móta eftirlitskerfi sem gerir sjóðnum kleift að greina, meta, vakta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins þar sem því verður við komið. Stjórnin leggur áherslu á að áhættustefnan sé virk í starfsemi sjóðsins og er hún árlega tekin til umræðu á vettvangi stjórnar og eftir atvikum til endurskoðunar í heild eða að hluta. Áhersla er lögð á góða yfirsýn stjórnar og stjórnenda yfir helstu áhættuþætti í rekstri sjóðsins og að starfsmenn sjóðsins hafi þekkingu á hlutverki sínu í ferli áhættustýringar og eftirlits og taki virkan þátt í því. Mikilvægt er að stjórn, stjórnendur og aðrir starfsmenn meti áhættu og viðeigandi áhættuþætti við ákvarðanatöku eftir því sem eðlilegt er hverju sinni. Frekari upplýsingar um áhættustýringu sjóðsins er að finna í skýringu nr. 22 í ársreikningnum.

Upplýsingastarf

Sjóðurinn birtir í aðdraganda ársfundar auglýsingu í dagblöðum þar sem gerð er grein fyrir starfsemi og afkomu sjóðsins fyrir liðið ár. Sjóðurinn sendir greiðandi sjóðfélögum hálfárslega, í mars og september, yfirlit yfir móttækin iðgjöld ásamt útreikningi á áunnum lífeyrisréttindum. Með yfirlitinu í mars fylgir jafnframt sjóðfélagabréf þar sem greint var frá starfsemi á liðnu ári. Með yfirliti í september, er greint frá samþykktarbreytingum á ársfundi ef einhverjar eru. Á ársfundi sjóðsins á liðnu ári var m.a. gerð grein fyrir skýrslu stjórnar, ársreikningi, fjárfestingarstefnu og tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins. Á vefsíðu sjóðsins má nálgast almennar upplýsingar um sjóðinn, starfsemi, eignasafn, iðgjald, lífeyrisrétt og lánareglur.

Áhrif óvissu í ytra starfsumhverfi

Starfsemi sjóðsins var með hefðbundnum hætti á árinu 2018. Ytra starfsumhverfi sjóðsins einkenndist af miklum sveiflum á eignamörkuðum. Aukið vægi erlendra eigna sem og aukið vægi skuldabréfa sem virt eru á gangvirði, mun auka sveiflur í ávöxtun sjóðsins til lengri tíma. Það er þó mikilvægt að hafa í huga að lífeyrissjóðurinn er langtímafjárfestir og getur þolað skammtímasveiflur.

Væntanleg þróun sjóðsins og framtíðarhorfur

Á komandi árum mun lífeyrissjóðurinn hafa áfram að höfuðmarkmiði að ávaxta eignir innan ramma laga og fjárfestingarstefnu sjóðsins í þeim tilgangi að standa undir lífeyrisskuldbindingum og hámarka réttindi sjóðfélaga. Þó er jafnframt ljóst að auknar lífslíkur þjóðarinnar mun verða Festu sem og öðrum lífeyrissjóðum nokkur áskorun, en þessi þróun hefur mikil áhrif á skuldbindingar lífeyrissjóða. Fyrir liggja tillögur um seinkun tóku lífeyris í skrefum og gera má ráð fyrir að ráðist verði í slíkar breytingar á allra næstu árum.

Atburðir eftir lok reikningsárs


Frá lokum reikningsárs fram að áritunardegi hafa ekki orðið atburðir sem gætu haft áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.


Það er álit stjórnar sjóðsins að allar upplýsingar komi fram í ársreikningnum, sem nauðsynlegar eru til að glöggva sig á stöðu hans í árslok, rekstrarárangri ársins og fjárhagslegri þróun. Stjórn og framkvæmdastjóri sjóðsins staðfesta hér með ársreikninginn með undirritun sinni.


Reykjavík, 27. mars 2019


Stjórn

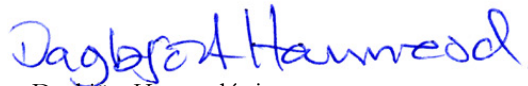

Anna Á. Halldórsdóttir
formaður


Halldóra Sigr. Sveinsdóttir
meðstjórnandi


Ólafur S. Magnússon
meðstjórnandi


Sigurður Ólafsson
varaformaður


Örvar Ólafsson
meðstjórnandi


Dagbjört Hannesdóttir
meðstjórnandi

Framkvæmdastjóri


Gylfi Jónasson

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga Festu lífeyrissjóðs

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Festu lífeyrissjóðs fyrir árið 2018. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning, sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingadeildar, upplýsingar um mikilvægar reikningskilaaðferðir, skýringar og kennitölur.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2018, efnahag hans 31. desember 2018, breytingu á handbæru fé á árinu 2018 og tryggingafræðilegri stöðu 31. desember 2018, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða, og að skýrsla stjórnar hafi að geyma þær upplýsingar sem þær ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum.

Grundvöllur álits

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er nánar útskýrð í kaflanum um ábyrgð endurskoðenda. Við erum óháð lífeyrissjóðnum samkvæmt ákvæðum síðareglna sem gilda um endurskoðendur á Íslandi og varða endurskoðun okkar á ársreikningi lífeyrissjóðsins. Við uppfylfum jafnframt aðrar kröfur um starf okkar sem endurskoðendur í samræmi við ákvæði síðareglna.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórnendum lífeyrissjóðsins að meta hæfi hans til áframhaldandi starfsemi. Stjórnendum ber að semja ársreikning lífeyrissjóðsins á þeirri forsendu að um áframhaldandi starfsemi sé að ræða, nema stjórnendur ætli að leysa lífeyrissjóðinn upp eða hætta rekstri hans, eða hafi ekki raunhæft val um annað en að hætta starfsemi sjóðsins. Stjórnendum lífeyrissjóðsins ber að setja fram viðeigandi skýringar varðandi hæfi hans til áframhaldandi starfsemi ef við á og hvers vegna stjórnendur beita forsendunni um áframhaldandi starfsemi við gerð og framsetningu ársreikningsins.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka og gefa út áritun með álit okkar. Nægjanleg vissu er mikil vissu en ekki trygging þess að endurskoðun, sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, muni ávallt leiða í ljós alla verulega annmarka séu þeir til staðar. Annmarkar geta stafað af sviksemi eða mistökum og eru metnir verulegir ef þeir, einir og sér eða samanlagðir, gætu haft áhrif á fjárhagslegar ákvarðanir notenda sem grundvallaðar eru á ársreikningnum.

Endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggir á faglegu mati og faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

Greinum og metum áhættuna af verulegum annmörkum, vegna sviksemi eða mistaka, og skipuleggjum endurskoðunaraðgerðir til að mæta þessari áhættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi grunnur fyrir álit okkar. Áhættan af því að greina ekki verulega annmarka sem stafa af sviksemi er meiri en áhætta af annmörkum vegna mistaka, þar sem sviksemi getur stafað af fölsun, misvísandi framsetningu ársreiknings, að mikilvægum atriðum sé viljandi sleppt, samanteknum ráðum eða að innra eftirlit sé sniðgengið.

Öflum skilnings á innra eftirliti sem er viðeigandi fyrir endurskoðun okkar í þeim tilgangi að hanna endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits lífeyrissjóðsins.

Metum hvort val stjórnenda á reikningsskilaaðferðum sé viðeigandi og hvort matsaðferðir þeirra séu raunhæfar. Einnig skoðum við hvort tengdar skýringar séu við hæfi.

Ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um áframhaldandi starfsemi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að veruleg óvissa ríki, ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum í ársreikningnum um óvissuna og ef þær upplýsingar eru ekki nægjanlegar að okkar mati, víkjum við frá fyrirvaralausum álitum. Niðurstaða okkar byggir á þeim endurskoðunargögnum sem við höfum aflað fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni leitt til þess að lífeyrissjóðurinn verði ekki lengur rekstrarhæfur.

Metum framsetningu, gerð og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum og hvort hann grundvallast á fyrirliggjandi færslum og atburðum og gefi glögga mynd samanber álit okkar.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp geta komið í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka í innra eftirliti ef við á.

Við höfum lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við uppfylfum nauðsynleg siðferðis- og óhæðisskilyrði og við munum láta þeim í té allar upplýsingar um hugsanleg tengsl og önnur atriði sem gætu haft áhrif á óhæði okkar og trúnað.

Reykjavík, 27. mars 2019

PricewaterhouseCoopers ehf.

Arna G. Tryggvadóttir

Arna G. Tryggvadóttir

löggiltur endurskoðandi

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2018

	Skýr.	2018	2017
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga	3	2.817.926	2.583.420
Iðgjöld launagreiðenda	3	7.752.739	5.913.954
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	3	(28.474)	(33.377)
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði	3	523.431	417.116
		<u>11.065.622</u>	<u>8.881.113</u>
Lífeyrir			
Lífeyrir	4	3.815.123	3.518.062
Umsjónarnefnd eftirlauna	4	(1.099)	(1.185)
Annar beinn kostnaður vegna örorku		5.734	13.266
Framlag í VIRK starfsendurhæfingarsjóð		67.539	60.731
		<u>3.887.297</u>	<u>3.590.873</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5	2.472.474	4.756.372
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5	5.771.783	4.181.558
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		316.542	34.150
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		48.890	45.488
Fjárfestingagjöld	6	(10.576)	(5.343)
		<u>8.599.113</u>	<u>9.012.226</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	7,8,9	294.771	278.089
		<u>294.771</u>	<u>278.089</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		15.482.667	14.024.376
Hrein eign frá fyrra ári		<u>133.444.842</u>	<u>119.420.466</u>
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris		<u>148.927.509</u>	<u>133.444.842</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2018

Eignir	Skýr.	31.12.2018	31.12.2017
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	10,11,12,15	64.324.073	58.973.423
Skuldabréf	13,14,15	79.256.211	71.844.385
Aðrar fjárfestingar		27.082	27.082
		<u>143.607.365</u>	<u>130.844.891</u>
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur	16	1.519.385	1.239.667
Aðrar kröfur	16	68.366	26.368
		<u>1.587.751</u>	<u>1.266.035</u>
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	17	44.914	35.647
Handbært fé		3.783.655	1.374.396
Eignir samtals		<u>149.023.686</u>	<u>133.520.969</u>
Skuldir			
Viðskiptaskuldir			
Áfallinn kostnaður og fyrirfram innheimtar tekjur	18	37.208	25.008
Aðrar skuldir	18	58.969	51.118
		<u>96.178</u>	<u>76.127</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris alls		<u>148.927.509</u>	<u>133.444.842</u>
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris			
Hrein eign sameignardeildar		148.420.897	133.047.725
Hrein eign séreignardeildar		506.612	397.117
		<u>148.927.509</u>	<u>133.444.842</u>
Skuldbindingar utan efnahags	20		
Aðrar skýringar	21-22		
Kennitölur	23		

Sjóðstreymi árið 2018

	2018	2017
Inngreiðslur		
Iðgjöld	10.800.082	8.656.343
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	84.363	66.081
Aðrar inngreiðslur	19.496	12.974
	<u>10.903.941</u>	<u>8.735.398</u>
Útgreiðslur		
Lífeyrir	3.886.972	3.603.383
Rekstrarkostnaður	287.935	241.384
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	13.838	2.320
Aðrar útgreiðslur	34.233	13.753
	<u>4.222.978</u>	<u>3.860.840</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>6.680.963</u>	<u>4.874.558</u>
Fjárfestingarhreyfingar		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	1.237.044	871.431
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(27.524.445)	(29.988.160)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	23.381.172	26.850.220
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	7.658.221	7.187.404
Keypt skuldabréf	(11.225.363)	(10.922.579)
Seld skuldabréf	1.927.100	1.862.249
Gjöld vegna reksturs annarra fjárfestinga	(344)	(613)
Keyptar aðrar fjárfestingar	0	(27.082)
Ráðstöfun alls	<u>(4.546.615)</u>	<u>(4.167.130)</u>
Hækkun á handbæru fé	2.134.348	707.428
Gengismunur af handbæru fé	274.911	17.300
Handbært fé í upphafi árs	<u>1.374.396</u>	<u>649.668</u>
Handbært fé í árslok	<u><u>3.783.655</u></u>	<u><u>1.374.396</u></u>

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar 31. desember 2018

Tryggingafræðileg staða	Skýr. 19	31.12.2018		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
Eignir				
Hrein eign til greiðslu lífeyris		148.420.897	0	148.420.897
Mism. á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		1.495.538	0	1.495.538
Mism. á bókf. og matsverði skráðra hlutabréfa		(325.020)	0	(325.020)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(246.279)	0	(246.279)
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar		(1.931.228)	(4.654.514)	(6.585.742)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	176.293.278	176.293.278
Eignir samtals		147.413.907	171.638.764	319.052.671
Skuldbindingar				
Ellilífeyrir		113.668.835	130.313.423	243.982.258
Örorkulífeyrir		26.322.134	38.157.048	64.479.182
Makalífeyrir		6.340.127	6.222.905	12.563.033
Barnalífeyrir		169.022	2.097.896	2.266.918
Skuldbindingar samtals		146.500.119	176.791.273	323.291.391
Eignir umfram skuldbindingar		913.788	(5.152.508)	(4.238.720)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		0,6%	-2,9%	-1,3%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		0,6%	-1,1%	-0,3%

Tryggingafræðileg staða	31.12.2017		
	Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
Eignir			
Hrein eign til greiðslu lífeyris	133.047.725	0	133.047.725
Mism. á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	1.448.051	0	1.448.051
Mism. á bókf. og matsverði skráðra hlutabréfa	(646.047)	0	(646.047)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar	(245.501)	0	(245.501)
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar	(1.848.015)	(3.998.575)	(5.846.590)
Núvirði framtíðariðgjalda	0	142.966.929	142.966.929
Eignir samtals	131.756.214	138.968.354	270.724.567
Skuldbindingar			
Ellilífeyrir	104.156.671	107.496.020	211.652.691
Örorkulífeyrir	20.851.868	25.850.130	46.701.998
Makalífeyrir	5.815.812	5.367.888	11.183.701
Barnalífeyrir	169.826	1.752.952	1.922.777
Skuldbindingar samtals	130.994.177	140.466.990	271.461.167
Eignir umfram skuldbindingar	762.037	(1.498.637)	(736.600)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	0,6%	-1,1%	-0,3%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun	-1,1%	-3,4%	-2,2%

Skýringar

1. Starfsemi Festu lífeyrissjóðs

Festa lífeyrissjóður starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og hefur til þess fullt starfsleyfi. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hlöðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Megin starfsemi sjóðsins felst í rekstri samtyggingasjóðs, en að auki rekur hann séreignardeild.

Lífeyrissjóðurinn veitir viðtöku iðgjaldi til greiðslu lífeyris vegna elli til áviloka, örorku eða andláts skv. nánari ákvæðum laganna. Skylduaðild er að lífeyrissjóðnum og er kveðið á um iðgjald til sjóðsins í kjarasamningum aðila vinnumarkaðarins.

Séreignardeild Festu Lífeyrissjóðs tekur við viðbótariðgjöldum sjóðfélaga. Sjóðfélögum í samtyggingardeild lífeyrissjóðsins, ásamt öðrum sem þess óska, er frjálst að greiða viðbótariðgjöld í séreignardeild. Séreignardeildin býður upp á eina ávöxtunarleidd með vel dreifðu eignarsafni.

Aðildarfélög sjóðsins eru eftirfarandi: Verkalýðs- og sjómannafélag Keflavíkur og nágr., Félag iðn- og tæknigreina, Verkalýðs- og sjómannafélag Sandgerðis, Verkalýðs og sjómannafélag Grindavíkur, Verslunarmannafélag Suðurnesja, Bárán stéttarfélag, Efling stéttarfélag, Verkalýðsfélag Suðurlands, Verkalýðsfélag Akraness, Verkalýðsfélag Snæfellinga og Stéttarfélag Vesturlands.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1. Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Hér fyrir neðan er gerð grein fyrir helstu reikningsskilaaðferðum við gerð ársreiknings lífeyrissjóðsins fyrir árið 2018.

2.2. Starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í íslenskum krónum, sem er bæði starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins. Allar tölur eru settar fram í þúsundum króna nema annað sé tekið fram.

2.3. Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskila þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á cignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu. Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau. Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning sjóðsins:

- i) Gangvirði óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum, sjá skýringar 11 og 12.
- ii) Tryggingafræðileg staða, sjá skýringu 19.

2.4. Iðgjöld

Árlegt fjárframlag ríkissjóðs til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða er fært sem sérstakur liður undir iðgjöld. Áætluð óinnheimt iðgjöld ásamt dráttarvöxtum eru færð í efnahagsreikningi undir liðnum kröfur á launagreiðendur. Mat þeirra byggist á reynslu liðinna ára og stuðst er við gögn og greiðslur sem fyrir liggja um skil eftir lok reikningsársins.

2.5. Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádregnum öllum fjárfestingargjöldum. Viðskipti í öðrum gjaldmiðlum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í yfirliti um breytingu á hreinni eign sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a. Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum, að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem tilgreind eru í skýringu nr. 6 um fjárfestingargjöld. Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökuþóknar af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hlíðstæðar tekjur og gjöld. Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna tapshættu sem er fyrir hendi á reikningsskiladegi.

b. Tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum, að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem tilgreind eru í skýringu nr. 6 um fjárfestingargjöld. Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði. Arðstekjur eru tekjufærðar þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félögum liggur fyrir. Í skýringu 5 má sjá hreinar fjárfestingartekjur 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

c. Fjárfestingargjöld

Undir þennan lið eru færð fjárfestingargjöld og þóknar til fjármálfyrirtækja vegna umsýslu og vörslugjalda. Í skýringu nr. 6 er greint frá beinum fjárfestingargjöldum sem greidd eru af sjóðnum, auk áætlaðra og reiknaðra fjárfestingargjalda vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum verðbréfum. Slíkur kostnaður er ekki greiddur af sjóðnum sjálfum, heldur þáttuður inn í gengi viðkomandi eigna.

2.6. Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður lífeyrissjóðsins fellur undir rekstrarkostnað, þ.m.t. launakostnaður starfsmanna sjóðsins. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til. Frá rekstrarkostnaði dregst þóknun til sjóðsins vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélög.

2.7. Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagreiningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfavíðskipti nr. 108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samanstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum og öðrum fjárfestingum. Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi og endurmeta þessa flokkun á hverjum reikningsskiladegi.

2. Reikningsskilaaðferðir (framhald)

2.7. Fjárfestingar (framhald)

a. Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagæringar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréf, sem sjóðurinn tilgreinir að verði haldið til gjalddaga, eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta. Gangvirði fjármálagæringa sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok, en gangvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu nr. 21. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um stígskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfa-, fjárfestinga- og fagfjárfestasjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

c. Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði skuldabréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt útlán. Skuldabréf og útlán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu nr. 13 er gerð nánari grein fyrir skiptinu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d. Niðurfærsla skuldabréfa og útlána

Við mat á útlánnum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til tapsáhættu vegna óvissu um innheimtu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður niðurfærslureikningur til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast. Við niðurfærsluna hafa sérstakar áhættur verið metnar jafnframt því sem reiknuð er almenn niðurfærsla. Niðurfærslureikningurinn er dreginn frá stöðu skuldabréfa og útlána til sjóðfélaga í árslok. Í skýringu nr. 14 er gerð frekari grein fyrir niðurfærslu skuldabréfa og útlána.

e. Aðrar fjárfestingar

Undir aðrar fjárfestingar eru færðar allar fjárfestingar sem ekki falla undir liði sem taldir eru upp hér að ofan. Hér eru meðal annars færðar húseignir og lóðir sem tekin voru yfir til fullnustu greiðslu. Fullnustueignir eru færðar á gangvirði eða kostnaðarverði hvort sem lægra reynist á reikningsskiladegi.

2.8. Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hlidsjón af tapsáhættu og fært til lækkunar á kröfunum samkvæmt niðurstöðu slíks mats.

2.9. Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir

Fasteignir og aðrir varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að fráðregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði og greinast þannig: Fasteign undir starfsemi sjóðsins er afskrifuð um 2%, endurbætur á fasteigninni um 6,7%, innréttingar, skrifstofuteki og tölvu- og hugbúnaður um 25%.

2.10. Handbært fé

Handbært fé er fétt í efnahagsreikning á gangvirði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnstæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum.

2.11. Umreikningur í íslenskar krónur

Eignir og skuldir í erlendri mynt eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert gengi Seðlabanka Íslands í árslok. Notað er kaupgengi fyrir eignir og sölugengi fyrir skuldir.

3. Iðgjöld

	31.12.2018	31.12.2017
Iðgjöld samtryggingardeildar greinast þannig:		
Iðgjöld á tímabilinu.....	10.455.083	8.446.986
Réttindaflutningur og endurgreiðslur nettó.....	(28.445)	(33.284)
	<u>10.426.638</u>	<u>8.413.702</u>
Iðgjöld séreignardeildar greinast þannig ¹⁾:		
Iðgjöld á tímabilinu.....	115.582	50.387
Réttindaflutningur og endurgreiðslur nettó.....	(29)	(93)
	<u>115.553</u>	<u>50.294</u>
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði.....	523.431	417.116
Iðgjöld samtryggingar- og séreignardeildar samtals.....	<u>11.065.622</u>	<u>8.881.113</u>

1) Þar af numu iðgjöld í tilgreinda séreign kr. 82.167 þús.

4. Lífeyrir

Lífeyrir samtryggingardeildar greinist þannig:

	Eftirlaun skv. samþ. sjóðsins	Umsjónarnefnd efirlauna	Samtals 31.12.2018	Samtals 31.12.2017
Ellilífeyrir	2.444.207	0	2.444.207	2.216.557
Örorkulífeyrir	1.177.895	0	1.177.895	1.116.804
Makalífeyrir	132.691	1.099	133.789	128.430
Barnalífeyrir	41.428	0	41.428	41.830
	<u>3.796.221</u>	<u>1.099</u>	<u>3.797.320</u>	<u>3.503.621</u>

Lífeyrir séreignardeildar greinist þannig:

Innágreiðslur iðgjalda inn á húsnæðislán.....			12.762	6.033
Ellilífeyrir.....			4.401	8.213
Makalífeyrir.....			617	80
Örorkulífeyrir.....			24	115
			<u>17.803</u>	<u>14.440</u>
Lífeyrir samtryggingar- og séreignardeildar samtals.....			<u>3.815.123</u>	<u>3.518.062</u>

5. Hreinar fjárfestingartekjur

Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum og sjóðum greinast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2018	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2018	Hreinar tekjur samtals 2017
Marel hf.....	4.958.218	67.302	609.494	676.796	1.037.531
Hagar hf.....	1.818.573	39.962	432.322	472.284	(638.043)
Jarðvarmi slhf.....	1.499.443	0	304.521	304.521	(133.037)
Gamma Iceland Fixed Income Fund.....	1.257.016	0	125.658	125.658	150.945
Reitir fasteignafélag hf.....	1.010.601	20.008	(170.463)	(150.455)	(62.479)
Eimskip hf.....	818.158	24.401	(74.121)	(49.720)	(204.772)
Eik fasteignafélag hf.....	739.421	20.411	(146.513)	(126.102)	(16.318)
Stefnir ÍS 15.....	698.720	3.582	(61.021)	(57.439)	0
Hampiðjan hf.....	677.669	13.032	0	13.032	83.881
Reginn hf.....	676.175	0	(74.147)	(74.147)	(24.602)
Aðrar og smærri eignir.....	12.414.228	665.089	(442.746)	222.343	1.827.107
	<u>26.568.221</u>	<u>853.786</u>	<u>502.983</u>	<u>1.356.770</u>	<u>2.020.212</u>

Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum greinast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2018	Áhrif gjaldmiðils	Gangvirðis- breyting/arður	Hreinar tekjur samtals 2018	Hreinar tekjur samtals 2017
BR Global Enhanced Index Fund.....	3.902.346	256.491	(273.798)	(17.308)	497.524
iShares - MSCI Europe.....	3.485.474	244.286	(344.330)	(100.044)	392.973
Katla Global Value Fund.....	2.751.934	194.860	(335.695)	(140.835)	17.021
Janus Henderson Global Equity Fund.....	2.521.462	(169.280)	(147.688)	(316.968)	0
BR S&P 500 Index Fund.....	2.371.610	104.521	(171.727)	(67.206)	106.949
Pimco Income Fund.....	2.332.412	238.268	4.886	243.154	(3.043)
Vanguard Global Enhanced Index Fund.....	2.155.680	149.357	(295.622)	(146.264)	92.481
Morgan Stanley Concentrated Portfolio.....	2.113.530	250.167	(330.232)	(80.064)	243.684
Skagen Höyrente.....	2.035.075	49.765	39.229	88.994	0
Skagen M2.....	1.206.285	42.784	40.038	82.822	23.279
Aðrar og smærri eignir.....	12.880.042	1.526.040	43.383	1.569.423	1.365.291
	<u>37.755.852</u>	<u>2.887.258</u>	<u>(1.771.554)</u>	<u>1.115.704</u>	<u>2.736.160</u>
Samtals hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum.....				<u>2.472.474</u>	<u>4.756.372</u>

Hreinar fjárfestingartekjur (framhald)

Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2018	Samtals 2017
Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga:					
Ríkisvixlar og skuldabréf.....	1.915.407	18.722	0	1.934.129	1.470.791
Skuldabréf sveitarfélaga.....	849.099	0	0	849.099	1.009.801
Skuldabréf og vixlar lánastofnana.....	207.414	0	0	207.414	186.803
Fasteignaveðtryggt skuldabréf.....	437.514	0	(3.356)	434.158	308.455
Önnur verðbréf.....	332.909	79.593	668.212	1.080.714	162.310
	<u>3.742.342</u>	<u>98.315</u>	<u>664.856</u>	<u>4.505.513</u>	<u>3.138.160</u>
	Gangvirðisbreyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2018	Samtals 2017
Skuldabréf færð á gangvirði:					
Ríkisvixlar og skuldabréf.....	570.337	0	0	570.337	645.874
Skuldabréf sveitarfélaga.....	213.436	0	0	213.436	41.118
Skuldabréf og vixlar lánastofnana.....	277.391	0	0	277.391	212.956
Önnur verðbréf.....	205.107	0	0	205.107	143.451
	<u>1.266.270</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>1.266.270</u>	<u>1.043.398</u>
Samtals tekjur af skuldabréfum.....	<u>5.008.612</u>	<u>98.315</u>	<u>664.856</u>	<u>5.771.783</u>	<u>4.181.558</u>

6. Fjárfestingargjöld

	Bein fjárfestingargjöld	Áætluð/reiknuð fjárfestingargjöld	Fjárfestingargjöld samtals	Meðalstaða undirliggjandi eigna á árinu	Hlutfall fjárfestingargjalda af meðalstöðu
Árið 2018					
Fjárfestingargjöld					
Innlendir verðbréfa- og fjárfestingarsjóðir.....	0	8.524	8.524	2.155.191	0,40%
Innlendir fagfjárfestasjóðir.....	0	206.003	206.003	10.541.245	1,95%
Erlendir verðbréfasjóðir.....	0	194.069	194.069	36.802.255	0,53%
Erlendir fagfjárfestasjóðir.....	0	191.332	191.332	7.406.893	2,58%
Kaup og sölubóknanir verðbréfavíðskipta.....	9.037	0	9.037	79.863.904	0,01%
Umsýslubóknanir útvistunar eignastýringar.....	1.195	0	1.195	429.558	0,28%
Önnur fjárfestingargjöld.....	344	0	344	27.082	1,27%
Fjárfestingargjöld samtals.....	<u>10.576</u>	<u>599.927</u>	<u>610.503</u>	<u>137.226.128</u>	<u>0,44%</u>
Skipting fjárfestingargjalda á deildir					
Samtryggingardeild.....	9.363	598.265	607.628	136.794.246	0,44%
Séreignardeild, sparnaðarleið 1.....	3	6	9	2.324	0,38%
Séreignardeild, sparnaðarleið 2.....	1.210	1.657	2.867	429.558	0,67%
Fjárfestingargjöld samtals.....	<u>10.576</u>	<u>599.927</u>	<u>610.503</u>	<u>137.226.128</u>	<u>0,44%</u>
Árið 2017					
Fjárfestingargjöld					
Innlendir verðbréfa- og fjárfestingarsjóðir.....	0	15.962	15.962	4.570.981	0,35%
Innlendir fagfjárfestasjóðir.....	0	212.599	212.599	7.169.930	2,97%
Erlendir verðbréfasjóðir.....	0	188.378	188.378	20.028.419	0,94%
Erlendir fagfjárfestasjóðir.....	0	123.814	123.814	4.361.831	2,84%
Kaup og sölubóknanir verðbréfavíðskipta.....	3.598	0	3.598	87.946.301	0,00%
Umsýslubóknanir útvistar eignastýringar.....	1.132	1.097	2.229	356.448	0,63%
Önnur fjárfestingargjöld.....	613	0	613	13.541	4,53%
Fjárfestingargjöld samtals.....	<u>5.343</u>	<u>541.850</u>	<u>547.193</u>	<u>124.447.451</u>	<u>0,44%</u>
Skipting fjárfestingargjalda á deildir					
Samtryggingardeild.....	4.211	540.753	544.964	124.091.004	0,44%
Séreignardeild.....	1.132	1.097	2.229	356.448	0,63%
Fjárfestingargjöld samtals.....	<u>5.343</u>	<u>541.850</u>	<u>547.193</u>	<u>124.447.451</u>	<u>0,44%</u>

Áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld eru ekki greidd af sjóðnum sjálfum, heldur eru þau reiknuð inn í gengi viðkomandi sjóða eða eigna.

Skrifstofu og stjórnunarkostnaður
7. Laun og tengd gjöld greinast þannig:

	31.12.2018	31.12.2017
Laun	134.231	118.444
Launatengd gjöld	32.539	26.712
	<u>166.770</u>	<u>145.157</u>
Meðalfjöldi starfa	12,3	11,3

Skrifstofukostnaður greinist þannig:

	31.12.2018	31.12.2017
Aðkeypt þjónusta.....	100.812	104.164
Húsnæðiskostnaður.....	14.850	13.094
Annar rekstrarkostnaður.....	42.087	43.488
Afskrifur.....	4.571	2.983
Samtals.....	<u>162.321</u>	<u>163.730</u>
Endurgreiddur kostnaður vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélög.....	<u>(34.320)</u>	<u>(30.798)</u>
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður samtals.....	<u>294.771</u>	<u>278.089</u>

8. Heildarlaun og þóknanir til stjórnar og stjórnenda sjóðsins greinast þannig:

	31.12.2018	31.12.2017
Gylfi Jónasson, framkvæmdastjóri 1).....	21.597	20.963
Baldur Snorrason, sjóðstjóri 1).....	16.298	15.323
Aðrir sviðsstjórar (3 stöðugildi 2018, 2,25 stöðugildi 2017).....	38.441	27.228
Anna Ágústa Halldórsdóttir, stjórnarformaður.....	2.300	2.153
Sigurður Ólafsson, varaformaður.....	1.475	870
Ólafur S. Magnússon, varaformaður, endursk.nefnd.....	1.830	2.157
Gardar K. Vilhjálmsson, fyrrverandi varaformaður.....	0	373
Halldóra Sigr. Sveinsdóttir, stjórnarmaður.....	1.300	1.433
Dagbjört Hannesdóttir, stjórnarmaður, endursk. nefnd.....	1.993	2.221
Örvar Ólafsson, stjórnarmaður.....	1.654	1.678
Björg Bjarnadóttir, varastjórnarmaður.....	0	49
Einar Steinþórsson, varastjórnarmaður.....	113	308
Kristinn Bjarnason, formaður endurskoðunarnefndar.....	360	0
Anna Skúladóttir, formaður endurskoðunarnefndar.....	360	560
	<u>87.722</u>	<u>75.316</u>

1) Auk ofangreindra launa fékk framkvæmdastjóri greiddar kr. 2.706. þúsund fyrir setu í stjórn Landssamtaka lífeyrissjóða og tveggja fjárfestingaráða, sem hann var tilnefndur í af hálfu lífeyrissjóðsins. Jafnframt fékk sjóðstjóri greiddar kr. 180 þúsund fyrir setu í einu fjárfestingaráði. Þessi laun voru ekki greidd af lífeyrissjóðnum sjálfum.

9. Þóknanir til endurskoðanda og tryggingastærðfræðings sjóðsins greinast þannig:

	31.12.2018	31.12.2017
Ytri endurskoðandi, endurskoðun ársreiknings, könnun árshlutauppgjör.....	4.027	6.488
Innri endurskoðandi, þóknun fyrir endurskoðun.....	3.495	2.655
Tryggingastærðfræðingur, tryggingafræðileg úttekt.....	3.099	1.643
Tryggingastærðfræðingur, önnur þjónusta.....	3.909	1.086
	<u>14.530</u>	<u>11.872</u>

Eignahlutir í félögum og sjóðum
10. Samantekt innlendra og erlendra félaga og sjóða

	Skráð	Óskráð	Samtals
Eignarhlutar í innlendum félögum	14.567.849	5.875.137	20.442.986
Eignarhlutar í erlendum hlutafélögum	2.681.091	0	2.681.091
Innlend hlutdeildarskírteini og sjóðir.....	2.085.201	4.040.033	6.125.235
Erlend hlutdeildarskírteini og sjóðir.....	28.703.959	6.370.802	35.074.762
	<u>48.038.099</u>	<u>16.285.973</u>	<u>64.324.073</u>

Hluti óskráðra innlendra félaga er flokkaður á gangvirdisstigi 2. Hluti skráðra erlendra fjárfestinga er flokkaður á gangvirdisstigi 3

11. Eignarhlutar í innlendum hlutafélögum greinast þannig:

	31.12.2018			31.12.2017		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Skráð félög:						
Marel hf.....	1,96%	1.580.984	4.958.218	1,77%	1.426.188	4.194.150
Hagar hf.....	3,51%	799.846	1.818.573	3,40%	765.521	1.426.789
Reitur fasteignafélag hf.....	1,95%	983.189	1.010.601	1,62%	773.572	1.004.773
Eimskip hf.....	2,22%	827.443	818.158	1,62%	798.424	814.469
Eik fasteignafélag hf.....	3,07%	732.176	739.421	2,35%	666.680	833.830
Hampiðjan hf.....	3,48%	492.420	677.669	3,48%	492.420	677.669
Reginn fasteignafélag hf.....	1,95%	630.199	676.175	1,93%	452.331	772.477
Festi hf.....	1,69%	679.069	641.969	0,00%	0	0
Icelandair Group hf.....	1,19%	1.079.475	570.073	1,40%	1.536.081	1.027.656
Skefjungur hf.....	3,57%	507.760	551.217	3,97%	555.174	560.508
Síminn hf.....	1,45%	387.992	501.484	1,39%	387.992	553.107
Sýn hf.....	3,96%	631.157	490.742	2,65%	402.975	531.568
Icelandic Seafood Int'l.....	2,01%	299.966	406.725	2,08%	145.800	175.230
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.....	1,53%	311.005	316.716	2,35%	429.271	575.527
Kvika banki.....	1,42%	201.151	223.159	0,00%	0	0
Nýherji hf.....	0,89%	79.462	105.033	0,90%	79.462	111.040
Heimavellir hf.....	0,35%	43.082	43.969	0,00%	0	0
Sláturfélag Suðurlands svf.....	5,98%	33.502	17.947	5,98%	33.502	18.546
HB Grandi hf.....	0,00%	0	0	1,28%	652.344	813.873
Össur hf.....	0,00%	0	0	0,19%	180.559	374.120
Vátryggingafélag Íslands hf.....	0,00%	0	0	1,20%	252.152	310.632
Tryggingamiðstöðin hf.....	0,00%	0	0	0,35%	49.529	78.768
		<u>10.299.879</u>	<u>14.567.849</u>		<u>10.079.978</u>	<u>14.854.732</u>

	31.12.2018			31.12.2017		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Óskráð félög og stofnfé:						
Jarðvarmi slhf.....	7,13%	921.781	1.499.443	7,13%	921.781	1.194.922
MF1 slhf.....	27,77%	552.508	649.071	15,05%	296.308	327.288
Eyri Invest hf.....	1,13%	593.538	604.783	1,13%	593.538	521.292
Hom II slhf.....	5,27%	184.985	549.407	3,69%	250.131	555.040
Akur Fjárfestingarfélag slhf.....	9,58%	485.309	349.374	6,90%	477.172	371.335
FAST1 slhf.....	9,54%	382	297.738	9,54%	637.184	843.525
FÍ Fasteignafélag slhf.....	7,05%	117.389	270.344	7,05%	117.389	270.085
SF VI slhf.....	5,90%	370.000	259.333	5,90%	370.000	302.734
Brunnur vaxtarsjóður slhf.....	10,67%	158.200	176.789	16,11%	133.200	90.962
Eldey THL hf.....	9,88%	199.026	176.138	11,37%	116.719	106.389
Önnur og smærri félög.....		1.085.171	1.042.719		2.104.938	2.590.583
		<u>4.668.290</u>	<u>5.875.137</u>		<u>6.018.361</u>	<u>7.174.156</u>
Eignarhlutar í innlendum félögum alls.....			<u>20.442.986</u>			<u>22.028.888</u>

11. Eignarhlutar í erlendum hlutafélögum greinast þannig:

	31.12.2018			31.12.2017		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
NWF Group Plc.....	4,93%	712.540	567.561	4,93%	712.540	547.822
Bank Nordik P/F.....	0,00%	0	0	1,38%	384.971	245.488
Morgan Stanley sérgreint safn.....	0,13%	1.792.801	2.113.530	0,13%	1.792.801	2.193.594
		<u>2.505.341</u>	<u>2.681.091</u>		<u>2.890.312</u>	<u>2.986.904</u>

Eignahlutir í félögum og sjóðum (framhald)
12. Hlutdeildarskírteini og sjóðir greinast þannig:

	31.12.2018			31.12.2017		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Hlutdeildarskírteini innlendra skuldabréfasjóða:						
Skammtímasjóður ÍV.....	3,78%	408.369	411.845	5,91%	674.911	700.370
Skuldabréfasafn ÍV.....	1,75%	46.475	48.265	0,00%	0	0
Gamma Credit Fund.....	0,00%	0	0	6,59%	500.000	600.285
Júpíter lausafjarsjóður.....	0,00%	0	0	6,92%	825.903	837.016
Aðrir og smærri.....		107.010	115.544		51.389	54.254
		<u>561.854</u>	<u>575.654</u>		<u>2.052.203</u>	<u>2.191.925</u>
Innlendir hlutabréfasjóðir:						
Stefnir IS 15.....	3,94%	759.741	698.720	0,00%	0	0
ÍV hlutabréfavísitölusjóður.....	12,70%	99.571	95.079	0,00%	0	0
		<u>859.312</u>	<u>793.799</u>		<u>0</u>	<u>0</u>
Innlendir fagfjárfestastjóðir:						
Gamma Fixed Income Fund.....	15,36%	616.071	1.257.016	15,05%	541.106	1.131.358
Stefnir IS 5.....	6,68%	759.741	666.172	0,00%	0	0
Landsbréf veðskuldabréfasj. slhf.....	8,02%	552.130	577.088	17,88%	458.679	458.679
SÍA III slhf.....	9,92%	533.007	535.192	13,66%	210.133	176.805
SIA II slhf.....	7,58%	183.734	310.620	7,53%	325.554	564.674
TF II slhf.....	15,00%	204.000	228.990	0,00%	0	0
Fagfjárfestastjóðurinn TRF.....	7,49%	140.000	143.735	11,66%	90.000	100.399
Alda Credit Fund slhf.....	5,46%	80.000	82.880	0,00%	0	0
Veðskuldabréfasjóður ÍV slhf.....	0,66%	50.000	67.024	7,66%	50.000	61.689
Auður I slhf.....	3,13%	92.732	34.702	3,13%	87.575	57.044
Alpha hlutabréfasjóður.....	0,00%	0	0	8,95%	75.276	83.635
Aðrir og smærri.....		63.424	78.965		41.246	48.596
		<u>3.274.838</u>	<u>3.982.384</u>		<u>1.879.568</u>	<u>2.682.879</u>
Innlendir fasteignastjóðir						
Gamma Novus slhf.....	8,00%	169.362	367.515	7,97%	169.362	408.670
Gamma Agros slhf.....	5,55%	150.000	268.382	5,60%	150.000	254.559
105 Miðborg slhf.....	0,00%	137.500	137.500	0,00%	0	0
Almenna leigufélagið.....	0,00%	0	0	3,57%	300.000	381.000
		<u>456.862</u>	<u>773.397</u>		<u>619.362</u>	<u>1.044.229</u>
Innlendir sjóðir alls		<u>5.152.866</u>	<u>6.125.235</u>		<u>4.551.132</u>	<u>5.919.033</u>
Hlutdeildarskírteini erlendra hlutabréfasjóða:						
BR Global Enh. Index Fund.....	19,45%	2.658.069	3.902.346	19,43%	2.658.069	3.919.654
iShares - MSCI Europe.....	0,64%	3.486.722	3.485.474	0,80%	4.644.438	4.958.782
Katla Global Value Fund.....	11,68%	2.883.521	2.751.934	10,65%	2.698.417	2.715.059
Janus Henderson Global Equity.....	4,38%	2.838.435	2.521.462	0,00%	0	0
BR S&P 500 Index Fund.....	1,35%	2.281.935	2.371.610	0,60%	1.303.628	1.449.616
Vanguard Global Enh. Index.....	7,48%	2.278.422	2.155.680	2,04%	489.024	509.779
Skagen M2.....	6,66%	1.131.175	1.206.285	6,46%	1.010.445	1.032.626
Vanguard Global Stock Index.....	0,18%	997.172	1.161.749	0,08%	960.239	1.100.474
SL Europe Smaller Companies	1,23%	1.249.922	1.061.428	0,00%	0	0
Aberdeen Global Emerging Eq.....	0,00%	0	0	0,20%	1.054.487	1.143.303
Morgan Stanley Emerging Eq.....	0,00%	0	0	2,44%	983.000	1.110.482
BR Global Dynamic Equity.....	0,00%	0	0	4,09%	2.235.273	2.650.807
Aðrir og smærri sjóðir.....		52.327	55.547		99.708	110.304
		<u>19.857.700</u>	<u>20.673.517</u>		<u>18.136.727</u>	<u>20.700.887</u>

Eignahlutir í félögum og sjóðum (framhald)

	31.12.2018			31.12.2017		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Erlendir fagfjárfestastjóðir, hlutabréf:						
HarbourVest Co-investment.....	1,18%	456.805	577.074	1,15%	282.875	305.970
Morgan Stanley PMF VI.....	0,92%	367.703	489.162	0,93%	355.382	364.513
Morgan Stanley Co-investment.....	2,32%	350.818	392.165	2,37%	85.630	83.803
AlpInvest Co-Investment VII.....	0,43%	360.490	391.087	2,50%	111.370	111.131
KKR Americas XII.....	1,67%	196.173	363.920	0,00%	0	0
Crown Asia-Pacific III.....	3,29%	230.967	361.661	2,01%	168.923	197.986
Crown Co-Investment Opp.....	1,18%	239.073	341.265	1,13%	248.935	292.909
Crown Global Secondaries III	0,24%	234.014	281.451	0,29%	237.423	308.306
Partners Group USA PE.....	1,41%	216.126	258.827	1,42%	165.671	158.974
Partners Group Direct Investm.....	0,20%	192.271	240.679	0,18%	200.445	231.916
KKR Asian III.....	0,75%	112.067	219.930	0,00%	0	0
Crown Asia Pacific I.....	0,80%	159.325	219.639	0,96%	134.423	238.058
Morgan Stanley Emerging PM.....	0,82%	75.846	196.510	0,82%	113.116	230.257
Aðrir og smærri sjóðir.....		690.467	1.123.441		747.622	1.095.085
		<u>3.882.144</u>	<u>5.456.810</u>		<u>2.851.814</u>	<u>3.618.907</u>
Erlendir fagfjárfestastjóðir, skuldabréf:						
Crown European Private Debt.....	1,13%	978.535	930.020	0,00%	0	0
Morgan Stanley DCOF I.....	3,30%	315.092	390.367	3,31%	228.893	276.000
Muzinich Eur. Private Debt I.....	2,22%	208.371	203.407	1,67%	24.508	20.190
Morgan Stanley DCOF II.....	4,87%	82.400	82.358	0,00%	0	0
		<u>1.584.397</u>	<u>1.606.153</u>		<u>253.401</u>	<u>296.191</u>
Erlendir fagfjárfestastjóðir, fasteignir:						
LEM Multifamily Sen. Equity.....	1,48%	550.479	640.349	1,56%	253.780	256.500
Genesta Nordic Real Estate II.....	0,69%	448.686	552.316	1,15%	281.236	295.495
Northern Aged Care Fund III.....	3,52%	421.557	431.138	0,00%	0	0
SL European Property Fund.....	0,17%	122.152	140.249	0,19%	122.166	127.241
Metropolitan Real Estate.....	4,53%	82.673	82.396	0,00%	0	0
		<u>1.625.548</u>	<u>1.846.448</u>		<u>657.181</u>	<u>679.236</u>
Erlendir verðbréfasjóðir, skuldabréf:						
Pimco Income Fund.....	0,04%	2.092.305	2.332.412	0,03%	2.092.305	2.089.257
Skagen Höyrente.....	4,92%	1.972.398	2.035.075	0,00%	0	0
Standard Life Total Return.....	5,24%	580.750	649.376	6,07%	580.750	634.446
Ashmore Emerging Sovecign.....	0,69%	486.178	474.524	0,00%	0	0
Morgan Stanley Liquidity Fund.....	0,00%	445	448	0,00%	27.039	19.674
		<u>5.132.075</u>	<u>5.491.834</u>		<u>2.700.094</u>	<u>2.743.377</u>
Erlend hlutdeildarskírteini og sjóðir.....		<u>32.081.865</u>	<u>35.074.762</u>		<u>24.599.218</u>	<u>28.038.597</u>
Hlutdeildarskírteini og sjóðir alls		<u>37.234.731</u>	<u>41.199.996</u>		<u>29.150.349</u>	<u>33.957.631</u>

Kostnaðarverð í töflum hér að framan er skilgreint sem vegið meðalkaupverð þeirra nafnverðseininga félaga og sjóða sem eru í eigu sjóðsins í lok ársins.

13. Skuldabréf

Skuldabréf greinast þannig:

Skuldabréf metin á gangvörði:

	31.12.2018	31.12.2017
Ríkisvixlar og skuldabréf	8.564.337	7.051.304
Skuldabréf sveitarfélaga	2.889.917	658.164
Skuldabréf og vixlar lánstofnana.....	3.714.709	2.626.035
Skuldabréf félaga.....	3.058.777	2.314.640
	18.227.740	12.650.143

Skuldabréf haldið til gjalddaga og útlán:

Ríkisvixlar og skuldabréf.....	26.361.780	26.134.918
Skuldabréf sveitarfélaga	10.487.415	12.559.376
Skuldabréf og vixlar lánstofnana.....	3.086.589	3.175.342
Skuldabréf félaga og fagfjárfestasjóða.....	14.560.997	12.208.684
	54.496.781	54.078.319

Útlán greinast þannig:

Skuldabréf sjóðfélaga	1.540.374	1.185.077
Önnur útlán.....	4.991.315	3.930.846
	6.531.689	5.115.923

Skuldabréf alls..... **79.256.211** **71.844.385**

Markaðsverð skuldabréfa sjóðsins í árslok 2018 er áætlað kr. 87.165 milljónir en bókfært verð þeirra er 79.256 milljónir króna, eða um 7.909 milljónum kr. lægra en áætlað markaðsverð.

14. Afskriftarreikningur skuldabréfa

Sum skuldabréf eru færð niður í efnahagsreikningi vegna óvissu um innheimtu. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður afskriftarreikningur til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast. Við niðurfærsluna er byggt á bestu fánlegu upplýsingum í hverju tilviki. Niðurfærslan skiptist þannig að 368 m.kr. eru vegna skuldabréfa fyrirtækja og 15,3 m.kr. vegna veðskuldabréfa. Niðurfærslan hefur verið dregin frá í fjárhæðum einstakra skuldabréfaflokka í skiptingu skuldabréfacignar.

Afskriftarreikningur útlána greinist þannig:

	31.12.2018	31.12.2017
Niðurfærslureikningur í ársbyrjun	1.048.096	557.883
Leiðrétting vegna fyrra árs.....	95	0
Varúðarfærsla endanlega afskrifuð.....	(731.343)	(553)
Hækkun niðurfærslu umfram endanlegar afskriftir.....	66.487	490.766
Niðurfærslureikningur í árslok.....	383.335	1.048.096

15. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

	Í íslenskum krónum	Í erlendum gjaldmiðlum	Samtals
Hlutabréf og sjóðir.....	26.568.221	37.755.852	64.324.073
Skuldabréf.....	69.338.008	3.386.513	72.724.522
Veðlán	6.531.689	0	6.531.689
Aðrar fjárfestingar	27.082	0	27.082
	102.465.000	41.142.366	143.607.365

Hlutfallsleg skipting

	71,4%	28,6%	100,0%
--	-------	-------	--------

Fjárfestingar skiptast þannig niður á gjaldmiðla:

	31.12.2018	31.12.2017
ISK.....	102.465.000	97.956.894
USD.....	21.226.070	15.864.022
EUR.....	16.077.946	14.771.635
NOK.....	3.241.360	1.652.235
GBP.....	596.989	600.106
	143.607.365	130.844.891

16. Kröfur

	31.12.2018	31.12.2017
Kröfur á launagreiðendur:		
Óinnheimt iðgjöld.....	1.519.385	1.239.667
	<u>1.519.385</u>	<u>1.239.667</u>
Aðrar kröfur:		
Aðrar kröfur.....	68.366	26.368
	<u>68.366</u>	<u>26.368</u>

17. Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir greinast þannig:

	Fasteignir	Innréttingar, áhöld og tæki	Samtals
Stofnverð í ársbyrjun.....	18.848	48.658	67.505
Afskrifað áður	(5.441)	(26.418)	(31.858)
Bókfært verð í ársbyrjun.....	13.407	22.240	35.647
Viðbót á tímabilinu.....	0	13.838	13.838
Afskrifað á tímabilinu.....	(339)	(4.232)	(4.571)
Bókfært verð í árslok.....	13.068	31.847	44.914
Afskriftarhlutföll	2%	6,7%-25%	

Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundradshluti af kostnaðarverði miðað við eignarhaldstíma á árinu.

Vátryggingamat eigna lífeyrissjóðsins í árslok greinist þannig:

	Fasteigna- mat	Vátrygginga- mat	Bókfært verð
Fasteignir.....	18.270	43.350	13.068
Innréttingar, áhöld og tæki		37.763	31.847
	<u>18.270</u>	<u>81.113</u>	<u>44.914</u>

18. Viðskiptaskuldir

	31.12.2018	31.12.2017
Aðrar skuldir greinast þannig:		
Ógreitt til stéttarféлага vegna innheimtu félagsgjalda	52.897	45.356
Ógreitt til starfsendurhæfingarsjóðs vegna innheimtu framlags til starfsendurhæfingar	6.073	5.763
	<u>58.969</u>	<u>51.118</u>
Áfallinn kostnaður og fyrirfr. innh. tekjur greinast þannig:		
Launatengd gjöld	13.127	11.488
Aðrar skammtímaskuldir	24.082	13.520
	<u>37.208</u>	<u>25.008</u>

19. Lífeyrisskuldbindingar

Tryggingafræðilegt mat á lífeyrisskuldbindingum sjóðsins:

Samkvæmt niðurstöðu tryggingafræðilegrar athugunar á stöðu lífeyrissjóðsins í árslok 2018, eru endurmetnar eignir 914 millj. kr. hærrí en áunnin réttindi sjóðsfélaga. Heildareignir, þ.e. endurmetnar eignir og núvirt framtíðariðgjöld eru 4.239 millj.kr. lægri en heildarskuldbindingar, miðað við 3,5% vexti. Skuldbindingar umfram eignir í árslok 2018 nema því 1,3%.

Eignir	31.12.2018	31.12.2017
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	319.052.671	270.724.567
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	270.724.567	231.831.900
Hækkun endurmetinnar eignar á árinu	48.328.104	38.892.667
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	323.291.391	271.461.167
Skuldbindingar í ársbyrjun	271.461.167	237.141.870
Hækkun skuldbindinga á árinu	51.830.224	34.319.297
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu.	(3.502.120)	4.573.371

Yfirlit um breytingu á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar

	31.12.2018	31.12.2017
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	130.994.177	120.413.021
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	9.351.499	6.598.571
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	10.455.083	8.446.986
Lækkun vegna greidds lífeyrís á árinu	(3.796.251)	(3.502.436)
Hækkun vegna nýrra forsendna um dánartíðni	(2.580.149)	0
Hækkun vegna nýrra forsendna um örorkutíðni	2.833.043	0
Hækkun (lækkun) vegna annarra breytinga	(757.283)	(961.966)
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok.	146.500.119	130.994.177

Skv. 39 gr. Laga nr. 129/1997, má ekki vera meira en 10% munur á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga og er þá miðað við mismun í hlutfalli af heildarskuldbindingu. Í sömu grein er einnig kveðið á um að hafi slíkur mismunur haldist meiri en 5% samfellt í fimm ár, beri stjórn sjóðsins að gera viðeigandi breytingar á samþykktum hans.

20. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í framtaks- og fasteignasjóðum fyrir ákveðna fjárhæð sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga hækkar um 5,2 milljarða króna á milli ára, þar af um 1,2 milljarða króna vegna gengisbreytinga krónu. Staða skuldbindinga í árslok er sem hér greinir:

	31.12.2018	31.12.2017
Innlendir framtakssjóðir og fasteignasjóðir	2.378.172	3.603.226
Erlendir framtakssjóðir og fasteignasjóðir	12.423.240	6.036.042
	14.801.412	9.639.268

21. Fjármálagæringar

Flokkar fjármálagæringa

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka fjármálagæringa

Fjárfestingar 2018	Gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignahlutar í félögum og sjóðum.....	64.324.073	0	0	64.324.073	64.324.073
Skuldabréf.....	18.227.740	6.531.689	54.496.781	79.256.211	87.165.003
Aðrar fjárfestingar.....	27.082	0	0	27.082	0
Fjárfestingar samtals.....	82.578.895	6.531.689	54.496.781	143.607.365	151.489.076

Fjárfestingar 2017	Gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignahlutar í félögum og sjóðum.....	58.973.423	0	0	58.973.423	58.973.423
Skuldabréf.....	12.650.143	5.115.923	54.078.319	71.844.385	78.841.561
Aðrar fjárfestingar.....	27.082	0	0	27.082	0
Fjárfestingar samtals.....	71.650.648	5.115.923	54.078.319	130.844.891	137.814.985

Stigskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjárfestingar sem færðar eru á gangvirði, flokkaðar eftir verðmatsaðferð. Matsaðferðum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar mikilvægi þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Stigin eru eftirfarandi:

Stig 1: Gangvirðismatið byggir á skráðum verðbréfum á virkum markaði fyrir samskonar eignir og skuldir.

Stig 2: Gangvirðismatið byggir ekki á skráðum verðum á virkum markaði heldur á upplýsingum sem eru sannreynanlegar fyrir eignina eða skuldina, annað hvort beint (t.d. verð) eða óbeint (t.d. afleiddar af verðum).

Stig 3: Gangvirðismatið byggir á mikilvægum upplýsingum öðrum en markaðsupplýsingum.

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2018.....	63.727.232	1.631.862	17.219.801	82.578.895
	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2017.....	55.642.290	150.780	15.857.578	71.650.648

Við mat á fjáreignum sem falla undir stig 2 eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Í stig 2 eru færðar fjárfestingar þar sem ekki er virkur markaður. Matið á eignunum ákvarðast af nýlegum viðskiptum ótengdra aðila eða kaupþilboðum frá ótengdum aðilum. Einnig er stuðst við gangvirði annarra sambærilegra fjáreigna.

Við mat á fjáreignum sem falla undir stig 3 eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Við mat á fjárfestingum sem falla undir stig 3 eru notuð gögn eins og verðmat frá rekstraradilum fjárfestinga- og fagfjárfestastjóða, söluréttur eða verðmat félagsins byggt á afkomu eða samanburði við sambærilegar fjáreignir.

Breytingar sem falla undir stig 3 á tímabilinu eru eftirfarandi:

Staða 1.1.2018	15.857.578
Keypt á árinu	5.142.125
Selt á árinu og arðgreiðslur	(3.277.105)
Flutt af stigi 3 yfir á stig 1 og 2	(1.917.654)
Matsbreyting	1.414.857
Staða 31.12.2018	17.219.801

22. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins er samkvæmt lögum að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykkt og innleiðing áhættu- og áhættustýringarstefnu. Á grundvelli hennar felur stjórn forstöðumanni áhættueftirlits umsjón með framkvæmd stefunnar.

Sjóðurinn leggur áherslu á það í störfum sínum að áhættustefnan og framkvæmd hennar sé virkur þáttur í starfsemi. Stefnan tekur m.a. mið af reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða; nr. 590/2017, reynslu af áhættustýringu og eðli og umfangi reksturs sjóðsins.

Í áhættustefnunni er skipulag sjóðsins skilgreint, mælt fyrir um umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, þeir áhættuþættir sem sjóðurinn fylgist með tilgreindir sem og hvernig með þeim er fylgst. Jafnframt er í stefnunni áhættuskrá með yfirliti yfir helstu áhættuþætti.

Áhætta í starfsemi sjóðsins er skilgreind, til samræmis við skilgreiningu í reglugerð Nr. 590/2017, þ.e. hættuna á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem sjóðurinn skilgreinir og leiðir ekki til jafn mikillar eða meiri lækkunar skuldbindinga á sama tíma. Nær þessi áhætta bæði til atvika sem lúta að eignum og skuldbindingum sjóðsins sem og rekstrarlegum þáttum.

Helstu áhættuþættir í starfsemi sjóðsins eru fjárhagsleg áhætta (markaðsáhætta), mótaðilaáhætta, lífeyristryggingaráhætta og rekstraráhætta.

Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagsleg áhætta felst í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði verðbréfa. Fjárhagslegri áhættu má skipta í a) vaxta- og endurfjárfestingaráhættu, b) uppgreiðsluáhættu, c) markaðsáhættu, d) gjaldmiðlaáhættu, e) ósamræmisáhættu, f) verðbólguáhættu og g) áhættu vegna eigna utan efnahagsreiknings.

Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Vaxta- og endurfjárfestingaráhætta

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögun vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Ef vextir hækka getur sjóðurinn þurft að innleysa gengistap við sölu á skuldabréfum sem keypt voru á lægri vöxtum. Þá getur lækkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri ávöxtunarkröfu við kaup nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga og þegar fjárfest er fyrir innflæði (endurfjárfestingaráhætta).

Hluti skuldabréfa sjóðsins er færður til bókar á gangvirði og hluti á upphaflegri ávöxtunarkröfu við kaup. Sá hluti sem færður er til bókar á gangvirði er næmur fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu á markaði. Hér að neðan má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hefur á gangvirði skuldabréfa sem færð eru til bókar á gangvirði, hreina eign og tryggingafræðilega stöðu. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtryggðra og óverðtryggðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta og hins vegar að ávöxtunarkafan hækki um 100 punkta. 100 punkta breyting samsvarar eins prósentustigs breytingu á ávöxtunarkröfu.

Áhrif á hreina eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris:

	31.12.2018 100 punkta lækkun	31.12.2018 100 punkta hækkun	31.12.2017 100 punkta lækkun	31.12.2017 100 punkta hækkun
Breyting á ávöxtunarkröfu:				
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði.....	1.772.722	(1.534.764)	1.225.744	(1.064.551)
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði.....	0	0	0	0
Samtals gangvirðisbreyting.....	1.772.722	(1.534.764)	1.225.744	(1.064.551)
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	148.420.897	148.420.897	133.047.725	133.047.725
Breytinga á hreinni eign.....	1.772.722	(1.534.764)	1.225.744	(1.064.551)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði.....	150.193.619	146.886.133	134.273.469	131.983.174

Í töflunni hér á eftir er sýnt hver áhrifin eru á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins. Tryggingafræðileg staða þann 31.12.18 er -1,3% en var -0,3% þann 31.12.2017.

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar:

	31.12.2018 100 punkta lækkun	31.12.2018 100 punkta hækkun	31.12.2017 100 punkta lækkun	31.12.2017 100 punkta hækkun
Breyting á ávöxtunarkröfu:				
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði.....	0,55%	-0,47%	0,45%	-0,39%
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði.....	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Samtals áhrif á tryggingafræðilega stöðu.....	0,55%	-0,47%	0,45%	-0,39%
Tryggingafræðileg staða.....	-1,31%	-1,31%	-0,27%	-0,27%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu.....	0,55%	-0,47%	0,45%	-0,39%
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði.....	-0,76%	-1,79%	0,18%	-0,66%

Uppgreiðsluáhætta

Hluti af skuldabréfacign sjóðsins er með uppgreiðsluheimild. Það felur í sér uppgreiðsluáhættu sem felst í því að skuldabréf verði mögulega greidd upp fyrir lokagjaldþaga og lífeyrissjóðurinn þurfi því að endurfjárfesta á lægri vöxtum.

Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er sú hættu að gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum lækki. Hætta er á lækkun gangvirðis eignarhluta í félögum og sjóðum. VaR (Value at Risk) er notað til að meta líkur á tilteknu tapi miðað við eignasafn sjóðsins og söguleg gögn. Staðalfrávik er notað til að meta flókt/sveiflur eignasafna og með því er unnt að skoða sviðsmyndir til að meta markaðsáhættu.

Stór hluti eigna sjóðsins er í markaðsverðbréfum, bæði hlutabréfum og skuldabréfum. Markaðsverðbréf mynda stærsta hluta þeirra eigna sem ætlað er að standa á móti lífeyrisskuldbindingu sjóðsins. Fjárfestingar sjóðsins í eignarhlutum í félögum og sjóðum eru að mestu leyti í skráðum eignum, en þó er hluti af fjárfestingum sjóðsins einnig í óskráðum eignum.

Áhættupættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarluta í félögum og sjóðum á eignir sjóðsins og tryggingafræðilega stöðu er sýnd hér að neðan. Tekið skal fram að 5% og 10% hækkun á gangvirði hefur sömu áhrif en í gagnstæða átt, þ.e. til hækkunar á hreinni eign til greiðslu lífeyris og til bætingar á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins.

Áhrif á hreina eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris:	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif á innlend hlutabréf, verðbréfa- og fagfjárfestasjóði.....	(1.328.411)	(2.656.822)	(1.397.396)	(2.794.792)
Áhrif á erlend hlutabréf, verðbréfa- og fagfjárfestasjóði.....	(1.887.793)	(3.775.585)	(1.551.275)	(3.102.550)
Samtals gangvirðisbreyting.....	(3.216.204)	(6.432.407)	(2.948.671)	(5.897.342)
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	148.420.897	148.420.897	133.047.725	133.047.725
Breyting á hreinni eign.....	(3.216.204)	(6.432.407)	(2.948.671)	(5.897.342)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði.....	145.204.693	141.988.490	130.099.054	127.150.383
Áhrif á tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar:	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif vegna innl. hlutabréfa, verðbréfa- og fagfjárfestasjóða.....	-0,41%	-0,82%	-0,51%	-1,03%
Áhrif vegna erlendra hlutabréfa, verðbréfa- og fagfjárfestasjóða.....	-0,58%	-1,17%	-0,57%	-1,14%
Samtals gangvirðisbreyting.....	-0,99%	-1,99%	-1,09%	-2,17%
Tryggingafræðileg staða.....	-1,31%	-1,31%	-0,27%	-0,27%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu.....	-0,99%	-1,99%	-1,09%	-2,17%
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði.....	-2,31%	-3,30%	-1,36%	-2,44%

Gjaldmiðlaáhætta

Gjaldmiðlaáhætta sjóðsins felst í hættu á að sveiflur á gengi íslensku krónunnar annars vegar og erlendra myntkrossa hins vegar geti haft neikvæð áhrif á eignastöðu sjóðsins. Þessari áhættu er hægt að stýra með framvirkum samningum og valréttum en sökum skilyrða í tengslum við gjalddeyrihöft eru möguleikar á því takmarkaðir. Meirihluti eigna sjóðsins í árslok 2018 er í íslenskum krónum en um 29,34% er í erlendum fjáreignum, fjárfestingum og handbæru féi, sem svarar til 43,5 milljarða króna. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur sjóðsins. Upplýsingar um gengi og útreikning á flöktu taka tillit til kaupgengis Seðlabanka Íslands.

Mynt	Árslokagengi 2018	Árslokagengi 2017	Meðalgengi 2018	Meðalgengi 2017	Ársflökt 2018
USD.....	116,05	104,17	108,38	106,55	11,1%
EUR.....	132,86	124,7	127,73	120,19	8,4%
GBP.....	147,97	140,64	144,35	137,12	10,5%

Í töflunni hér fyrir neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gangvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna í erlendri mynt, hreina eign til greiðslu lífeyris og tryggingafræðilega stöðu miðað við stöðu eigna í viðkomandi erlendum gjaldmiðli á reikningsskiladegi. 5% og 10% veiking á gengi íslensku krónunnar hefði öfug áhrif.

Áhrif á hreina eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris:	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
Styrking á gengi íslensku krónunnar:	5%	10%	5%	10%
USD.....	(1.061.304)	(2.122.607)	(793.201)	(1.586.402)
EUR.....	(803.897)	(1.607.795)	(738.582)	(1.477.163)
GBP.....	(29.849)	(59.699)	(30.005)	(60.011)
NOK.....	(162.068)	(324.136)	(82.612)	(165.223)
Samtals.....	(2.057.118)	(4.114.237)	(1.644.400)	(3.288.800)
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	148.420.897	148.420.897	133.047.725	133.047.725
Breyting á hreinni eign.....	(2.057.118)	(4.114.237)	(1.644.400)	(3.288.800)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði.....	146.363.779	144.306.660	131.403.325	129.758.925

Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar:	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
Breyting á gangvirði:	5%	10%	5%	10%
USD.....	-0,33%	-0,66%	-0,29%	-0,58%
EUR.....	-0,25%	-0,50%	-0,27%	-0,54%
GBP.....	-0,01%	-0,02%	-0,01%	-0,02%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar.....	-0,05%	-0,10%	-0,03%	-0,06%
Samtals.....	-0,64%	-1,27%	-0,61%	-1,21%
Tryggingafræðileg staða.....	-1,31%	-1,31%	-0,27%	-0,27%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu.....	-0,64%	-1,27%	-0,61%	-1,21%
Tryggingafræðileg staða efir breytt gangvirði.....	-1,95%	-2,58%	-0,88%	-1,48%

Ósamræmisáhætta

Ósamræmisáhætta vísar til ósamræmis í breytingum á gangvirði eigna annars vegar og skuldbindinga hins vegar. Dæmi um slíkan áhættuþátt er verðtrygging. Lífeyrisréttindi eru verðtryggðar skuldbindingar, en eignir sjóðsins eru hins vegar ekki verðtryggðar að fullu. Ýmsar eignir hafa þó eiginleika óbeinnar verðtryggingar. Álagsprófum og næmnigreiningum er beitt á eignir og skuldbindingar til þess að meta næmni þeirra fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem eru samciginlegir eignum og skuldbindingum.

Verðbólguáhætta

Verðbólguáhætta er sú hætta að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram raunávöxtun óverðtryggðra eigna. Verðbólguáhætta er viðvarandi í rekstri sjóðsins þar sem skuldbindingar eru að fullu verðtryggðar en eignasafnið er hins vegar að hluta ávaxtað í óverðtryggðum verðbréfum.

	Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
Verðtryggðar eignir*	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Skulabréf með ábyrgð ríkisins.....	32.621.005	32.704.286	22,7%	25,0%
Skuldabréf sveitarfélaga.....	13.377.332	12.928.193	9,3%	9,9%
Skuldabréf og víxlar lánastofnana, þ.m.t. sértryggð skuldabréf.....	6.801.298	5.778.253	4,7%	4,4%
Fasteignaverðtryggð lán.....	6.531.689	5.115.923	4,5%	3,9%
Skuldabréf fyrirtækja og fagfjárfestastjóða.....	15.300.083	13.009.099	10,7%	9,9%
Samtals.....	74.631.407	69.535.754	52,0%	53,1%

* Að auki eru um 31 m. kr. af verðtryggðum eignum í verðbréfasjóðum. Þær eignir hafa óveruleg áhrif á heildarhlutfall verðtryggðra eigna.

Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings

Hætta á breytingum á undirliggjandi eignum eða skuldbindingum utan efnahags. Framvirkir gjaldmiðlasamningar, afleiður og skuldbindandi samningar um greiðslur í framtakssjóði eru dæmi um eignir og skuldbindingar utan efnahagsreiknings. Ekki eru til staðar opinir og útstandandi framvirkir gjaldmiðlasamningar og afleiður hjá sjóðnum. Upplýsingar um skuldbindingar vegna framtakssjóða er að finna í skýringu nr. 20.

Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hætta á fjárhagslegu tapi ef gagnaðili fjármálagernings stendur ekki við umsamdar skuldbindingar sínar. Mótaðilaáhætta má skipta í útlánaáhætta, samþjöppunaráhætta, landsáhætta, afhendingaráhætta og uppgjörsáhætta.

Með greiningu á mótaðilaáhætta er leitast við að meta hættuna á því að gagnaðilar fjármálagernings standi ekki við skuldbindingar sínar. Undir mótaðilaáhætta fellur m.a. útlánaáhætta, sem er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum. Dæmi um slíka fjármálagerninga eru skuldabréf, víxlar, skuldavíðurkenningar og innlán, en dæmi um aðra samninga sem geta falið í sér útlánaáfgildi eru afleiðusamningar. Útlánaáhætta er m.a. metin á grundvelli mats á lánshæfi stærstu útgefenda. Vísað er í skýringu 14 varðandi sundurliðun og breytingar á varúðarfærslum og afskriftum á árinu.

Þeir mótaðilar sjóðsins sem hafa opinbera lánshæfiseinkunn eru ríkissjóður, Arion banki hf., Íslandsbanki hf og Landsbanki hf. Ríkissjóður er með einkunnina AA- hjá Standard & Poor's þegar kemur að langtíma skuldbindingum í innlendra mynt og horfur stöðugar. Arion banki, Íslandsbanki og Landsbanki eru allir með lánshæfiseinkunn BBB frá Standard & Poor's á skuldbindingum til langs tíma og horfur jákvæðar.

	Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
Útlánaáhætta, lánshæfismat miðast við 31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Skuldabréf með ábyrgð ríkissj., lánshæfismat S&P AA-.....	35.128.810	33.186.222	24,5%	25,4%
Mótaðilar með lánshæfismat S&P, BBB.....	6.801.298	5.853.661	4,7%	4,5%
Aðrir mótaðilar með innlent lánshæfismat 1).....	18.446.168	15.167.743	12,8%	11,6%
Önnur skuldabréf.....	12.348.245	12.520.836	8,6%	9,6%
Útlán til sjóðsfélaga og annarra.....	6.531.689	5.115.923	4,5%	3,9%
Samtals.....	79.256.211	71.844.385	55,2%	54,9%

1) Þessir mótaðilar hafa verið lánshæfismetnir af ALM Verðbréfum hf. á árunum 2015-2018. Lánshæfismat þeirra er á milli B- og A+.

Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Lífeyrstryggingaráhætta

Lífeyrstryggingaráhætta er hættan á því að lífeyrissjóður geti ekki staðið við lífeyrisskuldbindingar sínar (greitt lífeyri) að fullu. Lífeyrstryggingaráhættu má skipta í skerðingaráhættu, iðgjaldaráhættu, umhverfisáhættu, lýðfræðilega áhættu og réttindaflutningsáhættu. Til þess að meta lífeyrstryggingaráhættu er m.a. horft á hlutfall lífeyris á móti iðgjöldum, aldursrasmsetningu sjóðfélaga og fleira.

Með því að framkvæma svokallaðar tölfraðilegar hermanir (e. simulation) á eignum og skuldbindingum sjóðsins miðað við mismunandi forsendur er hægt að meta líkur á að sjóðurinn þurfi að breyta réttindum, samanber nánari ákvæði laga og samþykka sjóðsins.

Sjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf með hliðsjón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013. Markmið með framkvæmd álagsprófsins er að meta hvort tryggingafræðileg staða sjóðsins verði undir -10% miðað við mismunandi álagsþætti. Þetta er gert þar sem að í 39. gr. laga nr. 129/1997 er kveðið á um að ef heildar tryggingafræðileg staða lífeyrissjóða án ábyrgðar, leiðir í ljós að meira en 10% munur er á milli eignalíða og lífeyrisskuldbindinga er skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Með sama hætti þarf að gera breytingar á samþykktum ef munurinn hefur haldist 5% eða meiri síðastliðin 5 ár.

Niðurstöður álagsprófs:	Trygginga-	Trygginga-	Breyting	Breyting
	fræðileg staða	fræðileg staða	trygginga-	trygginga-
	31.12.2018	31.12.2017	fræðilegrar stöðu	fræðilegrar stöðu
			2018	2017
Núverandi staða.....	-1,3%	-0,3%		
Tryggingafræðileg krafa lækkuð úr 3,5% í 3%.....	-10,9%	-9,8%	-9,6%	-9,5%
Líftöflur hliðrast um 2 ár.....	-6,8%	-5,7%	-5,5%	-5,4%
Örorkulíkur auknar um 10%.....	-3,0%	-1,8%	-1,7%	-1,5%
Vísitala neysliverðs hækkun ársins aukin um 0,5%.....	-2,0%	-0,4%	-0,7%	-0,1%
Gengisvísitala lækkar um 10%.....	-2,7%	-1,5%	-1,3%	-1,2%
Veðskuldabréf lækka um 10%.....	-1,5%	-0,5%	-0,2%	-0,2%
Markaðsskuldabréf lækka um 10%.....	-3,6%	-2,8%	-2,3%	-2,5%
Erlend hlutabréf lækka um 10%.....	-2,3%	-1,1%	-1,0%	-0,8%
Innlend hlutabréf lækka um 10%.....	-2,1%	-1,0%	-0,8%	-0,7%

Lausafjárahætta

Lausafjárahætta er hættan á að lífeyrissjóður hafi ekki nægjanlegt laust fé til að meta greiðsluskuldbindingum. Skipta má lausafjárahættu í seljanleikaáhættu og útstreymisáhættu. Seljanleikaáhætta lýtur að því að ekki sé unnt að selja tiltekna fjármálagerninga innan tiltekins tíma. Stærsti hluti eigna sjóðsins eru skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem almennt teljast til seljanlegra eigna.

Hlutfall innlána, skuldabréfa með ábyrgð ríkissjóðs og skráðra verðbréfa af eignum:

	2018	2017
Innlán	2,5%	1,0%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	23,6%	24,9%
Innlend skráð hlutabréf	9,8%	11,1%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnana og fyrirtækja	22,8%	21,3%
Erlend skráð hlutabréf	1,8%	2,2%
Innlend skráð hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum (lög nr. 30/2003)	1,4%	1,7%
Erlend skráð hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum (lög nr. 30/2003)	17,1%	18,9%
Samtals	79,0%	81,2%

Útstreymisáhætta vísar hins vegar til hættunnar á því að ekki sé unnt að standa við greiðslur vegna lífeyrisskuldbindinga eða uppgjors samninga sem sjóðurinn hefur undirgengist, t.d. vegna verðbréfavíðskipta.

Til að lágmarka útstreymisáhættu er fylgst með útstreymi greidds lífeyris og innstreymi iðgjalda og afborgana/arðgreiðslna af verðbréfum. Ef hlutfall milli lífeyris og iðgjalda er minna en 100% þýðir það að það er meira innstreymi af iðgjöldum til sjóðsins heldur en sjóðurinn greiðir út í lífeyri, þ.e. nettó innstreymi fjármagns til sjóðsins.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum samtryggingardeildar*:

	2018	2017
Lífeyrir	3.869.494	3.576.433
Iðgjöld	10.950.069	8.830.819
Lífeyrisbyrði	35,3%	40,5%

*Lífeyrisbyrði séreignardeildar er sýnd í skýringu 23.

Pólitísk áhætta

Pólitísk áhætta er skilgreind sem áhættan af því að aðgerðir eða aðgerðarleysi stjórnvalda auki lífeyrisbyrði sjóðsins eða skerði eignir hans, auk annarra neikvæðra áhrifa sem óvissa um mögulegar stjórnvaldsaðgerðir kann að skapa. Undir þetta falla t.a.m. breytingar á lögum eða reglum um starfsemi eða tilkunn þeirra sem valda verulegum breytingum á starfsemi. Þetta kunna t.d. að vera breytingar á lögum um lífeyrissjóði, uppgjorsreglum, skattalögum, lögum um aðra aðila sem hafa áhrif á starfsemi sjóðsins, eftirliti og eftirlitsreglum og heimildum til fjárfestinga.

Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er hættan á fjárhagslegu tapi vegna ófullnægjandi innri verkferla, starfsmanna, kerfa eða vegna ytri atburða í rekstrarumhverfi lífeyrissjóða. Skipta má rekstraráhættu í starfsmannaáhættu, áhættu vegna svika, áhættu vegna upplýsingatekni, orðsporsáhættu, skjalaáhættu, áhættu vegna útvistunar og upplýsingaáhættu.

Skilvirkar leiðir til að takmarka rekstraráhættu eru skýrar innri reglur, starfslýsingar, verkferlar sem skilgreina verklag við helstu verkþætti og skýrt skipurit.

23. Kennitölur

Samtryggingardeild

Fimm ára yfirlit	2018	2017	2016	2015	2014
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt:					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar.....	-1,3%	-0,3%	-2,2%	0,5%	-2,6%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar.....	0,6%	0,6%	-1,1%	3,1%	-1,3%
Ávöxtun:					
Hrein nafnávöxtun	6,07%	7,15%	2,64%	10,40%	7,83%
Hrein raunávöxtun	2,73%	5,33%	0,53%	8,24%	6,73%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar:					
Síðustu 5 ára.....	4,68%	5,24%	5,38%	5,65%	4,42%
Síðustu 10 ára.....	3,32%	0,91%	0,67%	1,68%	1,60%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	32,44%	33,98%	34,01%	33,89%	28,68%
Skráð skuldabréf.....	53,13%	51,04%	53,00%	50,62%	55,15%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	12,31%	11,07%	10,17%	11,39%	12,48%
Óskráð skuldabréf.....	2,13%	3,89%	2,82%	4,08%	3,68%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:					
Eignir í íslenskum krónum	71,35%	74,88%	81,56%	82,37%	83,37%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	28,65%	25,12%	18,44%	17,63%	16,63%
Fjöldi:					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	14.436	13.055	12.285	11.405	10.697
Fjöldi sjóðsfélaga í árslok.....	96.219	92.429	88.739	85.692	83.265
Fjöldi lífeyrisþega.....	7.708	7.238	6.744	6.323	5.895
Stöðugildi.....	12,3	11,3	11,1	11,1	10,3
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Ellilífeyrir	64,37%	63,26%	62,08%	61,31%	60,11%
Örorkulífeyrir.....	31,02%	31,88%	32,94%	33,41%	34,03%
Makalífeyrir.....	3,52%	3,67%	3,74%	3,93%	4,22%
Barnalífeyrir.....	1,09%	1,19%	1,24%	1,36%	1,63%
Lífeyrisbyrði samtryggingardeildar.....	35,3%	40,5%	45,2%	50,5%	52,9%
Fjárhæðir á föstu verðlagi:					
Iðgjöld alls.....	11.065.622	9.169.849	7.625.851	6.486.688	5.800.205
Lífeyrir alls.....	3.887.297	3.707.617	3.454.079	3.278.868	3.091.386
Hreinar fjárfestingatekjur alls.....	8.599.113	9.305.224	3.420.358	11.427.775	7.975.148
Skrifstofu og stjórnumarkostnaður alls.....	294.771	287.130	250.702	223.675	211.469
Hækkun á hreinni eign.....	15.482.667	14.480.325	7.341.425	14.407.232	10.463.757
Aðrar kennitölur:					
Skrifstofu og stjórnumarkostn. í % af iðgjöldum	2,7%	3,1%	3,3%	3,4%	3,6%
Hreinar fjárfestingatek. í % af meðalstöðu eigna	6,1%	7,1%	2,9%	10,3%	8,2%
Skrifstofu og stjórnumarkostn. í % af meðalst. eigna	0,21%	0,22%	0,21%	0,20%	0,22%

Skilgreiningar:

Nafnávöxtun

Ávöxtun á meðaltali hreinnar eignar í upphafi og lok ársins.

Raunávöxtun:

Ávöxtun sjóðsins umfram verðlagsbreytingar samkvæmt vísitölu neysluverðs.

Hrein raunávöxtun:

Raunávöxtun þegar kostnaður við rekstur sjóðsins hefur verið dreginn frá

Fjöldi virkra sjóðfélaga:

Meðaltal fjölda sjóðfélaga sem greiddi iðgjöld á árinu

Fjöldi lífeyrisþega:

Meðaltal fjölda lífeyrisþega sem fengu greiddan lífeyri á árinu.

Kennitölur (framhald)

Séreignardeild

	2018	2017	2016	2015	2014
Ávöxtun sparnaðarleið 1¹⁾:					
Hrein nafnávöxtun	0,87%	e.t	e.t	e.t	e.t
Hrein raunávöxtun	-2,31%	e.t	e.t	e.t	e.t
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar:					
Síðustu 5 ára.....	e.t	e.t	e.t	e.t	e.t
Síðustu 10 ára.....	e.t	e.t	e.t	e.t	e.t
Ávöxtun sparnaðarleið 2:					
Hrein nafnávöxtun	2,86%	7,67%	1,01%	10,65%	5,77%
Hrein raunávöxtun	-0,38%	5,83%	-1,07%	8,39%	4,58%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar:					
Síðustu 5 ára.....	3,41%	4,64%	4,40%	5,18%	5,20%
Síðustu 10 ára.....	4,16%	2,62%	2,01%	3,00%	2,83%
Hlutfallsleg skipting annarra fjárfestinga leið 1:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	100,00%				
Hlutfallsleg skipting annarra fjárfestinga leið 2:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	60,51%	53,21%	51,21%	50,14%	47,00%
Skráð skuldabréf	39,49%	46,79%	48,79%	49,86%	53,00%
Hlutfallsleg skipting annarra fjárfestinga eftir gjaldmiðlum leið 1:					
Eignir í íslenskum krónum	100,00%				
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	0,00%				
Hlutfallsleg skipting annarra fjárfestinga eftir gjaldmiðlum leið 2:					
Eignir í íslenskum krónum	74,51%	71,22%	81,90%	80,04%	77,27%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	25,49%	28,78%	18,10%	19,96%	22,73%
Fjöldi (báðar sparnaðarleiðir):					
Fjöldi virkra sjóðfélaga í almennri séreign	97	87	72	85	120
Fjöldi virkra sjóðfélaga í tilgreindri séreign	435	380	0	0	0
Fjöldi lífeyrisþega	4	3	3	3	12
Lífeyrisbyrði séreignardeilda	15,4%	28,7%	73,1%	56,7%	164,5%

Skilgreiningar:

Nafnávöxtun

Reiknað er daglegt gengi á eignir séreignardeilda. Ávöxtun þeirra tekur því mið af breytingu á gengi á árinu.

Raunávöxtun

Ávöxtun sjóðsins umfram verðlagsbreytingar samkvæmt vísitölu neysluverðs

Hrein raunávöxtun

Raunávöxtun þegar kostnaður við rekstur sjóðsins hefur verið dreginn frá

Fjöldi virkra sjóðfélaga

Meðaltal fjölda sjóðfélaga sem greiddi iðgjöld á árinu

Fjöldi lífeyrisþega

Meðaltal fjölda lífeyrisþega sem fengu greiddan lífeyri á árinu

¹⁾ Sparnaðarleið 1 hóf starfsemi sína á vormánuðum 2018

Deildaskiptur ársreikningur 2018

Deildaskipt yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2018

	Skýr.	Samtryggingar- deild	Séreignar- deild I	Séreignar- deild II	Samtals
Iðgjöld	3				
Iðgjöld sjóðfélaga		2.798.216	863	18.847	2.817.926
Iðgjöld launagreiðanda		7.656.868	6.177	89.694	7.752.739
Réttindaflutningar og endurgreiðslur		(28.445)	180	(209)	(28.474)
Sérstök aukaframlög		523.431	0	0	523.431
		<u>10.950.069</u>	<u>7.221</u>	<u>108.332</u>	<u>11.065.622</u>
Lífeyrir					
Lífeyrir	4	3.797.320	171	17.632	3.815.123
Umsjónarnefnd eftirlauna		(1.099)	0	0	(1.099)
Annar beinn kostnaður vegna örorku		5.734	0	0	5.734
Framlag í VIRK starfsendurhæfingarsjóð		67.539	0	0	67.539
		<u>3.869.494</u>	<u>171</u>	<u>17.632</u>	<u>3.887.297</u>
Fjárfestingartekjur					
Tekjur af eignarhlutum	5	2.472.639	76	(241)	2.472.474
Tekjur af skuldabréfum	5	5.759.805	0	11.978	5.771.783
Vaxtatekjur og gengism. af handbæru fé		315.278	0	1.264	316.542
Vaxtatekjur af iðgi. og öðrum kröfum		48.610	11	269	48.890
Fjárfestingagjöld		(9.363)	(3)	(1.210)	(10.576)
		<u>8.586.969</u>	<u>84</u>	<u>12.060</u>	<u>8.599.113</u>
Rekstrarkostnaður					
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður	7	294.372	5	394	294.771
		<u>294.372</u>	<u>5</u>	<u>394</u>	<u>294.771</u>
Hækkun á hreinni eign á tímabilinu		15.373.172	7.129	102.366	15.482.667
Hrein eign frá fyrra ári		<u>133.047.725</u>	<u>0</u>	<u>397.117</u>	<u>133.444.842</u>
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris		<u>148.420.897</u>	<u>7.129</u>	<u>499.483</u>	<u>148.927.509</u>

Deildarskiptur efnahagsreikningur 31. desember 2018

Eignir	Skýr.	Samtryggingar- deild	Séreignar- deild I	Séreignar- deild II	Samtals
Fjárfestingar					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	10-12,15	64.031.492	4.649	287.932	64.324.073
Skuldabréf	13,14,15	79.068.263	0	187.948	79.256.211
Aðrar fjárfestingar		27.082	0		27.082
		<u>143.126.837</u>	<u>4.649</u>	<u>475.880</u>	<u>143.607.365</u>
Kröfur					
Kröfur á launagreiðendur	16	1.511.452	770	7.163	1.519.385
Aðrar kröfur		58.216	1.129	9.021	68.366
		<u>1.569.668</u>	<u>1.900</u>	<u>16.183</u>	<u>1.587.751</u>
Ýmsar eignir					
Varanlegir rekstrarfjármunir	17	44.914	0	0	44.914
Handbært fé		3.775.655	580	7.420	3.783.655
		<u>3.820.570</u>	<u>580</u>	<u>7.420</u>	<u>3.828.570</u>
Eignir samtals		<u>148.517.074</u>	<u>7.129</u>	<u>499.483</u>	<u>149.023.686</u>
Skuldir					
Viðskiptaskuldir					
Áfallin kostnaður og fyrirframinnh. tekjur	18	37.208	0	0	37.208
Aðrar skuldir	18	58.969	0	0	58.969
		<u>96.178</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>96.178</u>
Skuldir		<u>96.178</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>96.178</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris alls		<u>148.420.897</u>	<u>7.129</u>	<u>499.483</u>	<u>148.927.509</u>

Deildarskipt yfirlit um sjóðstreymi 2018

	Samtryggingar- deild	Séreignar- deild I	Séreignar- deild II	Samtals
Inngreiðslur				
Iðgjöld	10.688.347	6.454	105.281	10.800.082
Vaxtatekjur	82.891	7	1.465	84.363
Aðrar inngreiðslur	10.150	0	9.346	19.496
Inngreiðslur	10.781.388	6.462	116.091	10.903.941
Útgreiðslur				
Lífeyrir	3.869.169	171	17.632	3.886.972
Rekstrarkostnaður	287.536	5	394	287.935
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	13.838	0	0	13.838
Aðrar útgreiðslur	22.870	1.132	10.230	34.233
Útgreiðslur	4.193.412	1.308	28.257	4.222.978
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	6.587.975	5.153	87.834	6.680.963
Fjárfestingarhreyfingar				
Innb. tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	1.236.911	0	133	1.237.044
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(27.410.263)	(4.665)	(109.517)	(27.524.445)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	23.355.968	93	25.112	23.381.172
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	7.644.165	(0)	14.056	7.658.221
Keypt skuldabréf	(11.214.673)	0	(10.690)	(11.225.363)
Seld skuldabréf	1.927.100	0	0	1.927.100
Gjöld vegna reksturs íbúðarhúsnæðis	(344)	0	0	(344)
Ráðstöfun alls	(4.461.136)	(4.573)	(80.907)	(4.546.615)
Hækkun á sjóði og veltiinnlánum	2.126.840	580	6.927	2.134.348
Gengismunur af handbæru fé	274.911	0	0	274.911
Handbært fé í upphafi árs	1.373.904	0	492	1.374.396
Handbært fé í árslok	3.775.655	580	7.420	3.783.655

Annual Report 2018

Report of the Board of Directors and Managing Director

Please note.

These financial statements are translated from the original which is in Icelandic. If there are discrepancies between the two versions, the Icelandic version will take priority over the translated version.

Fund's purpose

Festa Pension Fund operates according to law no. 129/1997 regarding mandatory pension coverage. The Pension Fund operates offices in three locations. The main office is in Reykjanesbær and additional offices are in Akranes and Selfoss.

Rules governing annual financial statements

The Pension Fund's annual financial statements have been prepared in accordance with rules issued by the Financial Supervisory Authority No. 335/2015, regarding the Annual Financial Statements of Pension Funds.

Number of fund members, employers and premiums received

The Fund has three divisions, a mutual pension scheme and two private pension schemes with different pay-out rules. During the year 2018, a total of 2,354 employers paid contributions to the mutual scheme on behalf of 19,448 participants. Active participants, i.e. those contributing every month of the year were 14,436. Contribution income amounted to ISK 10,427 million, representing a 23.9% increase on the previous year. Fund participants at year end were 96,219.

A total of 401 employers paid contributions to the private schemes on behalf of 731 participants in 2018. Contributions income amounted to ISK 115,6 million, representing a 130% increase year-on-year. Fund participants at year end are 5,881.

Number of pensioners and pension payments

Benefit payments during the year amounted to ISK 3,797 million for the mutual scheme, representing a 8.4% increase on the previous year. Beneficiaries were 9,641, of which 5,898 received retirement benefits, 2,630 received disability benefits and 1,113 received survivors benefits (including surviving spouse and children). Some participants receive more than one type of benefit payments.

Net investment income

Net investment income was ISK 8,599 million, compared with ISK 9,012 million the previous year. Operating expenses were ISK 294,8 million in 2018 compared to ISK 278,1 million the year before. Operating expenses as percentage of average asset position was 0.21%, an improvement on the year before (0.22%). Staff position numbered 12.3. Salaries totalled ISK 134,2 million and salary-related expenses ISK 32.5 million.

Net assets for pension payments

Net assets for pension payments for the pension fund was ISK 148,928 million, compared with ISK 133,445 million at the end of 2017, representing an increase of 10.4%. The Fund's investments were 71.3% in ISK and 28.7% in foreign currency. Holdings in companies and funds represented 43.6% of investments and bonds and cash represented 56.4% of investments.

Return on investment

The Icelandic Central bank raised interest rates late in the year, from 4.25% to 4.5%, after having cut rates during 2017. Return on both indexed and non-indexed bonds was fairly good, ranging from 1.4-6.6%, with the longer duration indexed bonds and shorter duration non-indexed outperforming. The domestic equity market performed poorly. OMXI8 was flat, while the overall index was down 2.8%.

Global equity finished the year down by 10.4% in dollar terms, but was up by 0.8% as measured in ISK. The Icelandic krona weakened against the dollar by 11.2%. The krona weakened as measured against a trade weighted index by 6.7%.

The real rate of return, net of costs, for the mutual scheme was 2.7% when adjusted by the consumer-price index. The five year rolling average of real rate of return is 4.7%. The real rate of return for private scheme I was -2.3% when adjusted by the consumer-price index. Private scheme I is a new scheme that started mid 2018. The real rate of return for private scheme II was -0.4% when adjusted by the consumer-price index. The five year rolling average of real rate of return for private scheme II is 3.4%. All bonds in the private scheme are priced at market value at year end. Inflation for the year was 3.25%.

Actuarial assessment

An actuarial assessment was undertaken on the Fund's assets and liabilities as of year-end 2018. Assets compared with total liabilities are negative by 1.3%. The premise of the assessment is that the Fund's return on assets over the coming decades will be 3.5% above the rise in the Consumer Price Index. Further information can be found in the Fund's statement of actuarial position.

Statement on corporate governance and risk management

The Pension Fund emphasises good corporate governance in formulating policy and in the everyday management of the Fund. By applying good corporate governance the Fund intends to promote increased transparency in its operation. In developing its statement of good corporate governance, the Fund took note of generally accepted principles and guidance regarding good corporate governance policies.

Its statement on corporate governance provides Fund members, premiums payers, public bodies, employees and other stakeholders with information on how the Pension Fund is governed. The statement is furthermore intended to support good management practices by the Fund and ensure its sound operation.

The Board of Directors has adopted a risk policy for the Fund with the aim of increasing the security of its operations. This policy is based on statutory requirements, FME guidelines and the Fund's formulated policy. The risk policy is based on defining risk management, which involves setting up a surveillance system enabling the Fund to analyse, measure, monitor and manage the risk in its operation wherever possible. The Board of Directors emphasises making the risk policy an active part of the Fund's activities. It is discussed each year by the Board and, as appropriate, reviewed in part or in full. Emphasis is placed on ensuring that the Board and management have good insight into the Fund's principal risk factors and that the Fund's employees are knowledgeable of their role in the process of risk management and supervision and take an active part in it. It is important that the Board of Directors, management and other employees assess risk and relevant risk factors in taking decisions as appropriate in each instance.

Publicity

In the wake of the Annual General Meeting each year, the fund publishes a report in the press on its activities during the previous year. Every six months, in March and September each year, the Fund sends its members a statement of their premiums payments, together with a calculation of their accrued pension rights. The summary in March is also accompanied by a letter to Fund members, containing information on activities over the previous year. The summary in September will include information on changes to the Articles of Association at the Annual General Meeting if any. At the Annual General Meeting last year, the board of director's report, annual accounts, investment policy and actuarial valuation was presented. Information about the Fund and details of its activities, investments, asset allocation and liabilities, premiums, pension rights and loan rules can be found on its website.

Impact of uncertainty on external occupational setting

The Fund's operation was conventional during 2018. Its external occupational setting was impacted by large fluctuations in asset prices and currency prices. Increased emphasis on investments in foreign currency, as well as an increasing portion of the bond portfolio being marked to market, will inevitably mean more fluctuations in the rate of return for the fund. It is worth remembering that the fund is a long term investor and should be able to withstand short term fluctuations.

The Fund's future development and prospects

In the coming years the fund will continue its mission to manage assets within the framework of the law and its investment strategy in order to cover pension obligations. A big challenge in this regard is increased life expectancy, and the impact this has on the fund's obligations. Proposals have been made regarding the gradual postponement of the pension age and we expect these to be implemented within a few years time.

Events after the conclusion of the financial statement

Since the end of the financial year and until the date of endorsement of the statements no events have occurred that have a significant impact on the Fund's actuarial position.

In the estimation of the Fund's Board of Directors all the information necessary to obtain a clear picture of its position at year-end, performance during the year and financial development is provided in the annual financial statements. The Board of Directors of Festa Pension Fund and its Managing Director hereby confirm the Financial Statements by means of their signatures.

Reykjavik, March 27th 2019

Board of Directors



Anna Halldórsdóttir
Chairman



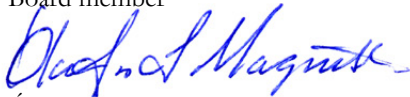
Sigurður Ólafsson
Vice-Chairman



Halldóra Sigr. Sveinsdóttir
Board member



Örvar Ólafsson
Board member



Ólafur S. Magnússon
Board member



Dagbjört Hannesdóttir
Board member

Managing Director



Gylfi Jónasson

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT

To the Board of Directors and members of Festa pension fund

Opinion

We have audited the financial statements of Festa pension fund, which comprise the directors report, balance sheet as at December 31, 2018, the statement of changes in net assets for pension payments, statement of cash flows and statement of actuarial position for the year then ended, and notes to the financial statements, including a summary of significant accounting policies.

In our opinion, the accompanying financial statements give a true and fair view of the financial position of Festa pension fund as at December 31, 2018, and of its financial performance, cash flows and actuarial position for the year then ended in accordance with Icelandic law on annual accounts and regulation on the financial statements of pension funds and that the directors report includes applicable information in accordance with Icelandic law on annual accounts and regulation on the financial statements of pension funds if not presented elsewhere in the financial statements.

Basis for opinion

We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing. Our responsibilities under those standards are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Fund in accordance with the ethical requirements that are relevant to our audit of the financial statements in Iceland, and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Responsibilities of Management and Those Charged with Governance for the Financial Statements

Management is responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with the Icelandic law on annual accounts and regulation on the financial statements of pension funds, and for such internal control as management determines is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the financial statements, management is responsible for assessing the Fund's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Fund or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

Those charged with governance are responsible for overseeing the Fund's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.

Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Fund's internal control.

Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.

Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Fund's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Fund to cease to continue as a going concern.

Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

We also provide those charged with governance with a statement that we have complied with relevant ethical requirements regarding independence, and to communicate with them all relationships and other matters that may reasonably be thought to bear on our independence, and where applicable, related safeguards.

Reykjavík, 27. March 2019

PricewaterhouseCoopers ehf.

Arna G. Tryggvadóttir
Arna G. Tryggvadóttir

Statement of Changes in Net Assets for Pension Payments 2018

	2018	2017
Premiums		
Members	2.817.926	2.583.420
Employers	7.752.739	5.913.954
Transfer of rights and repayments	(28.474)	(33.377)
Special supplementary contributions	523.431	417.116
	<u>11.065.622</u>	<u>8.881.113</u>
Pensions		
Total amount of pensions	3.815.123	3.518.062
Received from the Retirement Committee	(1.099)	(1.185)
Direct expenses from disability pensions	5.734	13.266
Contribution to Rehabilitation Fund	67.539	60.731
	<u>3.887.297</u>	<u>3.590.873</u>
Net investment income		
Net income from holdings in companies and funds	2.472.474	4.756.372
Net income from bonds	5.771.783	4.181.558
Net income (loss) from derivative contracts	0	0
Interest income from bank deposits	316.542	34.150
Interest income from premiums and other claims	48.890	45.488
Other investment income	0	0
Investment expenses	(10.576)	(5.343)
	<u>8.599.113</u>	<u>9.012.226</u>
Operating expenses		
Office and management expenses	294.771	278.089
	<u>294.771</u>	<u>278.089</u>
Increase in net assets	15.482.667	14.024.376
Net assets from previous year-end	133.444.842	119.420.466
Net assets for pension payments at year-end	<u>148.927.509</u>	<u>133.444.842</u>

Balance sheet as of December 31, 2018

	31.12.2018	31.12.2017
Assets		
Investments		
Holdings in companies and funds	64.324.073	58.973.423
Bonds	79.256.211	71.844.385
Other investments	27.082	27.082
	<u>143.607.365</u>	<u>130.844.891</u>
Claims		
Claims on employers	1.519.385	1.239.667
Other claims	68.366	26.368
	<u>1.587.751</u>	<u>1.266.035</u>
Other assets		
Operational assets	44.914	35.647
Cash equivalents	3.783.655	1.374.396
Total assets	<u>149.023.686</u>	<u>133.520.969</u>
Liabilities		
Trade creditors		
Cost incurred and income collected in advance	37.208	25.008
Other liabilities	58.969	51.118
	<u>96.178</u>	<u>76.127</u>
Net assets for pension payment at year-end	<u>148.927.509</u>	<u>133.444.842</u>
Division of net assets for pension payments		
Mutual pension fund	148.420.897	133.047.725
Private pension fund	506.612	397.117
	<u>148.927.509</u>	<u>133.444.842</u>

Statement of Cash Flows 2018

	2018	2017
Inflow		
Premiums	10.800.082	8.656.343
Received interest income on cash equivalents and claims	84.363	66.081
Other inflow	19.496	12.974
	<u>10.903.941</u>	<u>8.735.398</u>
Outflow		
Pensions	3.886.972	3.603.383
Operating expenses	287.935	241.384
Investment in operating assets	13.838	2.320
Other outflow	34.233	13.753
	<u>4.222.978</u>	<u>3.860.840</u>
New disposable resources for investments	<u>6.680.963</u>	<u>4.874.558</u>
Investment transactions		
Received income from holdings in companies and funds	1.237.044	871.431
Investments in holdings in companies and funds	(27.524.445)	(29.988.160)
Sold holdings in companies and funds	23.381.172	26.850.220
Installments on bond principals and interest	7.658.221	7.187.404
Purchased bonds	(11.225.363)	(10.922.579)
Sold bonds	1.927.100	1.862.249
Received income on other investments	0	0
Paid cost on other investments	(344)	(613)
Purchased other investments	0	(27.082)
Sold other investments	0	0
Total appropriation	<u>(4.546.615)</u>	<u>(4.167.130)</u>
Increase (decrease) in cash equivalents	2.134.348	707.428
Exchange rate difference on cash equivalents	274.911	17.300
Cash equivalents at beginning of year	<u>1.374.396</u>	<u>649.668</u>
Cash equivalents at year-end	<u><u>3.783.655</u></u>	<u><u>1.374.396</u></u>

All amounts are in thousands of Icelandic krona

Statement of Actuarial Position

	31.12.2018		
	Accrued Liabilities	Future liabilities	Total liabilities
Net Assets			
Net assets for pension payments	148.420.897	0	148.420.897
Diffr. in book value and net present value of bonds	1.495.538	0	1.495.538
Diffr. in book value and valuation of listed companies	(325.020)	0	(325.020)
Net present value of future investment expenses	(246.279)	0	(246.279)
Net present value of future operating expenses	(1.931.228)	(4.654.514)	(6.585.742)
Net present value of future premiums	0	176.293.278	176.293.278
Total net assets	147.413.907	171.638.764	319.052.671
Liabilities			
Retirement benefits	113.668.835	130.313.423	243.982.258
Disability benefits	26.322.134	38.157.048	64.479.182
Spouse's benefits	6.340.127	6.222.905	12.563.033
Children's allowance	169.022	2.097.896	2.266.918
Total liabilities	146.500.119	176.791.273	323.291.391
Net assets in excess of liabilities	913.788	(5.152.508)	(4.238.720)
Ratio of net assets to liabilities at year-end	0,6%	-2,9%	-1,3%
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year	0,6%	-1,1%	-0,3%
	31.12.2017		
	Accrued Liabilities	Future liabilities	Total liabilities
Net Assets			
Net assets for pension payments	133.047.725	0	133.047.725
Diffr. in book value and net present value of bonds	1.448.051	0	1.448.051
Diffr. in book value and valuation of listed companies	(646.047)	0	(646.047)
Net present value of future investment expenses	(245.501)	0	(245.501)
Net present value of future operating expenses	(1.848.015)	(3.998.575)	(5.846.590)
Net present value of future premiums	0	142.966.929	142.966.929
Total net assets	131.756.214	138.968.354	270.724.567
Liabilities			
Retirement benefits	104.156.671	107.496.020	211.652.691
Disability benefits	20.851.868	25.850.130	46.701.998
Spouse's benefits	5.815.812	5.367.888	11.183.701
Children's allowance	169.826	1.752.952	1.922.777
Total liabilities	130.994.177	140.466.990	271.461.167
Net assets in excess of liabilities	762.037	(1.498.637)	(736.600)
Ratio of net assets to liabilities at year-end	0,6%	-1,1%	-0,3%
Ratio of net assets to liabilities at the beginning of year	-1,1%	-3,4%	-2,2%

All amounts are in thousands of Icelandic krona



 **FESTA** LÍFEYRISSJÓÐUR

Krossmói 4a
260 Reykjanesbæ
Sími: 420 2100
Fax: 420 2101

Austurvegi 56
800 Selfossi
Sími: 420 2100
Fax: 482 2945

Kirkjubraut 40
300 Akranesi
Sími: 420 2100
Fax: 431 2841

festa@festa.is
www.festa.is
Kt.: 571171-0239